ALİ TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİNİN BAKALAVRİAT SƏVİYYƏSİNƏ 25 MAY 2025-Cİ İL TARİXİNDƏ 3-CÜ İXTİSAS QRUPU ÜZRƏ KEÇİRİLƏN QƏBUL İMTAHANINDA İSTİFADƏ OLUNAN TEST TAPŞIRIQLARININ İZAHI

Azərbaycan dili

A variantı 1 saylı test tapşırığı
B variantı 16 saylı test tapşırığı
C variantı 17 saylı test tapşırığı
D variantı 18 saylı test tapşırığı

Eyler-Venn diaqramına əsasən ***yanlış*** fikirləri müəyyən edin.

I *O, həmişə deyirdi ki, doğma torpaqlarımızı unutmamalı, onun hər qarışını geri qaytarmalıyıq.*
II *Deyirdilər ki, qədimdə daş qoyub yurd salan adamın gözəl bir qızı varmış.* (İ. Hüseynov)

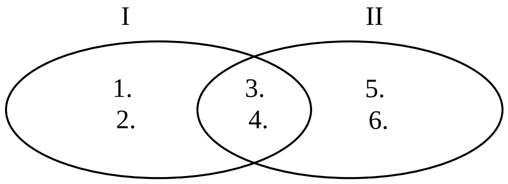

1. Mübtəda əvəzliklə, tamamlıqlardan biri ismi birləşmə ilə ifadə olunmuşdur.
2. Nümunədəki xəbərlər eyni zamanda, eyni şəkildə olan feillərlə ifadə olunub.
3. Baş cümlənin xəbəri "*idi*" köməkçi sözü (hissəciyi) ilə işlənmiş indiki zamanda olan sadə feildir.
4. Zərflik və təyinin ifadə vasitələri eyni nitq hissələridir.
5. Əsas tərəfi feili sifətlə ifadə olunan feili birləşmə cümlənin təyinidir.
6. Həm baş, həm budaq cümlə mübtədası buraxılmış müəyyən şəxsli cümlədir.

A) 1, 3, 5 B) 2, 4, 6 C) 1, 2, 6
D) 1, 3, 4 E) 2, 4, 5

Mövzu:Mövzulararası əlaqə
Sinif: 7-9
Alt-standart: 4.1.1.; 4.1.2.
İzah: Eyler-Venn diaqramındakı 1-ci fikir doğrudur. Belə ki, *"O, həmişə deyirdi ki, doğma torpaqlarımızı unutmamalı, onun hər qarışını geri qaytarmalıyıq"* cümləsində mübtəda *(O)* əvəzliklə, tamamlıqlardan biri *(onun hər qarışını)* ismi birləşmə ilə ifadə olunub. 2-ci fikir yanlışdır, çünki həmin cümlədə işlənmiş xəbərlərdən yalnız biri zaman şəkilçilidir, digərləri isə vacib şəklindədir.

Həm I (*deyirdi)*, həm də II cümlənin (*deyirdilər)* baş cümləsinin xəbəri "*idi*" köməkçi sözü (hissəciyi) ilə işlənmiş indiki zamanda olan sadə feil olduğundan 3-cü fikir doğrudur. Cümlələrdəki zərflik və təyinin ifadə vasitələri eyni nitq hissələri olmadığından 4-cü fikir yanlışdır.

Deyirdilər ki, qədimdə daş qoyub yurd salan adamın gözəl bir qızı varmış cümləsində əsas tərəfi feili sifətlə ifadə olunan feili birləşmə (*daş qoyub yurd salan)* cümlənin təyinidir. 6-cı fikir yanlışdır, çünki baş cümlə qeyri-müəyyən şəxsli, budaq cümlə mübtəda işlənən müəyyən şəxsli cümlədir.
Doğru cavab: 2, 4, 6

A variantı 2 saylı test tapşırığı
B variantı 1 saylı test tapşırığı
C variantı 18 saylı test tapşırığı
D variantı 17 saylı test tapşırığı

Hansı cərgədəki sözlərin hamısında "*isə*" köməkçi sözü (hissəciyi) "*idi*" köməkçi sözündən (hissəciyindən) sonra işlənmişdir?

A) bilərdisə, eşidirdisə, oturacaqdısa
B) oxuyarlarsa, bildisə, yazacaqdısa
C) yazacaqdısa, görmüşdüsə, aldısa
D) yazdısa, baxdısa, bildisə
E) alacaqdısa, görmüşsə, yazdısa

Mövzu*:* Feil.
Sinif: 7
Alt-standart: 4.1.2.
İzah: Bəndlərdə verilən *oxuyarlarsa, bildisə, aldısa, yazdısa, baxdısa* feillərində "*idi*" köməkçi sözü (hissəciyi) işlənməyib, *bilərdisə, eşidirdisə, oturacaqdısa* feillərinin hər birində "*idi*" köməkçi sözü (hissəciyi) və ondan sonra "*isə*" köməkçi sözü (hissəciyi) işlənmişdir.
Doğru cavab: bilərdisə, eşidirdisə, oturacaqdısa

A variantı 3 saylı test tapşırığı
B variantı 22 saylı test tapşırığı
C variantı 8 saylı test tapşırığı
D variantı 22 saylı test tapşırığı

Verilmiş cümlələrə əsasən Eyler-Venn diaqramındakı doğru fikirləri müəyyən edin.

I Ucsuz-bucaqsız tarlalar, biçənəklər, yaşıl yoncalıqlar bir-birini əvəz edirdi.
II Axşam günəşinin işıqlarını əks etdirən asfalt yolla bir neçə maşın gəlirdi.

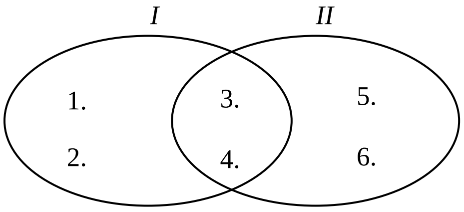

1. Düzəltmə isimlərdən biri feildən, digəri isimdən yaranmışdır.
2. Sadə və düzəltmə sifətlər işlənmişdir.
3. Hal şəkilçili isimlər cəm şəkilçisi də qəbul etmişdir.
4. Şəxsə və kəmiyyətə görə dəyişən feil indiki zamandadır.
5. Ayrı yazılan iki mürəkkəb söz işlənmişdir.
6. Sifət və zərf işlənməmişdir.

A) 1, 3, 4, 6 B) 1, 2, 3, 6 C) 2, 3, 5
D) 1, 4, 5, 6 E) 2, 4, 5

Mövzu:Mövzulararası əlaqə
Sinif: 5-7
Alt-standart: 4.1.2.
İzah: *Ucsuz-bucaqsız tarlalar, biçənəklər, yaşıl yoncalıqlar bir-birini əvəz edirdi* cümləsində *biçənəklər* ismi feildən,

yoncalıqlar ismi isimdən yarandığından 1-ci fikir doğrudur. Bu cümlədə sadə sifət işlənsə də, düzəltmə sifət deyil, mürəkkəb sifət işləndiyindən 2-ci fikir yanlışdır.
3-cü fikir də yanlışdır, çünki I cümlədə hal və cəm şəkilçisi qəbul etmiş isim işlənməmişdir,II cümlədə isə yalnız bir isim hal və cəm çəkilçisi qəbul etmişdir. Hər iki cümlədə şəxsə və kəmiyyətə görə dəyişən feil indiki zamanda olduğundan 4-cü fikir Eyler-Venn diaqramının tələbini ödəyir. 5-ci və 6-cı fikirlər də doğrudur. Belə ki, I cümlədə yalnız bir söz, II cümlədə isə ayrı yazılan iki mürəkkəb söz işlənmişdir. Həmin cümlədə sifət və zərf işlənməmişdir, belə ki, "axşam" sözü kontekstə görə, "asfalt" sözü isə leksik və qrammatik mənasına görə isimdir.
Doğru cavab: 1, 4, 5, 6

A variantı 4 saylı test tapşırığı
B variantı 11 saylı test tapşırığı
C variantı 13 saylı test tapşırığı
D variantı 16 saylı test tapşırığı

Feildən düzəlmiş isimlər hansılardır?

1. qarışıqlıq
2. bölgə
3. döyüşçü
4. sərgi
5. sayıqlıq
6. ağartı

A) 2, 4, 6 B) 3, 4, 5 C) 1, 4, 5
D) 2, 3, 6 E) 1, 2, 6

Mövzu:Söz yaradıcılığı.
Sinif: 5
Alt-standart: 4.1.2
İzah: "qarışıqlıq" və "döyüşçü" sözlərinin kökləri feil olsa da, feildən yaranmayıb. "Sayıqlıq" sözündə feillə bağlılıq yoxdur. "ağartı" sözünün kökü sifət olsa da, feildən yaranıb. "Bölgə", "sərgi" sözləri də feildən yaranıb.
Doğru cavab: 2, 4, 6

A variantı 5 saylı test tapşırığı
B variantı 19 saylı test tapşırığı
C variantı 7 saylı test tapşırığı
D variantı 10 saylı test tapşırığı

Azərbaycanın hərbi sahədə qazandığı qələbələr, Şuşanın düşmən işğalından xilas edilməsi müharibənin taleyində həlledici rol oynamışdır cümləsi ilə bağlı doğru fikri müəyyən edin.

A) "Ermənistanın öz məğlubiyyətini etiraf etməsi və prosesin kapitulyasiya ilə nəticələnməsi tarixi zəfərin nümayiş etdirilməsinə səbəb oldu" cümləsinin sintaktik təhlili ilə eynidir.
B) Xüsusi isimlərin hər ikisi ismi birləşmənin asılı tərəfidir.
C) Bir qrammatik əsasdan ibarətdir.
D) Xəbəri məlum növdə olan feillə ifadə olunmuş, köməkçi sözlə (hissəciklə) işlənmişdir.
E) Altından xətt çəkilmiş söz "*qismət*" sözü ilə əvəz edilsə, leksik norma pozulmaz.

Mövzu: Mövzulararası əlaqə
Sinif: 6-10
Alt-standart: 4.1.1; 4.1.2
İzah: "*Azərbaycanın hərbi sahədə qazandığı qələbələr, Şuşanın düşmən işğalından xilas edilməsi müharibənin taleyində həlledici rol oynamışdır"* cümləsi ilə "*Ermənistanın öz məğlubiyyətini etiraf etməsi və prosesin kapitulyasiya ilə nəticələnməsi tarixi zəfərin nümayiş etdirilməsinə səbəb oldu*" cümləsinin sintaktik təhlili ilə eyni deyil. Cümlədəki xüsusi isimlərdən biri feili birləşmənin asılı tərəfi olduğundan "Xüsusi isimlərin hər ikisi ismi birləşmənin asılı tərəfidir" hökmü yanlışdır. Cümlənin xəbəri (*rol oynamışdır*) məlum növdə olan feillə ifadə olunsa da, köməkçi sözlə (hissəciklə) işlənməmişdir. Cümlədə altından xətt çəkilmiş *"tale"* sözü *"qismət"* sözü ilə əvəz edilsə, leksik norma pozular. Cümlədə həmcins mübtədalar və onlara aid xəbər olduğundan onun bir qrammatik əsası var, yəni sadə cümlədir.
Doğru cavab: Bir qrammatik əsasdan ibarətdir.

A variantı 6 saylı test tapşırığı
B variantı 13 saylı test tapşırığı
C variantı 3 saylı test tapşırığı
D variantı 13 saylı test tapşırığı

Cərgələrdən birindəki sözlər omonimlik səciyyəsi daşıyaraq sifət və feil kimi işlənə bilər:

A) dolu, yağ, bağ B) at, yaz, yad
C) min, saç, daş D) az, çal, yol E) dik, sarı, sağ

Mövzu:Leksikologiya.
Sinif: 5
Alt-standart: 4.1.2
İzah: *At, yaz, yağ, min, saç, daş, az, yol* sözləri feil kimi işlənsə də, sifət kimi işlənə bilməz. *Dik, sarı, sağ* sözlərinin hər biri omonimlik səciyyəsi daşıyaraq həm sifət, həm də feil kimi işlənə bilər.
Doğru cavab: dik, sarı, sağ

A variantı 7 saylı test tapşırığı
B variantı 2 saylı test tapşırığı
C variantı 15 saylı test tapşırığı
D variantı 4 saylı test tapşırığı

Söz birləşmələri əsasında uyğunluğu müəyyən edin.

- *Gərginliyin nəticəsi*
- *Oxuyanlardan biri*
- *Böyüklərin duası*

1. Hamısına aiddir.
2. Yalnız ikisinə aiddir.

a. Asılı tərəfi yiyəlik halda olan isimlə ifadə olunub.
b. Tərəfləri quruluşca sadədir.
c. I tərəfi ismə aid qrammatik şəkilçilər qəbul etsə də, isim deyil.
d. Mübtədanın ifadə vasitəsi kimi işlənə bilir.
e. Kökü feil olan düzəltmə söz işlənmişdir.

A) 1 – d; 2 – a, c B) 1 – a, d; 2 – b, c
C) 1 – b; 2 – c, d D) 1 – d; 2 – c, e
E) 1 – b, c; 2 – d, e

Mövzu: Mövzulararası əlaqə
Sinif: 5-8
Alt-standart: 4.1.1; 4.1.2
İzah: "Asılı tərəfi yiyəlik halda olan isimlə ifadə olunub" *(gərginliyin nəticəsi) və* "Tərəfləri quruluşca sadədir" (*oxuyanlardan biri*) fikirləri yalnız bir söz birləşməsinə aiddir. Verilən söz birləşmələrindən hər biri mübtəda kimi işlənə bilər. "I tərəfi ismə aid qrammatik şəkilçilər qəbul etsə də, isim deyil" fikri 2 söz birləşməsinə (*oxuyanlardan biri, böyüklərin duası)* aiddir.
Doğru cavab: 1 – d; 2 – c, e

A variantı 8 saylı test tapşırığı
B variantı 9 saylı test tapşırığı
C variantı 12 saylı test tapşırığı
D variantı 9 saylı test tapşırığı

Eyler-Venn diaqramına əsasən doğru cavabı müəyyən edin.

I *Can evimə sığışmayan arzular*
Bir dünyada neçə dünya arzular. (S.Vurğun)
II *Aslan bəy anasının yun daradığını görür.*

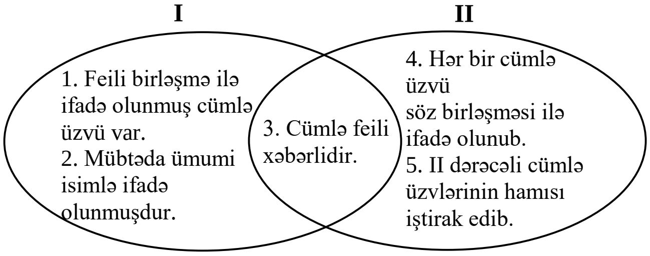

A) 1, 3, 5 B) 2, 3 C) 1, 2, 4 D) 2, 5 E) 3, 4

Mövzu: Sintaksis. Cümlə üzvləri.
Sinif: 8
Alt-standart: 4.1.2
İzah: "Feili birləşmə ilə ifadə olunmuş cümlə üzvü var" fikri Eyler-Venn diaqramının tələbini ödəmir. Belə ki, hər iki nümunədə feili birləşmə işlənib (I cümlədə *Can evimə sığışmayan,* II cümlədə *anasının yun daradığını).* 2-ci fikir doğrudur, *belə ki,* I cümlədə mübtəda (*arzular*) ümumi isimlə ifadə olunub. Hər iki cümlə feili xəbərli olduğundan 3-cü fikir doğrudur. II cümləyə aid verilən 4-cü fikir – "Hər bir cümlə üzvü söz birləşməsi ilə ifadə olunub" fikri yanlışdır, çünki xəbər (*görür*) nitq hissəsi ilə ifadə olunub. II cümlədə II dərəcəli cümlə üzvlərindən yalnız tamamlıq işləndiyindən 5-ci fikir yanlışdır.
Doğru cavab: 2, 3

A variantı 9 saylı test tapşırığı
B variantı 18 saylı test tapşırığı
C variantı 20 saylı test tapşırığı
D variantı 20 saylı test tapşırığı

Cərgələrin birində bütün sözlərin yazılışı ***səhvdir:***

A) qafiyyə, qətiyət, nümunəvi
B) püxdələşmək, refarat, nüxsə
C) inatkar, ixtira, tədbiq
D) pedaqoq, itgi, səhf
E) lampa, zənbil, məcara

Mövzu: Orfoqrafiya.
Sinif: 5-11
Alt-standart: 4.1.4.
İzah: Cərgələrində verilən bir çox sözlər *nümunəvi, ixtira, pedaqoq, lampa, zənbil* yazılışına görə doğrudur. *püxdələşmək, refarat, nüxsə* sözlərinin hər birinin yazılışı yanlışdır. Bu sözlərin düzgün yazılış forması belə olmalıdır: *püxtələşmək, referat, nüsxə*
Doğru cavab: püxdələşmək, refarat, nüxsə

A variantı 10 saylı test tapşırığı
B variantı 17 saylı test tapşırığı
C variantı 11 saylı test tapşırığı
D variantı 21 saylı test tapşırığı

Cümlələrin şəxsə görə növü hansı bənddə düzgün verilib?

1. Bütün məclislərdə onun qəhrəmanlığından bəhs edilirdi.
2. Bütün məclislərdə onun qəhrəmanlığından bəhs edirdilər.

A) Hər ikisi müəyyən şəxsli cümlədir.
B) Birincisi ümumi şəxsli, ikincisi şəxssiz cümlədir.
C) Birincisi şəxssiz, ikincisi qeyri-müəyyən şəxsli cümlədir.
D) Birincisi müəyyən şəxsli, ikincisi ümumi şəxsli cümlədir.
E) Hər ikisi şəxssiz cümlədir.

Mövzu: Sadə cümlənin şəxsə görə növləri.
Sinif: 8
Alt-standart: 4.1.1
İzah: *Bütün məclislərdə onun qəhrəmanlığından bəhs edilirdi* cümləsində mübtəda işlənmədiyindən,habelə təsəvvür edilmədiyindən və xəbər 3-cü şəxsin təkində olduğundan şəxssiz cümlə, *Bütün məclislərdə onun qəhrəmanlığından bəhs edirdilər* cümləsində mübtəda olmadığından, xəbər 3-cü şəxsin cəmində işləndiyindən və iş, hərəkət qeyri-müəyyən şəxslərə aid olduğundan qeyri-müəyyən şəxsli cümlədir.
Doğru cavab: Birincisi şəxssiz, ikincisi qeyri-müəyyən şəxsli cümlədir.

A variantı 11 saylı test tapşırığı
B variantı 15 saylı test tapşırığı
C variantı 9 saylı test tapşırığı
D variantı 1 saylı test tapşırığı

Hansı sıradakı sözlərin yeri dəyişdirilsə, cədvəldəki ***uyğunsuzluq*** aradan qalxar?

	o	a
1.	l*qarifm	s*movar
2.	eksk*vator	par*voz
3.	tr*yektoriya	st*matologiya
4.	k*nyon	k*rrektor
5.	k*nsepsiya	q*rnizon

A) 1, 4 B) 4, 5 C) 1, 3, 5 D) 2, 3, 4 E) 1, 2

Mövzu: Orfoqrafiya
Sinif: 5-11
Alt-standart: 4.1.4
İzah: Cədvəlin 1-ci və 5-ci sətrindəki sözlər cədvəlinə tələbinə görə düzgün sıralanıb: *loqarifm, samovar, konsepsiya, qarnizon.* 2-ci, 3-cü, 4-cü sətirdəki sözlərin isə yeri dəyişidirilsə, cədvəldəki ***uyğunsuzluq*** aradan qalxar. Çünki bu sıralardakı sözlərin yazılışı belə olmalıdır: *ekskavator, parovoz; trayektoriya, stomatologiya; kanyon, korrektor*
Doğru cavab: 2, 3, 4

A variantı 12 saylı test tapşırığı
B variantı 7 saylı test tapşırığı
C variantı 22 saylı test tapşırığı
D variantı 3 saylı test tapşırığı

Uyğunluğu müəyyən edin.

1. Söz kökündəki açıq sait tələffüzdə qapalı saitə çevrilir.
2. Sözdəki qoşa saitlərdən biri tələffüzdə düşür.
3. Sözün tələffüzündə səsartımı baş verir.

a. səsləyim
b. oxşayır
c. mətbəə
d. neqativ
e. təbiət

A) 1 – b; 2 – c; 3 – e B) 1 – e; 2 – d; 3 – a, b
C) 1 – e; 2 – c; 3 – d D) 1 – d; 2 – e; 3 – a
E) 1 – a, b; 2 – c, d; 3 – e

Mövzu: Orfoepiya
Sinif: 5
Alt-standart: 4.1.2
İzah:
Oxşayır sözündə söz kökündəki açıq sait tələffüzdə qapalı saitə çevrilir: *[oxşuyur]* *Səsləyim* sözünün tələffüzündə söz kökündə deyil, şəkilçidə açıq sait qapalıya çevrilir: *[səsdiyim]* *Mətbəə* sözündəki qoşa saitlərdən biri tələffüzdə düşür: *[mətbə:]* *Təbiət* sözünün tələffüzündə səsartımı baş verir: *[təbiyət]* *Neqativ* sözünün tələffüzündə isə heç bir dəyişiklik baş vermir.
Doğru cavab: 1 – b; 2 – c; 3 – e

A variantı 13 saylı test tapşırığı
B variantı 4 saylı test tapşırığı
C variantı 4 saylı test tapşırığı
D variantı 19 saylı test tapşırığı

Hansı cümlədə işlənən ədat başqa nitq hissəsi ilə omonimlik təşkil edə bilər?
1. Mühəndis Həsənov düz iki saat idi ki, izahat verirdi.
2. Biz səninlə tamamilə razıyıq, hörmətli həmkar.
3. Qoy ürəyimdəkiləri söyləyim, onda rahatlıq taparam.
4. Di tərpənin, maşın hazırdır, yolçu yolda gərəkdir.
5. Dostum, yəni bunu da bilmirsən?
A) 2, 4 B) 2, 3 C) 1, 3, 5
D) 1, 3, 4 E) 1, 4, 5

Mövzu: Köməkçi nitq hissələri. Ədat.
Sinif: 7
Alt-standart: 4.1.2.
İzah:
Mühəndis Həsənov düz iki saat idi ki, izahat verirdi cümləsində "düz" ədatı sifətlə, zərflə, feillə, isimlə, *Qoy ürəyimdəkiləri söyləyim, onda rahatlıq taparam* cümləsində "qoy" ədatı feillə, *Dostum, yəni bunu da bilmirsən?* cümləsində "yəni" ədatı bağlayıcı ilə omonimlik təşkil edir. *Biz səninlə tamamilə razıyıq, hörmətli həmkar* cümləsində ədat işlənməyib. *Di tərpənin, maşın hazırdır, yolçu yolda gərəkdir* cümləsindəki "di" ədatı omonimlik təşkil etmir.
Doğru cavab: 1, 3, 5

A variantı 14 saylı test tapşırığı
B variantı 14 saylı test tapşırığı
C variantı 5 saylı test tapşırığı
D variantı 11 saylı test tapşırığı

Nümunədə buraxılmış durğu işarələrini müəyyən edin.
Kişi bu dəfə həm təəccüb, həm də heyrətlə Əhmədə müraciət etdi
Ay oğul nə yaman arxayın danışırsan axı sənin nəyin var ki
A) qoşa nöqtə, bir tire, iki vergül, bir sual işarəsi
B) nöqtə, bir tire, dörd vergül, nida, bir sual işarəsi
C) qoşa nöqtə, bir tire, bir vergül, bir sual işarəsi
D) nöqtə, iki tire, üç vergül, bir sual işarəsi
E) qoşa nöqtə, iki tire, iki vergül, bir sual işarəsi

Mövzu: Vasitəsiz nitq. Durğu işarələri.
Sinif: 9
Alt-standart: 4.1.3
İzah: Təqdim edilmiş cümlədə qoşa nöqtə, bir tire, iki vergül, bir sual işarəsi buraxılmışdır. Cümlədəki durğu işarələri aşağıdakı kimi qoyulmalıdır.
Kişi bu dəfə həm təəccüb, həm də heyrətlə Əhmədə müraciət etdi:
*– Ay oğul**,** nə yaman arxayın danışırsan**,** axı sənin nəyin var ki**?***
Doğru cavab: qoşa nöqtə, bir tire, iki vergül, bir sual işarəsi

A variantı 15 saylı test tapşırığı
B variantı 12 saylı test tapşırığı
C variantı 10 saylı test tapşırığı
D variantı 6 saylı test tapşırığı

Hansı cümlələrdə qrammatik norma ***pozulmamışdır***?
1. Görünür uzaqda kasıb daxmalar.
2. Uşağın sifəti qızarmışdı.
3. Uşaqların çoxu bu fikrə etiraz edirdilər.
4. Uşağı evə gələndə gördülər.
5. Səninlə necə danışmalıyam?
6. Bir neçə illərdir ki, onu görmürəm.
A) 3, 5, 6 B) 1, 2, 4 C) 2, 5, 6
D) 1, 3, 4 E) 2, 4, 5

Mövzu: Ədəbi dil normaları.
Sinif: 10
Alt-standart: 4.1.2
İzah: *Görünür uzaqda kasıb daxmalar* cümləsində xəbər digər cümlə üzvlərindən əvvəldə işləndiyindən, *Uşaqların çoxu bu fikrə etiraz edirdilər* cümləsində mübtəda xəbərlə kəmiyyətə görə uzlaşmadığından, *Bir neçə illərdir ki, onu görmürəm* cümləsində saydan sonra işlənən isim cəmdə olduğundan qrammatik norma pozulmuşdur. *Uşağın sifəti qızarmışdı*; *Uşağı evə gələndə gördülər; Səninlə necə danışmalıyam?* cümlələrində qrammatik normanın tələbləri pozulmayıb.
Doğru cavab: 2, 4, 5

A variantı 16 saylı test tapşırığı
B variantı 20 saylı test tapşırığı
C variantı 6 saylı test tapşırığı
D variantı 12 saylı test tapşırığı

Zərflərin məna növlərinə görə işlənmə ardıcıllığını müəyyənləşdirin.
● *O, ətrafına baxa-baxa ora-bura vurnuxurdu.*
● *Bərk tufan olduğundan sahil güclə seçilirdi.*
● *Fermer təsərrüfatında məhsuldarlıq birə-beş artmışdı.*
● *Gec-tez əzəli torpaqlarımız düşmən tapdağından azad olacaq.*
1. tərzi-hərəkət
2. zaman
3. yer
4. kəmiyyət
A) 3, 1, 2, 4 B) 2, 3, 1, 4 C) 1, 3, 4, 2
D) 3, 1, 4, 2 E) 1, 4, 3, 2

Mövzu: Zərf.
Sinif: 6
Alt-standart: 4.1.2
İzah: Verilmiş cümlələrdə *ora-bura* sözü yer, *güclə* sözü tərzi-hərəkət, *birə-beş* sözü kəmiyyət, *gec-tez* zaman zərfidir.
Doğru cavab: 3, 1, 4, 2

A variantı 17 saylı test tapşırığı
B variantı 3 saylı test tapşırığı
C variantı 16 saylı test tapşırığı
D variantı 8 saylı test tapşırığı

Uyğunluğu müəyyən edin.
1. Feili sifət tamamlıq vəzifəsində işlənmişdir.
2. Hərəkətin tərzini bildirən feili bağlama işlənmişdir.
3. Məsdər zərflik vəzifəsində işlənmişdir.

a. Gülümsəyib üzümə baxdı.
b. Deyiləni kiçik eşidər.
c. Bahar yaxınlaşdıqca təbiət canlanır.
d. Əli Bakıya işləməyə gəlmişdi.
e. Məclisdəkilər susmağı daha üstün tutdular.

A) 1 – b; 2 – a; 3 – d B) 1 – b, d; 2 – c; 3 – a
C) 1 – d, e; 2 – b; 3 – c D) 1 – e; 2 – c; 3 – a, d
E) 1 – d; 2 – a, c; 3 – b

Mövzu: Mövzulararası əlaqə.
Sinif: 7-8
Alt-standart: 4.1.2
İzah: *Gülümsəyib üzümə baxdı* cümləsində hərəkətin tərzini bildirən feili bağlama, *Deyiləni kiçik eşidər* cümləsində tamamlıq vəzifəsində işlənən feili sifət, *Əli Bakıya işləməyə gəlmişdi* cümləsində zərflik vəzifəsində işlənən məsdər işlənmişdir. Digər cümlələr isə (*Bahar yaxınlaşdıqca təbiət canlanır; Məclisdəkilər susmağı daha üstün tutdular*) testin şərtinin heç bir şərtinə uyğun gəlmir.
Doğru cavab: 1 – b; 2 – a; 3 – d

A variantı 18 saylı test tapşırığı
B variantı 6 saylı test tapşırığı
C variantı 14 saylı test tapşırığı
D variantı 2 saylı test tapşırığı

Budaq cümləsi baş cümləyə bağlayıcı sözlə bağlanan tabeli mürəkkəb cümləni müəyyən edin.
A) Allahyar gördü ki, məsələ ciddidir.
B) Kiminlə işləmək istəyirsən, onunla da danış.
C) Zərnigar xanım da, Salatın da başa düşdü ki, gələnlərin qabağını saxlamaq mümkün deyil.
D) Arvadın canına vahimə düşdü, çünki qulağına Salatının adı gəldi.
E) Deyirlər, hər ömür bir çaya bənzər.

Mövzu:Tabeli mürəkkəb cümlə.
Sinif: 9
Alt-standart: 4.1.2
İzah: *Kiminlə işləmək istəyirsən, onunla da danış* cümləsində budaq cümlə baş cümləyə bağlayıcı sözlə (*kiminlə*) bağlanmışdır. *Deyirlər, hər ömür bir çaya bənzər* cümləsində budaq cümlə baş cümləyə yalnız intonasiya ilə, digər cümlələrdə isə bağlayıcı ilə bağlanmışdır.
Doğru cavab: Kiminlə işləmək istəyirsən, onunla da danış.

A variantı 19 saylı test tapşırığı
B variantı 8 saylı test tapşırığı
C variantı 2 saylı test tapşırığı
D variantı 15 saylı test tapşırığı

Yazda dağların əriyən qarı üzüaşağı axaraq Kürə qovuşur, onun dumduru sularını bulandırır nümunəsindəki cümlə üzvləri haqqında doğru fikri müəyyən edin.
A) Cümlədə sifətlə ifadə olunmuş təyin işlənmişdir.
B) “Yazda” isimlə ifadə edilmiş zaman zərfliyidir.
C) Nümunədə üç cümlə üzvü söz birləşməsi ilə ifadə olunmuşdur.
D) Nümunədə yalnız ismi birləşmələr işlənmişdir.
E) Cümlədə ismi və feili xəbərlər vardır.

Mövzu:Mövzulararası əlaqə.
Sinif: 6-8
Alt-standart: 4.1.2
İzah: *Yazda dağların əriyən qarı üzüaşağı axaraq Kürə qovuşur, onun dumduru sularını bulandırır* cümləsində sifətlə ifadə olunmuş təyin işlənməmişdir. “Yazda” isim deyil, düzəltmə zərfdir. Cümlədə ismi birləşmələrlə yanaşı, feili birləşmə də (*üzüaşağı axaraq*) işlənmişdir. Cümlədə olan hər iki xəbər feili xəbərdir.
Nümunədə üç cümlə üzvü söz birləşməsi ilə ifadə olunmuşdur: *dağların əriyən qarı* – mübtəda, *üzüaşağı axaraq* – zərflik, *onun dumduru sularını* – tamamlıq
Doğru cavab: Nümunədə üç cümlə üzvü söz birləşməsi ilə ifadə olunmuşdur.

A variantı 20 saylı test tapşırığı
B variantı 5 saylı test tapşırığı
C variantı 21 saylı test tapşırığı
D variantı 14 saylı test tapşırığı

Nümunədə tünd-qara hərflərlə verilmiş sözlərə aid fikirlərin ardıcıllığını müəyyənləşdirin.

Sən vurğunu olma şirin ***dillərin,***
Sözündə ***ötkəm ol****, ağıldan dərin.*
Sən ***gözəl*** *qızısan* ***bizim*** *ellərin,*
Almamsan, ***heyvamsan****, narımsan, qızım.*
(Bəybala Abbaslı)

1. Sadə sifətdir.
2. Hal şəkilçili əvəzlikdir.
3. Yiyəlik halda olan ümumi isimdir.
4. İsim mənsubiyyət və xəbərlik şəkilçilidir.
5. Əmr şəklində mürəkkəb feildir.

A) 2, 4, 5, 1, 3 B) 3, 5, 1, 2, 4 C) 1, 3, 4, 2, 5
D) 4, 2, 3, 5, 1 E) 3, 5, 1, 4, 2

Mövzu: Nitq hissələri.
Sinif: 6
Alt-standart: 4.1.2
İzah: Nümunədə tünd-qara hərflərlə verilmiş ***dillərin*** sözü yiyəlik halda olan ümumi isim, ***ötkəm ol*** əmr şəklində mürəkkəb feil, ***gözəl*** sözü sadə sifət, ***bizim*** hal şəkilçili əvəzlik, ***heyvamsan*** mənsubiyyət və xəbərlik şəkilçili isimdir.
Doğru cavab: 3, 5, 1, 2, 4

A variantı 21 saylı test tapşırığı
B variantı 21 saylı test tapşırığı
C variantı 1 saylı test tapşırığı
D variantı 7 saylı test tapşırığı

Dünyada səadəti, birlik və qardaşlığı bütün xalqlar, millətlər bərqərar etməlidir nümunəsində həmcins cümlə üzvlərini müəyyən edin.
1. mübtəda
2. xəbər
3. tamamlıq
4. təyin
5. zərflik

A) 2, 5 B) 1, 4 C) 3, 5 D) 2, 4 E) 1, 3

Mövzu: Həmcins üzvlər.
Sinif: 8
Alt-standart: 4.1.2
İzah: *Dünyada səadəti, birlik və qardaşlığı bütün xalqlar, millətlər bərqərar etməlidir* nümunəsində *səadəti, birlik və qardaşlığı* həmcins tamamlıq, *xalqlar, millətlər* həmcins mübtədalardır.
Doğru cavab: 1, 3

A variantı 22 saylı test tapşırığı
B variantı 10 saylı test tapşırığı
C variantı 19 saylı test tapşırığı
D variantı 5 saylı test tapşırığı

Əlavənin hansı cümlə üzvünə aid olması ilə bağlı ardıcıllığı müəyyən edin. (Durğu işarələri buraxılmışdır.)

- *Səmanın dərinliklərində ağ buludların arasında iki qartal uçurdu.*
- *O günlərin xatirəsi hələ də bizimlə qanlı-qadalı günlərin canlı şahidləri ilədir.*
- "*Leyli və Məcnun*" *operası Ü. Hacıbəyovun ölməz əsəri bir çox ölkələrdə tamaşaya qoyulmuşdur*.
- *Aşıq Səfər sazı dostunun yadigarını son dəfə əlinə götürdü.*

1. mübtədaya
2. tamamlığa
3. zərfliyə
4. xəbərə

A) 2, 4, 1, 3 B) 3, 4, 2, 1 C) 1, 3, 4, 2
D) 3, 4, 1, 2 E) 1, 2, 4, 3

Mövzu: Cümlə üzvlərinin əlavəsi
Sinif: 8
Alt-standart: 4.1.2
İzah: *Səmanın dərinliklərində ağ buludların arasında iki qartal uçurdu* cümləsində əlavə *(ağ buludların arasında)* zərfliyə; *O günlərin xatirəsi hələ də bizimlə qanlı-qadalı günlərin canlı şahidləri ilədir* cümləsində əlavə *(qanlı-qadalı günlərin canlı şahidləri ilədir)* xəbərə (sözdə xəbərlik şəkilçisi ixtisar olunmuşdur – *bizimlədir);* "*Leyli və Məcnun*" *operası Ü. Hacıbəyovun ölməz əsəri bir çox ölkələrdə tamaşaya qoyulmuşdur* cümləsində əlavə (*Ü. Hacıbəyovun ölməz əsəri)* mübtədaya*; Aşıq Səfər sazı dostunun yadigarını son dəfə əlinə götürdü* cümləsində əlavə *(dostunun yadigarını)* tamamlığa aiddir.
Doğru cavab: 3, 4, 1, 2

A variantı 23 saylı test tapşırığı
B variantı 24 saylı test tapşırığı
C variantı 25 saylı test tapşırığı
D variantı 25 saylı test tapşırığı

Cümlələrə əsasən doğru fikirləri müəyyən edin.

- *Günəş qalxıb dağları, meşələri brilyant kimi şəffaf işığa qərq etdi.*
- *Sanki günəşdən qaçan süd kimi ağ duman layları sürətlə qərbə tərəf sürünürdü.*

1. Hər iki cümlədə həm şəxsə və kəmiyyətə görə dəyişə bilən, həm də dəyişə bilməyən feil işlənmişdir.
2. İkinci cümlədə qayıdış növdə olan feil keçmiş zamandadır.
3. Hər iki cümlənin qrammatik əsasını təşkil edən üzvlər söz birləşməsi ilə ifadə olunub.
4. Birinci cümlədə işlənən bütün sözlərin quruluşca növü eynidir.
5. İkinci cümlədə həm zərf, həm də zərflik işlənmişdir.
6. İkinci cümlədəki düzəltmə sözlərin hər biri fərqli nitq hissəsidir.

Mövzu: Mövzulararası əlaqə
Sinif: 5-8
Alt-standart: 4.1.2
İzah: Hər iki cümlədə həm şəxsə və kəmiyyətə görə dəyişə bilən, həm də dəyişə bilməyən feil işlənmişdir (I – *qalxıb, qərq etdi*; II – *qaçan, sürünürdü*). İkinci cümlədə qayıdış növdə olan feil işlənsə də, indiki zamandadır (*sürünürdü*). *Hər iki cümlənin qrammatik əsasını təşkil edən üzvlər söz birləşməsi ilə ifadə olunub* fikri yanlışdır, çünki yalnız 2-ci cümlədə mübtəda söz birləşməsi ilə (*duman layları)* ifadə olunub. Birinci cümlədə işlənən bütün sözlərin quruluşca növü eyni deyil, çünki *qərq etdi* feili mürəkkəbdir. İkinci cümlədə həm zərf *(sürətlə),* həm də zərflik *(sürətlə, qərbə tərəf)* işlənmişdir İkinci cümlədəki düzəltmə sözlərin hər biri fərqli nitq hissəsidir, *sürətlə* zərf, *sürünürdü* feildir.
Doğru cavab: 1, 5, 6

A variantı 24 saylı test tapşırığı
B variantı 26 saylı test tapşırığı
C variantı 23 saylı test tapşırığı
D variantı 26 saylı test tapşırığı

Hansı cümlələrin tərkibində qrammatik mənası müxtəlif cür düşünülə bilən söz var? (Durğu işarələri buraxılıb.)

1. Nə maraqlıdır
2. Nə yaxşı insandır
3. Ancaq sən bu suala cavab vermədin
4. Elə oturmuşdu ki narahat olmağa başladıq
5. Bizdən sonra danışar
6. Bu hadisə yaydan əvvəl baş vermişdi

Mövzu:Nitq hissələri
Sinif: 6-7
Alt-standart: 4.1.2
İzah:
Nə maraqlıdır cümləsində "nə" sözünün həm əvəzlik, həm də ədat kimi; *Ancaq sən bu suala cavab vermədin* cümləsində "ancaq" sözü həm bağlayıcı, həm də ədat; *Elə oturmuşdu ki narahat olmağa başladıq* cümləsində "elə" sözü həm əvəzlik, həm də ədat*; Bizdən sonra danışar* cümləsində "sonra" sözü həm zərf, həm də qoşma kimi düşünülə bilər. Digər cümlələrdə testdə verilən kontekstə görə qrammatik mənası müxtəlif cür düşünülə bilən söz yoxdur.
Doğru cavab: 1, 3, 4, 5

A variantı 25 saylı test tapşırığı
B variantı 25 saylı test tapşırığı
C variantı 26 saylı test tapşırığı
D variantı 23 saylı test tapşırığı

Verilmiş cümlələrlə bağlı cədvəldəki uyğun fikirləri müəyyən edin.

1. Yamaclar təzə açılan bahar çiçəkləri ilə dolu idi.
2. Külək güllə kimi vıyıldayaraq ağacların budaqlarını onun üzünə çırpırdı.

I cümləyə aid doğru fikirdir	*II cümləyə aid* ***yanlış*** *fikirdir*
1. Bütün cümlə üzvləri bir-biri ilə sintaktik əlaqədədir. 2. Xəbər sifət, təyin isə feili sifət tərkibi ilə ifadə olunmuşdur.	3. Qoşma ilə işlənmiş söz müstəqil cümlə üzvüdür və xəbərlə birbaşa qrammatik əlaqədədir. 4. Tamamlıqlar ismi birləşmə ilə ifadə olunmuşdur.
Hər iki cümləyə aid ortaq doğru fikirdir	
5. Mübtədanın ifadə vasitəsi isimdir. 6. Bütün II dərəcəli cümlə üzvləri işlənmişdir.	

Mövzu: Sintaksis. Cümlə üzvləri.
Sinif: 8
Alt-standart: 4.1.2

İzah: Cədvələ əsasən 1-ci hissəsinə I cümləyə aid doğru fikir müəyyən edilməlidir. *Yamaclar təzə açılan bahar çiçəkləri ilə dolu idi* cümləsinə aid "Bütün cümlə üzvləri bir-biri ilə sintaktik əlaqədədir" fikri yanlışdır, çünki burada işlənmiş mübtəda ilə təyin, mübtəda ilə tamamlıq, təyinlə xəbər arasında sintaktik əlaqə yoxdur. Bu cümlədə xəbər sifət (*dolu*), təyin isə feili sifət tərkibi ilə (*təzə açılan*) ifadə olunmuşdur.

Cədvəlin 2-ci hissəsində II cümləyə aid (*Külək güllə kimi vıyıldayaraq ağacların budaqlarını onun üzünə çırpırdı)* yanlış fikir müəyyənləşməlidir. "Qoşma ilə işlənmiş söz müstəqil cümlə üzvüdür və xəbərlə birbaşa qrammatik əlaqədədir" fikri yanlış olduğundan cədvəlin tələbinə əsasən doğru cavabdır. Çünki qoşma ilə işlənmiş söz (*güllə kimi)* sonrakı sözlə birlikdə (*güllə kimi vıyıldayaraq*) cümlə üzvüdür. "Tamamlıqlar ismi birləşmə ilə ifadə olunmuşdur fikri doğru olduğundan" (*ağacların budaqlarını, onun üzünə* tamamlıqdır*)* cədvələ görə yanlış cavabdır.

Cədvələ görə 5-ci və 6-cı fikirlər hər iki cümləyə aid doğru fikir olmalıdır. *Hər iki cümlədə* mübtədanın ifadə vasitəsi isimdir (*yamaclar, külək*). 6-cı fikir yanlışdır, belə ki, 1-ci cümlədə zərflik, 2-ci cümlədə təyin işlənməmişdir.

Doğru cavab: 2, 3, 5

A variantı 26 saylı test tapşırığı
B variantı 23 saylı test tapşırığı
C variantı 24 saylı test tapşırığı
D variantı 24 saylı test tapşırığı

Nümunədəki feillərə əsasən düzgün fikirləri müəyyən edin.

Könül bir quşdur ki, sevməz əsarət,
Daim çırpınır, istəyir hürriyyət. (A. Səhhət)

1. Bütün feillər xəbər şəklində, indiki zamandadır.
2. Feillərdən biri qayıdış, ikisi məlum növdədir.
3. Bütün feillərin tərkibində iki şəkilçi var.
4. Feillərdən heç birinin kökü omonim deyil.
5. Məlum növdə olan feillərdən biri sadə, digəri düzəltmədir.
6. Feillərdən biri inkarda, ikisi təsdiqdədir.

Mövzu: Feil
Sinif: 6-7
Alt-standart: 4.1.2
İzah: *Könül bir quşdur ki, sevməz əsarət,*
Daim çırpınır, istəyir hürriyyət
nümunəsindəki feillər xəbər şəklində olsa da, biri gələcək zamanda olduğundan 1-ci fikir, "istəyir" feilində bir şəkilçi olduğundan 3-cü fikir, məlum növdə olan hər iki feil sadə olduğundan (*sevməz, istəyir*) 5-ci fikir yanlışdır.

Feillərdən biri qayıdış (çırpını), ikisi məlum növdədir (sevməz, istəyir). Feillərdən heç birinin kökü (sev, çırp, istə) omonim deyil. Feillərdən biri inkarda, ikisi təsdiqdədir.

Doğru cavab: 2 ,4, 6

A variantı 27 saylı test tapşırığı
B variantı 27 saylı test tapşırığı
C variantı 27 saylı test tapşırığı
D variantı 27 saylı test tapşırığı

Frazeoloji birləşmələrin sinonimliyi ilə bağlı uyğunluğu müəyyən edin.

1. boynundan atmaq
2. cin atına minmək
3. gözə kül üfürmək

a. gözdən pərdə asmaq
b. zəncir çeynəmək
c. gözünün odunu almaq
d. yaxasını kənara çəkmək
e. hirsi başına vurmaq

Mövzu*: Leksikologiya. Frazeoloji birləşmələr.*
Sinif: *5-11*
Alt-standart: 2.1.1
İzah: *Boynundan atmaq* frazeoloji birləşməsinin sinonimi *yaxasını kənara çəkmək* olub, yəni məsuliyyətdən qaçmaq, iştirak etməkdən imtina etmək deməkdir; hirslənmək, qəzəblənmək mənasında işlənən *cin atına minmək, zəncir çeynəmək, hirsi başına vurmaq* birləşmələri də sinonimlik təşkil edir; *gözə kül üfürmək* frazeoloji birləşməsinin sinonimi *gözdən pərdə asmaq* olub, aldatmaq, həqiqəti gizlətmək, saxtakarlıq etmək deməkdir. *Gözünün odunu almaq* qorxutmaq, hədələmək mənasında olub verilən heç bir ifadə ilə sinonimlik təşkil etmir.

Doğru cavab: 1 – d: 2 – b, e: 3 – a

Sizə təqdim olunmuş mətni diqqətlə oxuyun və 28 – 30 saylı tapşırıqları <u>Cavab vərəqində</u> yerinə yetirin.

Mükəmməllik axtarışında

▲ İnsanlar çox zaman mükəmməllik və qüsursuzluq axtarışında olurlar, lakin, adətən, buna nail ola bilmirlər. Belələrinin öz hədəflərinə çata bilməməsi və buna görə də mənəvi rahatlıq tapmaması bizi də ümidsizləşdirir, hətta fəaliyyətsizləşdirir.

● Nəyi isə tam qüsursuz hala gətirməyi hədəfə almışıqsa, demək, uduzacağımız mübarizəyə girişmiş oluruq. Bütün diqqətimizi ancaq qüsurlara yönəldəndə halımızdan narazı, şikayətçi oluruq. Bu isə bizi əsas *hədəfimizdən*[1] – mehriban və yaxşı insan olmaqdan uzaqlaşdırır, əsəbi və pessimist edir.

Məqsədimizə çatmamağımız o demək deyil ki, daha əlimizdən gələni etməməliyik. Hər bir işi həll etməyin başqa yolları da var. Amma bu yolların axtarışında olmaq hal-hazırkı vəziyyətdən zövq almamaq, yaxşı cəhətləri görməmək demək deyil. Məsələ bunun *fərqinə varmaqdır*[2].

■ Burada çıxış yolu mövcud problemi həll etməyə çalışanda özümüzü toplamaq və təmkinli olmaqdır. Belə olan *təqdirdə*[3] həyatın bütünlüklə problemlərdən ibarət olmadığını görəcəyik. Həyatın hər sahəsində qüsursuzluq axtarışından əl çəkdikcə onun içindəki .... Bu da bizə mənəvi rahatlıq gətirəcək.

A variantı 28 saylı test tapşırığı
B variantı 28 saylı test tapşırığı
C variantı 28 saylı test tapşırığı
D variantı 28 saylı test tapşırığı

Əvvəlində işarə qoyulmuş abzasların hər birinin məzmunu haqqında cədvəldəki doğru yanaşmanı qeyd edin (✓) və seçiminizi əsaslandırın.

Mövzu:*Mətn*
Sinif: *5-11*
Alt-standart: 2.2.3
Ehtimal edilən doğru cavab variantları:
▲ Bədbindir. ✓
➢ Çünki qüsursuzluq axtaranlar öz həyatlarında mənəvi rahatlıq tapa bilmirlər;

- mükəmməllik və qüsursuzluq axtarışında olanların məqsədlərinə nail ola bilməməsi (mənəvi rahatlıq tapmaması, özlərini xoşbəxt hiss etməməsi və s.) digər insanları da ümidsiz edir, fəaliyyətsizləşdirir, iş görməkdən, planlarını, arzularını reallaşdırmaqdan uzaqlaşdırır və s.

● Bədbindir. ✓
- Çünki səhvlərlə mübarizəyə girişəndə narazı, şikayətçi oluruq.
- Çünki məqsədə çatmaq ruhsuzluq, həvəssizlik yaradır;
- Çünki səhvləri necə düzəldə biləcəyimizə ilişib qalırıq, bu da bizi bir çox hədəflərdən, məqsədlərdən, bir çox insani keyfiyyətlərdən uzaqlaşdırır, bədbin, pessimist edir və s.

■ Nikbindir. ✓
- Çünki mövcud vəziyyəti yaxşılaşdırmağa cəhd edəndə səbirli olmaq və qüsursuzluqdan əl çəkməklə kamilliyin, həyatdakı gözəlliyin kəşf edilməsi inamı yaradılır;
- Çünki artıq həyatın qüsursuz olmadığı qənaətinə gəlinir. Mükəmməllik, qüsursuzluq axtarışından əl çəkincə hər şeyin çox gözəl olduğuna, mənəvi rahatlıq tapacağına böyük ümid bəslənilir.
- Mövcud problemi həll etməyə çalışdıqda həyatın bütünlüklə problemlərdən ibarət olmadığını görmək lazımdır.

A variantı 29 saylı test tapşırığı
B variantı 29 saylı test tapşırığı
C variantı 29 saylı test tapşırığı
D variantı 29 saylı test tapşırığı

Mətndə nöqtələrin yerinə uyğun fikir yazmaqla cümləni tamamlayın.

Mövzu: Mətn
Sinif: 11
Alt-standart: 2.2.3.
Ehtimal edilən doğru cavab variantları:
- *gözəllikləri (müsbət cəhətləri) görəcəyik;*
- *gözəllikləri kəşf edəcəyik;*
- *gözəlliklərin fərqinə varacayıq;*
- *xoşbəxtliyi görəcəyik (anlayacayıq)*
- *qüsurların insan iradəsi qarşısında aciz olduğunu anlayacağıq.*

A variantı 30 saylı test tapşırığı
B variantı 30 saylı test tapşırığı
C variantı 30 saylı test tapşırığı
D variantı 30 saylı test tapşırığı

Üzərində rəqəm yazılmış sözlərin kontekstə görə qarşılığını müəyyən edib yazın.

Mövzu: Mətn
Sinif: 8
Alt-standart: 2.1.1.
Ehtimal edilən doğru cavab variantları:
1. məqsəd, məram, qayə, amal, kredo,mətləb və s.
2. anlaya bilmək, dərk etmək, qavramaq, fərqini anlamaq, nəzərə almaq, diqqətə almaq və s.
3. halda, vəziyyətdə, situasiyada, məqamda,durum və s.

Tarix

A variantı 31 saylı test tapşırığı
B variantı 45 saylı test tapşırığı
C variantı 41 saylı test tapşırığı
D variantı 35 saylı test tapşırığı

Hadisə-nəticə əlaqələri arasında uyğunluq ***pozulmuşdur***:

	Hadisə	Nəticə
1.	Şəki xanlığında Səlim xanının hakimiyyətə gəlməsi	Şamaxı xanlığı uğrunda Qubalı Fətəli xanla mübarizənin aparılması
2.	Bayat savaşının baş verməsi	Qubalı Fətəli xanın məğlub olaraq Salyana tərəf çəkilməsi
3.	Gəncədə Cavad xanın hakimiyyətə gəlməsi	Xanlığın müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsi
4.	1802-ci ildə Georgiyevsk müqaviləsinin imzalanması	Rusiyanın müqaviləni imzalayan xanlıqlara verdiyi vədləri yerinə yetirməməsi
5.	Kürəkçay müqaviləsinin imzalanması	Şəki xanlığının daxili müstəqilliyinin ləğv edilməsi

A) 2, 3, 4 B) 1, 4, 5 C) 1, 2, 5
D) 3, 4, 5 E) 1, 2, 3

Mövzu: Azərbaycan xanlıqlar dövründə və XIX əsrin əvvəllərində
Sinif: 8, 11 – Azərbaycan tarixi
Alt-standart: 1.1.2
İzah: Şəki xanlığında Səlim xan Şamaxı xanlığı uğrunda Qubalı Fətəli xanla mübarizə aparmamışdır.
Bayat savaşında Qubalı Fətəli xan iştirak etməmişdir.
Kürəkçay müqaviləsinin imzalanması Şəki xanlığının daxili müstəqilliyinin ləğv edilməsi ilə nəticələnməmişdir.
Gəncədə Cavad xanın hakimiyyətə gəlməsi nəticəsində xanlığın müstəqilliyi möhkəmləndirildi.
Rusiya 1802-ci ildə imzaladığı Georgiyevsk müqaviləsinə görə Azərbaycan xanlarına verdiyi vədləri sonradan yerinə yetirmədi.
Doğru cavab: 1, 2, 5

A variantı 32 saylı test tapşırığı
B variantı 46 saylı test tapşırığı
C variantı 43 saylı test tapşırığı
D variantı 52 saylı test tapşırığı

Paleolit və Mezolit dövrlərinin oxşar cəhətləri:
1. İstehlak təsərrüfatının mövcud olması
2. Qadınların cəmiyyətdə mühüm rol oynaması
3. İnsanların mağaralarda məskunlaşması
4. Kiçik ölçülü (mikrolit) əmək alətlərindən istifadə edilməsi
5. Əkinçilik və maldarlığın əsas məşğuliyyət sahəsi olması

A) 2, 3, 4 B) 2, 4, 5 C) 1, 2, 3
D) 1, 4, 5 E) 1, 3, 5

Mövzu: İbtidai İcma quruluşu
Sinif: 6, 10 - Azərbaycan tarixi
Alt-standart: 1.3.1
İzah: İstehlak təsərrüfatının mövcud olması, qadınların cəmiyyətdə mühüm rol oynaması, insanların mağaralarda məskunlaşması Paleolit və Mezolit dövrlərinin oxşar cəhətləridir.
Doğru cavab: 1,2,3

A variantı 33 saylı test tapşırığı
B variantı 34 saylı test tapşırığı
C variantı 42 saylı test tapşırığı
D variantı 37 saylı test tapşırığı

Uyğunluğu müəyyən edin.

Baharlı Cahanşah	
1. Daxili siyasəti	*2. Xarici siyasəti*
a. Hərbi islahatın həyata keçirilməsi b. Hakimiyyətə qarşı qiyamın yatırılması c. Teymurilərlə müharibə aparılması d. Yarımköçmə əmirlərə qarşı mübarizə aparılması	a. Herat sülhünün imzalanması b. Venesiya ilə hərbi ittifaqın bağlanması c. Şirvanşahlarla ittifaqın qurulması d. Qızıl Orduya qarşı mübarizə aparılması

A) 1 – a, c; 2 – a, c
B) 1 – b, c; 2 – a
C) 1 – c; 2 – a, b, d
D) 1 – a, b, d; 2 – a, c
E) 1 – a, b, d; 2 – a, b, c

Mövzu: Azərbaycan XV əsrdə
Sinif: 7, 10 – Azərbaycan tarixi
Alt-standart: 4.1.1
İzah: Hərbi islahatın həyata keçirilməsi, hakimiyyətə qarşı qiyamın yatırılması, yarımköçmə əmirlərə qarşı mübarizə aparılması Baharlı Cahanşahın daxili siyasətinə aiddir. Herat sülhünün imzalanması, Şirvanşahlarla ittifaqın qurulması Baharlı Cahanşahın xarici siyasətinə aiddir.
Doğru cavab: 1 – a, b, d; 2 – a, c

A variantı 34 saylı test tapşırığı
B variantı 52 saylı test tapşırığı
C variantı 50 saylı test tapşırığı
D variantı 50 saylı test tapşırığı

Albaniyanın VI əsrin ikinci yarısı tarixi üçün xarakterik idi:
1. Mehranilər sülaləsinin nümayəndələri tərəfindən idarə edilməyə başlanması
2. Yerli hökmdarlar tərəfindən idarə edilməsi
3. Sasanilərin şimal canişinliyinin tərkibində olması
4. Müsəlman olmayanlardan cizyə vergisinin alınması

A) yalnız 3
B) 1, 4
C) 1, 2
D) 3, 4
E) yalnız 2

Mövzu: Azərbaycan III-VII əsrlərdə
Sinif: *7, 10-* Azərbaycan tarixi
Alt-standart: 1.1.1
İzah: VI əsrin ikinci yarısında Albaniya Sasanilərin şimal canişinliyinin tərkibində olmuşdur.
Doğru cavab: yalnız 3

A variantı 35 saylı test tapşırığı
B variantı 41 saylı test tapşırığı
C variantı 44 saylı test tapşırığı
D variantı 44 saylı test tapşırığı

İkinci Dünya müharibəsinə daxil olduqdan sonra ABŞ:
1. "Lend-liz haqqında qanun" qəbul etdi.
2. Atlantika xartiyası adlanan sənəd imzaladı.
3. Yaponiyaya qarşı hərbi əməliyyatlar apardı.
4. Miduey döyüşündə qələbə qazandı.
5. İkinci cəbhənin açılmasında iştirak etdi.

A) 1, 2, 5
B) 2, 4, 5
C) 1, 3, 4
D) 3, 4, 5
E) 1, 2, 3

Mövzu: Dünya ölkələri XX əsrin 20-40-cı illərində və II Dünya müharibəsi illərində
Sinif: 9, 11 - Ümumi tarix
Alt-standart: 1.1.2
İzah: İkinci Dünya müharibəsinə daxil olduqdan sonra ABŞ Yaponiyaya qarşı hərbi əməliyyatlar apardı, Miduey döyüşündə qələbə qazandı, ikinci cəbhənin açılmasında iştirak etdi
Doğru cavab: 3, 4, 5

A variantı 36 saylı test tapşırığı
B variantı 35 saylı test tapşırığı
C variantı 45 saylı test tapşırığı
D variantı 47 saylı test tapşırığı

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev Avropa dövlətləri ilə münasibətlərə önəm verirdi. Avropaya ilk rəsmi səfəri zamanı aparılan danışıqlar nəticəsində ölkəmiz Avropa təhlükəsizlik sisteminə doğru ciddi şəkildə irəlilədi.
Mətndə verilən səfərə əsasən Azərbaycan Respublikası ilə bağlı hansı ifadə(lər) doğrudur?
1. 1990-cı ildə qəbul edilmiş Paris xartiyasının imzalanması
2. Azərbaycanın BMT nizamnaməsinə əməl edəcəyini təsdiqləməsi
3. Ölkəmizin ATƏT-in Minsk qrupuna qoşulması
4. BMT Təhlükəsizlik Şurasının Azərbaycan torpaqlarının Ermənistan tərəfindən işğal olunması ilə bağlı qətnamə qəbul etməsi

A) 1 və 2
B) 2 və 3
C) 3 və 4
D) yalnız 1
E) yalnız 4

Mövzu: Müstəqilliyin bərpa olunması. XX əsrin sonları və XXI əsrin əvvəllərində Azərbaycanın daxili və xarici siyasəti
Sinif: 9, 11 - Azərbaycan tarixi
Alt-standart: 4.1.1 3.1.2
İzah: Mətndə verilən səfərə əsasən Azərbaycan Respublikasının prezidenti Heydər Əliyev 1990-cı ildə qəbul edilmiş Paris xartiyasını imzaladı və Azərbaycanın BMT nizamnaməsinə əməl edəcəyini təsdiqlədi.
Doğru cavab: 1 və 2

A variantı 37 saylı test tapşırığı
B variantı 44 saylı test tapşırığı
C variantı 38 saylı test tapşırığı
D variantı 42 saylı test tapşırığı

Manna hökmdarları Ullusunu və Uallinin hakimiyyəti dövrlərinə aid ümumi cəhət:
A) Urartu tərəfindən işğal edilmiş Manna torpaqlarının qaytarılması
B) Assuriya ilə ittifaqın bərpa edilməsi
C) Əhəməni dövləti ilə mübarizə aparılması
D) e.ə. VII əsrin ikinci yarısında dövləti idarə etmələri
E) mərkəzi hakimiyyətə qarşı baş vermiş üsyanların II Sarqon tərəfindən yatırılması

Mövzu: Azərbaycanda Qədim dövlətlər
Sinif: 6, 10 - Azərbaycan tarixi
Alt-standart: 4.1.1
İzah: Assuriya ilə ittifaqın bərpa edilməsi Manna hökmdarları Ullusunu və Uallinin hakimiyyəti dövrlərinə aid ümumi cəhətdir.
Doğru cavab: Assuriya ilə ittifaqın bərpa edilməsi

A variantı 38 saylı test tapşırığı
B variantı 42 saylı test tapşırığı
C variantı 49 saylı test tapşırığı
D variantı 41 saylı test tapşırığı

Romada plebeylərin patrisilərlə mübarizəsinin nəticəsi:
A) Patrisilər dövlətin idarə edilməsində plebeylərin iştirakına icazə vermədilər.
B) Plebeylər Roma ordusunda xidmət etmək hüququ əldə etdilər.
C) Patrisilər hər il xalq tribunu seçmək hüququ əldə etdilər.
D) Plebeylər tamhüquqlu Roma vətəndaşı oldular.
E) Patrisilər dövlət torpağından istifadə etmək hüququndan məhrum edildilər.

Mövzu: Qədim Roma
Sinif: 6, 10 - Ümumi tarix
Alt-standart: 1.1.2
İzah: Romada plebeylərin patrisilərlə mübarizəsinin nəticəsində Plebeylər tamhüquqlu Roma vətəndaşı oldular.
Doğru cavab: Plebeylər tamhüquqlu Roma vətəndaşı oldular.

A variantı 39 saylı test tapşırığı
B variantı 33 saylı test tapşırığı
C variantı 48 saylı test tapşırığı
D variantı 49 saylı test tapşırığı

Osmanlı sultanı I Süleymanın hakimiyyəti dövrü üçün səciyyəvi idi:
1. Paytaxtın Ədirnəyə köçürülməsi
2. İspaniya donanmasının məğlubiyyətə uğradılması
3. Səfəvi dövləti ilə sülh imzalanması
4. Bolqarıstanın işğal edilməsi
5. Moxaç döyüşündə qələbə qazanması

A) 1, 4, 5 B) 1, 2, 4 C) 3, 4, 5
D) 2, 3, 5 E) 1, 2, 3

Mövzu: Osmanlı dövləti XIV-XVI əsrlərdə
Sinif: 7, 10 - Ümumi tarix
Alt-standart: 4.1.1
İzah: İspaniya donanmasının məğlubiyyətə uğradılması, Səfəvi dövləti ilə sülh imzalanması və Moxaç döyüşündə qələbə qazanılması Osmanlı sultanı I Süleymanın hakimiyyəti dövrü üçün səciyyəvi idi.
Doğru cavab: 2, 3, 5

A variantı 40 saylı test tapşırığı
B variantı 48 saylı test tapşırığı
C variantı 44 saylı test tapşırığı
D variantı 43 saylı test tapşırığı

1787-ci ildə qəbul edilən ABŞ Konstitusiyasına əsasən uyğunluğu müəyyən edin.

1. Qanunverici hakimiyyət	a. İcra hakimiyyətinin işini yoxlama səlahiyyətinə malik olması b. Yuxarı palatanın Nümayəndələr palatası adlandırılması c. Konqres adlandırılması
2. İcraedici hakimiyyət	a. Prezident tərəfindən rəhbərlik edilməsi b. Rəhbərinin ömürlük seçilməsi c. Qanunlara veto qoymaq hüququnun olmaması
3. Məhkəmə hakimiyyəti	a. Qanunların Konstitusiyaya uyğunluğuna nəzarət etməsi b. Rəhbərinin birbaşa xalq tərəfindən seçilən nümayəndə olması c. Hərbi qüvvələrə rəhbərlik etmək səlahiyyətlərinə malik olması

A) 1 – a, c; 2 – a; 3 – a B) 1 – c; 2 – a; 3 – a, b
C) 1 – a; 2 – b, c; 3 – b D) 1 – a, b; 2 – b; 3 – c
E) 1 – b, c; 2 – c; 3 – a

Mövzu: ABŞ, İngiltərə, Rusiya və Osmanlı XVII-XVIII əsrlərdə
Sinif: 8,10 - Ümumi tarix
Alt-standart: 1.1.2
İzah: 1787-ci ildə qəbul edilən ABŞ konstitusiyasına əsasən qanunverici hakimiyyət icra hakimiyyətinin işini yoxlama səlahiyyətinə malik idi və Konqres adlandırılırdı. İcraedici hakimiyyətə prezident tərəfindən rəhbərlik edilirdi. Məhkəmə hakimiyyəti qanunların Konstitusiyaya uyğunluğuna nəzarət edirdi.
Doğru cavab: 1 – a, c; 2 – a; 3 – a

A variantı 41 saylı test tapşırığı
B variantı 47 saylı test tapşırığı
C variantı 52 saylı test tapşırığı
D variantı 48 saylı test tapşırığı

Xəritədə ştrixlənmiş ərazidə mövcud olmuş Azərbaycan dövlətinə aiddir:

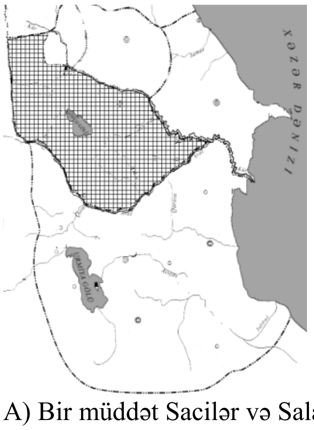

A) Bir müddət Sacilər və Salarilər dövlətindən asılı vəziyyətdə olması
B) Oğuz-Səlcuq türkləri ilə ittifaqda Bizans, erməni və gürcü feodallarına qarşı mübarizə aparması
C) Slavyanların yürüşləri nəticəsində paytaxtının böyük dağıntılara məruz qalması

D) Eramızın əvvəllərində Parfiya Arşakiləri tərəfindən işğal olunması
E) İskit padşahlığı ilə ittifaqda Assuriya dövlətinə qarşı mübarizə aparması

Mövzu: Azərbaycan IX əsrin 2-ci yarısı – XI əsrin 1-ci yarısında
Sinif: 7, 10 -Azərbaycan tarixi
Alt-standart: 2.1.2
İzah: Xəritədə ştrixlənmiş ərazi Şəddadilər dövlətinin ərazisidir. Şəddadilər dövləti XI əsrdə Oğuz-Səlcuq türkləri ilə ittifaqda Bizans, erməni və gürcü feodallarına qarşı mübarizə aparmışdır.
Doğru cavab: Oğuz-Səlcuq türkləri ilə ittifaqda Bizans, erməni və gürcü feodallarına qarşı mübarizə aparması

A variantı 42 saylı test tapşırığı
B variantı 50 saylı test tapşırığı
C variantı 37 saylı test tapşırığı
D variantı 38 saylı test tapşırığı

XVII əsrin ikinci yarısı Azərbaycanın dövlət idarəçiliyində iştirak etmiş vəzifəli şəxslər sırasına daxil ***deyil***:
1. sancaqbəyi
2. vəzir
3. qolbəyi
4. noyon
5. bəylərbəyi

A) 1, 2 B) 2, 5 C) 3, 5 D) 3, 4 E) 1, 4

Mövzu: Səfəvi dövləti XVII əsrdə
Sinif: 8, 10 – Azərbaycan tarixi
Alt-standart: 3.1.1
İzah: XVII əsrin ikinci yarısında sancaqbəyi və noyon Azərbaycanın dövlət idarəçiliyində iştirak etmiş vəzifəli şəxslər sırasına daxil deyil. Digər bəndlərdə verilən vəzifəli şəxslər isə XVII əsrin ikinci yarısında Azərbaycanın dövlət idarəçiliyində iştirak etmişdir.
Doğru cavab: 1, 4

A variantı 43 saylı test tapşırığı
B variantı 43 saylı test tapşırığı
C variantı 36 saylı test tapşırığı
D variantı 40 saylı test tapşırığı

Şimali Azərbaycanda keçirilən 1870-ci il kəndli islahatı, 1847-ci il "Kəndli əsasnamələri"ndən fərqli olaraq:
1. Dövlət kəndlilərinə aid edilməmişdi.
2. Feodal asılı münasibətlərinə güclü zərbə endirdi.
3. Malcəhət vergisinin ödənilməsini nəzərdə tuturdu.
4. Kəndliyə öz pay torpağını satın alıb öz mülkiyyətinə keçirmək hüququ vermişdi.
5. Kəndlilərə yararlı torpaq payının ayrılmasını nəzərdə tuturdu.

A) 1, 5 B) 3, 4 C) 2, 4 D) 1, 3 E) 2, 5

Mövzu: Azərbaycan XIX əsrdə
Sinif: 9, 11 – Azərbaycan tarixi
Alt-standart: 1.3.1
İzah: Şimali Azərbaycanda keçirilən 1870-ci il kəndli islahatı, 1847-ci il "Kəndli əsasnamələri"ndən fərqli olaraq, feodal asılı münasibətlərinə güclü zərbə endirdi və kəndliyə öz pay torpağını satın alıb öz mülkiyyətinə keçirmək hüququ vermişdir.
Doğru cavab: 2, 4

A variantı 44 saylı test tapşırığı
B variantı 49 saylı test tapşırığı
C variantı 32 saylı test tapşırığı
D variantı 45 saylı test tapşırığı

Eyler-Venn diaqramına əsasən uyğun bəndləri müəyyən edin.

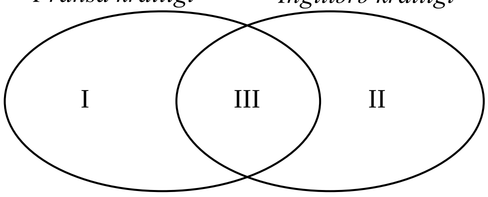

a. Böyük Azadlıqlar xartiyasının imzalanması
b. Səlib yürüşlərində iştirak etməsi
c. Azenkur döyüşündə qalib gəlməsi
d. Yüzillik müharibədə iştirak etməsi
e. Jaklar üsyanının baş verməsi

A) I – c, e; II – d; III – a, b
B) I – a; II – b, e; III – c, d
C) I – d; II – a, e; III – b, c
D) I – e; II – a, c; III – b, d
E) I – a, b; II – e, III – c, d

Mövzu: Avropa ölkələri orta əsrlərdə
Sinif: 7, 10 - Ümumi tarix
Alt-standart: 3.1.2
İzah: Jaklar üsyanının baş verməsi Fransa krallığının İngiltərə krallığından fərqli cəhətidir, Böyük Azadlıqlar xartiyasının imzalanması və Azenkur döyüşündə qalib gəlməsi İngiltərə krallığının Fransa krallığından fərqidir. Səlib yürüşlərində və Yüzillik müharibədə iştirak etməsi isə hər iki dövlətin oxşar cəhətidir.
Doğru cavab: I – e; II – a, c; III – b, d

A variantı 45 saylı test tapşırığı
B variantı 32 saylı test tapşırığı
C variantı 31 saylı test tapşırığı
D variantı 43 saylı test tapşırığı

Ərəb xilafəti və Böyük Səlcuq dövlətinin tarixlərinə aid ümumi cəhətlər:
1. Azərbaycanı özlərinə tabe etmələri
2. Çinə hərbi yürüş etmələri
3. Qərbi Avropaya hərbi yürüş etmələri
4. Xidmətə görə iqta torpaqlarını paylamaları

A) 1, 2 B) 2, 4 C) 1, 3 D) 2, 3 E) 1, 4

Mövzu: Azərbaycan Xilafətin tərkibində
Sinif: 7, 10 – Azərbaycan tarixi
Alt-standart: 3.1.1
İzah: Azərbaycanın tabe edilməsi və xidmətə görə iqta torpaqlarının paylanması Ərəb xilafəti və Böyük Səlcuq dövlətinin tarixlərinə aid ümumi cəhətlərdir.
Doğru cavab: 1, 4

A variantı 46 saylı test tapşırığı
B variantı 31 saylı test tapşırığı
C variantı 39 saylı test tapşırığı
D variantı 39 saylı test tapşırığı

Birinci Dünya müharibəsi illərində Cənubi Azərbaycanda:
A) S.C. Pişəvərinin rəhbərliyi ilə Milli Hökumət təşkil edildi.
B) Ş.M. Xiyabaninin rəhbərlik etdiyi ADP təşkil edildi.
C) Milli hökumət süqut etdi.

D) Ş.M. Xiyabaninin rəhbərliyi ilə Milli Hökumət yarandı.
E) 21 Azər hərəkatı baş verdi.

Mövzu: Azərbaycan XX əsrin əvvəllərində. I Dünya müharibəsi illərində.
Sinif: 9, 11 - Azərbaycan tarixi
Alt-standart: 1.1.1
İzah: Birinci Dünya müharibəsi illərində Cənubi Azərbaycanda 1917-ci ildə Ş.M. Xiyabaninin rəhbərlik etdiyi ADP təşkil edildi.
Digər bəndlərdə verilən cavablar yalnışdır
Doğru cavab: Ş.M. Xiyabaninin rəhbərlik etdiyi ADP təşkil edildi.

A variantı 47 saylı test tapşırığı
B variantı 37 saylı test tapşırığı
C variantı 33 saylı test tapşırığı
D variantı 31 saylı test tapşırığı

Şimali Azərbaycanda çarizmə qarşı əhalinin kütləvi çıxışlarının qarşısını almaq üçün XIX əsrin 40-cı illərinin ikinci yarısında görülmüş tədbirlərə aiddir:
A) mülkədarların kəndlilər üzərindəki polis hakimiyyəti hüququnun ləğv edilməsi, hərbi məhkəmələrin yaradılması
B) dövlət kəndlilərinin torpaq üzərində mülkiyyət hüququnun təsdiq edilməsi, torpağın kəndlilərin irsi istifadəsinə verilməsi
C) kəndlilərin şəxsi asılılığının təsdiq edilməsi və sahibkar kəndlilərinin köçmə hüququnun məhdudlaşdırılması
D) pay torpaqlarının məcburi satın alınması üçün dövlətin kəndlilərə maddi yardım etməsi
E) ali müsəlman silkinin torpaq üzərində irsi mülkiyyət hüququnun təsdiq edilməsi

Mövzu: Azərbaycan XIX əsrin 30-50-ci illərində
Sinif: 9, 11 – Azərbaycan tarixi
Alt-standart: 1.3.1
İzah: Şimali Azərbaycanda çarizmə qarşı əhalinin kütləvi çıxışlarının qarşısını almaq üçün 1846-cı ildə çarın imzaladığı reskriptlə ali müsəlman silkinin torpaq üzərində irsi mülkiyyət hüququ təsdiq edildi.
Doğru cavab: ali müsəlman silkinin torpaq üzərində irsi mülkiyyət hüququnun təsdiq edilməsi

A variantı 48 saylı test tapşırığı
B variantı 51 saylı test tapşırığı
C variantı 50 saylı test tapşırığı
D variantı 32 saylı test tapşırığı

Xəritədə ulduzla işarələnmiş rayona aid səciyyəvi cəhətləri müəyyən edin.

1. 2024-cü ildə dövlət başçısı burada prezident seçkilərində səsvermədə iştirak etmişdir.
2. 10 noyabr bəyanatına əsasən rayon mərkəzi azad edilmişdir.
3. Antiterror əməliyyatları ərəfəsində ərazisində sülhməramlı kontingent yerləşirdi.
4. Ərazisində Alban memarlıq abidəsi yerləşir.

A) 1, 3 B) 2, 4 C) 3, 4 D) 1, 4 E) 2, 3

Mövzu: II Qarabağ müharibəsi. Antiterror əməliyyatı.
Sinif: 9, 11 - Azərbaycan tarixi
Alt-standart:
İzah: Xəritədə ulduzla işarələnmiş rayon Xocavənd rayonudur. Antiterror əməliyyatları ərəfəsində ərazisində sülhməramlı kontingent yerləşirdi. Ərazisində Alban memarlıq abidəsi olan Amaras monastrı yerləşir.
Doğru cavab: 3, 4

A variantı 49 saylı test tapşırığı
B variantı 36 saylı test tapşırığı
C variantı 35 saylı test tapşırığı
D variantı 34 saylı test tapşırığı

Bizans dövlətinin sxemdə verilən dövlətlərlə ümumi cəhətlərini müəyyən edin.

1. Birinci Göytürk dövləti	*2. Ağ Hun dövləti*	*3. Albaniya dövləti*
a. sasanilərlə müharibə etməsi	a. Hindistana yürüş edilməsi	a. Rəşidi xəlifələrinin qoşunlarına qarşı mübarizə aparılması
b. xalqların böyük köçü dövründə yaranması	b. Göytürklərin hücumuna məruz qalması	b. Səlcuqların hücumlarına məruz qalması
c. Çini asılı hala salması	c. IV əsrdə yaranması	c. Attilaya xərac ödənilməsi

A) 1 – b, c; 2 – a, c; 3 – a
B) 1 – b, c; 2 – a; 3 – a, c
C) 1 – a, b; 2 – b, c; 3 – a
D) 1 – b; 2 – a; 3 – a, c
E) 1 – a, c; 2 – b, c; 3 – b

Mövzu: Türk dövlətləri orta əsrlərdə
Sinif: 7, 10 - Ümumi tarix
Alt-standart: 3.1.2
İzah: Sasanilərlə müharibə aparılması və xalqların böyük köçü dövründə yaranması Birinci Göytürk dövlətinin Bizans dövləti ilə oxşar cəhətidir. Göytürklərin hücumuna məruz qalması və IV əsrdə yaranması Ağ Hun dövlətinin Bizans dövləti ilə oxşar cəhətidir. Rəşidi xəlifələrinin qoşunlarına qarşı mübarizə aparılması Albaniya dövlətinin Bizans dövləti ilə oxşar cəhətidir.
Doğru cavab: 1 – a, b; 2 – b, c; 3 – a

A variantı 50 saylı test tapşırığı
B variantı 40 saylı test tapşırığı
C variantı 51 saylı test tapşırığı
D variantı 36 saylı test tapşırığı

Uyğunluğu müəyyən edin.

Azərbaycan SSR

1. XX əsrin 50-ci illəri
   - a. Yeni Konstitusiyanın qəbul edilməsi
   - b. Kartoçka sisteminin ləğv edilməsi
   - c. Ermənistanda yaşayan azərbaycanlıların Azərbaycana məcburi köçürülməsinin davam etdirilməsi

2. XX əsrin 60-cı illəri
   - a. Milli Azərbaycan Qərargahının yaradılması
   - b. İcbari onillik təhsilin tətbiq edilməsi
   - c. Dövlət dilinin Azərbaycan dili olması haqqında Konstitusiyaya maddə əlavə olunması

A) 1 – a, b; 2 – c
B) 1 – c; 2 – b, c
C) 1 – a, c; 2 – a
D) 1 – c; 2 – a, b
E) 1 – a; 2 – a, b

Mövzu: Azərbaycan XX əsrin 20-80-ci illərində.
Sinif: 9, 11 - Azərbaycan tarixi
Alt-standart: 1.1.2
İzah: Azərbaycan SSR-nin XX əsrin 50-ci illərinə Ermənistanda yaşayan azərbaycanlıların Azərbaycana məcburi köçürülməsinin davam etdirilməsi,
XX əsrin 60-cı illərinə isə Milli Azərbaycan Qərargahının yaradılması və icbari onillik təhsilin tətbiq edilməsi aiddir.
Doğru cavab: 1 – c; 2 – a, b

A variantı 51 saylı test tapşırığı
B variantı 39 saylı test tapşırığı
C variantı 47 saylı test tapşırığı
D variantı 46 saylı test tapşırığı

Eldəniz hökmdarı Qızıl Arslanın fəaliyyəti üçün xarakterik ***deyil***:

A) Mərkəzi hakimiyyətə tabe olmaq istəməyən feodallara qarşı mübarizə aparılması
B) Şirvanşahların vassal asılılığına salınması
C) Dövlətin siyasi vəziyyətinin möhkəmlənməsi
D) Həmədan vuruşmasında qalib gəlməsi
E) Paytaxtın Həmədan şəhərinə köçürülməsi

Mövzu: Atabəylər dövləti
Sinif: 7, 10 - Azərbaycan tarixi
Alt-standart: 4.1.1
İzah: Paytaxtın Həmədan şəhərinə köçürülməsi Qızıl Arslanın fəaliyyəti ilə bağlı deyil. Məhəmməd Cahan Pəhləvanın fəaliyyəti ilə bağlıdır. Digər bəndlərdə verilən cavablar isə Qızıl Arslanın fəaliyyətinə aiddir.
Doğru cavab: Paytaxtın Həmədan şəhərinə köçürülməsi

A variantı 52 saylı test tapşırığı
B variantı 38 saylı test tapşırığı
C variantı 46 saylı test tapşırığı
D variantı 51 saylı test tapşırığı

Uyğunluğu müəyyən edin.

XIII əsr Azərbaycan şəhərləri:

a. Səlcuqların hücumuna məruz qalmışdır.
b. 1225-ci ildə Cəlaləddinin ordusu tərəfindən tutuldu.
c. Monqolların birinci yürüşü zamanı dağıdılmışdır.
d. Monqollar tərəfindən tutulması ilə Azərbaycanın işğalı tamamilə başa çatdı.
e. Cəlairilər dövlətinin paytaxtı olmuşdur.

A) 1 – d; 2 – b; 3 – c
B) 1 – d; 2 – b; 3 – a
C) 1 – a, b; 2 – e; 3 – c, d
D) 1 – a, c; 2 – b, e; 3 – d
E) 1 – c; 2 – a; 3 – d

Mövzu: Azərbaycanda monqol yürüşləri
Sinif: 7, 10 - Azərbaycan tarixi
Alt-standart: 2.1.2
İzah: Xəritədə rəqəmlə işarələnmiş şəhərlərdən Monqollar tərəfindən tutulması ilə Azərbaycanın işğalı tamamilə başa çatması Dərbənd şəhərinə (1) aiddir. 1225-ci ildə Cəlaləddinin ordusu tərəfindən tutulması Təbriz şəhərinə (2) aiddir. Monqolların birinci yürüşü zamanı dağıdılması Şamaxı şəhərinə (3) aiddir. Digər bəndlərdə verilən cavablar xəritədə qeyd olunan şəhərlərə aid deyil.
Doğru cavab: 1 – d; 2 – b; 3 – c

A variantı 53 saylı test tapşırığı
B variantı 53 saylı test tapşırığı
C variantı 56 saylı test tapşırığı
D variantı 55 saylı test tapşırığı

AXC-nin Tiflis və Bakı dövrlərinə aid ümumi cəhətləri müəyyən edin.

1. Müəyyən müddət Milli Şuranın fəaliyyət göstərməsi
2. Qanunverici orqan olan parlamentin fəaliyyət göstərməsi
3. Qonşu dövlətlə hərbi əməkdaşlıq barədə müqavilə imzalanması
4. F. Xoyskinin rəhbərliyi ilə hökumətin təşkil edilməsi
5. Hökumətin qanunverici səlahiyyətlərə malik olması

Mövzu: Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti
Sinif: 9, 11 - Azərbaycan tarixi
Alt-standart: 1.1.1
İzah: Müəyyən müddət Milli Şuranın fəaliyyət göstərməsi, qonşu dövlətlə hərbi əməkdaşlıq barədə müqavilə imzalanması və F. Xoyskinin rəhbərliyi ilə hökumətin təşkil edilməsi AXC-nin Tiflis və Bakı dövrlərinə aid ümumi cəhətləridir.
Doğru cavab: 1,3,4

A variantı 54 saylı test tapşırığı
B variantı 54 saylı test tapşırığı
C variantı 55 saylı test tapşırığı
D variantı 54 saylı test tapşırığı

I Aleksandr və I Nikolayın fəaliyyətinə aid ümumi cəhətləri müəyyən edin.

1. Fransız hərbi qüvvələri ilə mübarizə aparması
2. Qacarlar dövləti ilə mübarizə aparılması
3. Azərbaycan xanlıqları ilə müqavilə imzalaması
4. Qara dənizə çıxış uğrunda mübarizə aparılması

Mövzu: Dünya dövlətləri XIX-XX əsrin əvvəllərində
Sinif: 9, 11 - Ümumi tarix
Alt-standart: 2.1.2
İzah: Fransız hərbi qüvvələri ilə və Qacarlar dövləti ilə mübarizə aparılması Rusiya hökmdarları I Aleksandr və I Nikolayın fəaliyyətinə aid ümumi cəhətlərdir. Digər cavablar doğru deyildir.
Doğru cavab: 1 və 2

A variantı 55 saylı test tapşırığı
B variantı 55 saylı test tapşırığı
C variantı 54 saylı test tapşırığı
D variantı 53 saylı test tapşırığı

Xronoloji ardıcıllığı müəyyən edin.

1. Qızıl Ordu dövlətində islam dininin rəsmi dövlət dini kimi qəbul edilməsi
2. Qızıl Ordu xanı Əhməd xanın Moskva knyazlığına yürüş etməsi
3. Qızıl Ordu dövləti və Hülakülər arasında müharibələrin başlaması
4. Təbriz şəhərinin Toxtamışın qoşunları tərəfindən tutulması

Mövzu: Şərq ölkələri orta əsrlərdə
Sinif: 7, 10 - Ümumi tarix
Alt-standart:
İzah: Qızıl Ordu dövlətində islam dininin rəsmi dövlət dini kimi qəbul edilməsi XIV əsrin I yarısında baş vermişdir. Qızıl Ordu xanı Əhməd xanın Moskva knyazlığına yürüş etməsi 1480-ci baş vermişdir. Qızıl Ordu dövləti və Hülakülər arasında müharibələr XIII əsrin II yarısında başlanmışdır. Təbriz şəhəri Toxtamışın qoşunları tərəfindən 1385-ci ildə tutulmuşdur.
Doğru cavab: 3, 1, 4, 2

A variantı 56 saylı test tapşırığı
B variantı 56 saylı test tapşırığı
C variantı 53 saylı test tapşırığı
D variantı 56 saylı test tapşırığı

Elm və mədəniyyət xadimlərinin fəaliyyətinə aid olan doğru sıraları müəyyən edin.

	Elm və mədəniyyət xadimi	*Fəaliyyəti*
1.	Həsən bəy Rumlu	XV əsrdə yaşamış məşhur tarixçi idi.
2.	İsgəndər bəy Münşi	Şah I Abbasın hərbi yürüşlərində iştirak etmişdir.
3.	Məhəmməd Tahir Vahid	Şah II Abbasın vəziri olmuşdur.
4.	Kəmaləddin Behzad	Marağa rəsədxanasında astronom kimi fəaliyyət göstərmişdir.

Mövzu: Azərbaycan mədəniyyəti
Sinif: 8, 10 - Azərbaycan tarixi
Alt-standart: 5.1.1
İzah: İsgəndər bəy Münşi Şah I Abbasın hərbi yürüşlərində iştirak etmişdir. Məhəmməd Tahir Vahid II Şah Abbasın vəziri olmuşdur.
Doğru cavab: 2, 3

A variantı 57 saylı test tapşırığı
B variantı 57 saylı test tapşırığı
C variantı 57 saylı test tapşırığı
D variantı 57 saylı test tapşırığı

Uyğunluğu müəyyən edin.

1. Şah Məhəmməd Xudabəndə
2. Şah I Abbas

a. Azərbaycan bəylərbəyliyinin yaradılması
b. Niyazabad döyüşü
c. Xorasanın geri qaytarılması
d. Mollahəsənli döyüşündə Krım xanının ordusunun məğlub edilməsi
e. Osmanlı hökmdarı II Bəyazidin Səfəvi dövləti ilə dostluq əlaqələri saxlaması

Mövzu: Azərbaycan Səfəvilər dövləti XVI əsrdə
Sinif: 8, 10-Azərbaycan tarixi
Alt-standart: 4.1.1
İzah: Şah Məhəmməd Xudabəndənin hakimiyyəti dövründə Çıldır döyüşü baş vermişdir və XVI əsrin 70-ci illərinin sonunda Səfəvi dövləti Krım xanının yürüşünə məruz qalmışdır. Şah I Abbas paytaxtı Qəzvindən İsfahana köçürmüş və ölkənin aşağı təbəqəsindən ibarət tüfəngçilər qoşun növünü yaratmışdır.
Digər cavab hökmdarlardan heç birinin hakimiyyəti dövrünə uyğun deyildir.
Doğru cavab: 1 – b, d; 2 – a, c

Sizə təqdim olunmuş mənbə əsasında
58 – 60 saylı tapşırıqları tarixi bilikləriniz əsasında
Cavab vərəqində cavablandırın.

1970-ci illərdə Ərəb ölkələri yenidən müttəfiq kimi ümumi düşmənə qarşı birləşib müharibəyə başladılar. Neftin qiymətinin dörd dəfə artması və dünyada iqtisadi böhranın yaratdığı çətinliklər İsrail və müttəfiqlərini danışıqlara getməyə məcbur etdi. Onlar eyni zamanda qarşı tərəfin qüvvələrini parçalamaq istəyirdilər. İsrail və müttəfiqləri bu məqsədi Kemp-Deviddə imzalanmış sazişlə həyata keçirməyə nail oldular.

A variantı 58 saylı test tapşırığı
B variantı 58 saylı test tapşırığı
C variantı 58 saylı test tapşırığı
D variantı 58 saylı test tapşırığı

Mənbədə bəhs olunan müharibəni başlamaqda Ərəb dövlətlərinin məqsədi:
Mövzu: Dünya ölkələri II Dünya müharibəsindən sonra.
Sinif: 9, 11 – Ümumi tarix
Alt-standart: 1.1.1
İzah: Mənbədə bəhs olunan müharibə 1973-cü ildə baş vermiş Ərəb-İsrail müharibəsidir. Ərəb dövlətlərinin bu müharibəni başlamaqda məqsədi itirilmiş əraziləri geri qaytarmaq idi.

A variantı 59 saylı test tapşırığı
B variantı 59 saylı test tapşırığı
C variantı 59 saylı test tapşırığı
D variantı 59 saylı test tapşırığı

Bəhs olunan müharibənin başlanması ilə bu münaqişənin beynəlxalq miqyas aldığını göstərən mənbədə ***verilməyən*** siyasi və iqtisadi (hər birinə aid bir) amili yazın:
Mövzu: Dünya ölkələri II Dünya müharibəsindən sonra.
Sinif: 9, 11 – Ümumi tarix
Alt-standart: 2.1.1
İzah: Bəhs olunan Ərəb-İsrail müharibəsinin başlanması ilə bu münaqişənin beynəlxalq miqyas aldığını göstərən mənbədə verilməyən iqtisadi amil neft şokunun baş verməsi və neftdən beynəlxalq münasibətlərdə təsir vasitəsi kimi istifadə edilməsi, siyasi amil isə ABŞ-nin İsraili, SSRİ-nin ərəb ölkələrini dəstəkləməsi idi.

A variantı 60 saylı test tapşırığı
B variantı 60 saylı test tapşırığı
C variantı 60 saylı test tapşırığı
D variantı 60 saylı test tapşırığı

Haqqında bəhs edilən sazişin Misir dövləti üçün iki nəticəsini yazın.

Mövzu: Dünya ölkələri II Dünya müharibəsindən sonra
Sinif: 9, 11 – Ümumi tarix
Alt-standart: 3.1.1
İzah: Haqqında bəhs edilən saziş Kemp Deviddə imzalanmışdır. Misir dövləti üçün nəticəsi:
- Ərəb ölkələri Misirlə siyasi-iqtisadi əlaqələri kəsdi
- Sinay yarımadası Misirə qaytarıldı
- Misir İsraili müstəqil dövlət kimi tanıdı.

Ədəbiyyat

A variantı 61 saylı test tapşırığı
B variantı 68 saylı test tapşırığı
C variantı 63 saylı test tapşırığı
D variantı 77 saylı test tapşırığı

Uyğunluğu müəyyən edin.
1. Qış dolaşır şəhərdə, səs-səmirsiz yağır qar,
Anamın saçlarıtək ağarmışdır yağışlar.
(S. Rüstəm)
2. Salon səssiz bir hal aldı, hərəkətdən əsər yox.
(S. Vurğun)

a. metafor
b. simvol
c. metonimiya
d. təşbeh
e. epitet

A) 1 – b, d; 2 – c, e B) 1 – d; 2 – a, b
C) 1 – b; 2 – d, e D) 1 – a, d; 2 – c
E) 1 – a, e; 2 – b, c

Mövzu:Bədii təsvir və ifadə vasitələri
Sinif: *5-6*
Alt-standart: 1. 1. 5
İzah: Test tapşırığında verilmiş nümunələrə uyğun olaraq, bədii təsvir və ifadə vasitələrini müəyyən etmək tələb olunur. *Qış dolaşır şəhərdə – metafor; Anamın saçlarıtək ağarmışdır yağışlar – təşbeh; Salon səssiz bir hal aldı – metonimiya.*
Doğru cavab: 1 – a, d; 2 – c

A variantı 62 saylı test tapşırığı
B variantı 61 saylı test tapşırığı
C variantı 65 saylı test tapşırığı
D variantı 63 saylı test tapşırığı

Cümləni tamamlaya ***bilməyən*** fikirləri müəyyən edin.
Xaqani Şirvaninin "Gənclərə nəsihət" əsərində ...
1. nadanların tərifinə aldanmamağa çağırış motivi də vardır.
2. doğma yurdun gözəlliklərinə məhəbbət hissi aşılanır.
3. fitnəkarlıqdan, hiylə və oğurluqdan uzaq olmağa çağırış əksini tapmışdır.
4. səbir etməklə xoşbəxtliyə çatmaq fikri aşılanır.
5. keçmiş hökmdarların eyibləri gənclərə ibrət olaraq göstərilir.

A) 2, 3, 4 B) 1, 3, 5 C) 1, 2, 5
D) 1, 3, 4 E) 2, 4, 5

Mövzu:*Xaqani Şirvani.*
Sinif: *8*
Alt-standart: 1. 2. 4
İzah: Tapşırığın şərtinə əsasən cümləni tamamlaya ***bilməyən*** fikirləri müəyyən etmək tələb olunur. ***Xaqani Şirvaninin "Gənclərə nəsihət" əsərində ...*** cümləsini *doğma yurdun gözəlliklərinə məhəbbət hissi aşılanır; səbir etməklə xoşbəxtliyə çatmaq fikri aşılanır* və *keçmiş hökmdarların eyibləri gənclərə ibrət olaraq göstərilir* fikirləri tamamlaya bilməz.
Doğru cavab: 2, 4, 5

A variantı 63 saylı test tapşırığı
B variantı 62 saylı test tapşırığı
C variantı 72 saylı test tapşırığı
D variantı 81 saylı test tapşırığı

C. Məmmədquluzadənin "Anamın kitabı" əsərində Zəhrabəyim ananı narahat edən əsas məsələlərdir:
1. övladlarının təhsillərinin faydasızlığı
2. qızının ərə verilməsi
3. çobanların acınacaqlı taleyi
4. oğlanları arasında birliyin olmaması
5. Cəmiyyəti-xeyriyyənin iclaslarındakı qalmaqallı mübahisələr

A) 1, 4, 5 B) 2, 4 C) 1, 2, 3 D) 2, 5 E) 3, 4

Mövzu: C. Məmmədquluzadə
Sinif: 11
Alt-standart: 1. 2. 4
İzah: C. Məmmədquluzadənin "Anamın kitabı" əsərində Zəhrabəyim ananı narahat edən əsas məsələlərə *qızının ərə verilməsi* və *oğlanları arasında birliyin olmaması* aid edilə bilər.
Doğru cavab: 2, 4

A variantı 64 saylı test tapşırığı
B variantı 76 saylı test tapşırığı
C variantı 82 saylı test tapşırığı
D variantı 66 saylı test tapşırığı

64. Uyğunluğu müəyyən edin.
1. "Heydərbabaya salam"(M. Şəhriyar)
2. "Qızılgül olmayaydı"(R. Rza)

a. Heca vəznində, dördlük bəndlər şəklindədir.
b. İstedadlı, yaradıcı insanların işgəncələrə məruz qalması da nəzərə çarpdırılır.

c. Əsər şairin xalqına və vətəninə sonsuz sevgisinin bədii ifadəsidir.
d. Təbiət lövhələrinə, xalq həyatının ayrı-ayrı məqamlarına xüsusi yer verilmişdir.
e. Müəllifin səmimi etirafları, özünüməzəmmətləri də əksini tapmışdır.

A) 1 – c; 2 – b, d B) 1 – a, d; 2 – b, e
C) 1 – c, d; 2 – b, e D) 1 – b; 2 – c, d
E) 1 – d; 2 – a, e

Mövzu: Mövzulararası əlaqə
Sinif: 9, 10
Alt-standart: 3. 1. 2
İzah: “Heydərbabaya salam”(M. Şəhriyar) əsərinə aid olan fikirlər bunlardır: *Əsər şairin xalqına və vətəninə sonsuz sevgisinin bədii ifadəsidir; Təbiət lövhələrinə, xalq həyatının ayrı-ayrı məqamlarına xüsusi yer verilmişdir.*
“Qızılgül olmayaydı”(R. Rza) əsərinə aid olan fikirlər isə bunlardır: *İstedadlı, yaradıcı insanların işgəncələrə məruz qalması da nəzərə çarpdırılır; Müəllifin səmimi etirafları, özünüməzəmmətləri də əksini tapmışdır. Heca vəznində, dördlük bəndlər şəklindədir* fikri bu əsərlərdən heç birinə aid deyil, çünki “Heydərbabaya salam” poemasında bəndlər beşlikdir, “Qızılgül olmayaydı” poeması isə bəndlər şəklində yazılmayıb, sərbəst şeir formasında yazılıb.
Doğru cavab: 1 – c, d; 2 – b, e

A variantı 65 saylı test tapşırığı
B variantı 82 saylı test tapşırığı
C variantı 66 saylı test tapşırığı
D variantı 78 saylı test tapşırığı

İ. Krılovun “Ağac” əsərinə əsasən klasteri tamamlaya ***bilməz***:

əsərin ideyasının müəyyənləşməsinə kömək edir.

İlan obrazı

A) Ağacın səhvinin nədən ibarət olduğunu izah edir.
B) Ağacın başına gələnləri bilir.
C) Ağacın təklikdə mövcud ola bilməyəcəyini söyləyir.
D) müəllif fikirlərinin ifadəçisidir.
E) Ağacın etdiklərinə haqq qazandırır.

Mövzu: İ. Krılov
Sinif: 6
Alt-standart: 1. 2. 2
İzah: İ. Krılovun “Ağac” əsəri ilə bağlı verilmiş klasteri tamamlaya bilməz: *Ağacın etdiklərinə haqq qazandırır.* Çünki İlan nəinki Ağaca haqq qazandırmır, əksinə, onu tənqid edir.
Doğru cavab: *Ağacın etdiklərinə haqq qazandırır.*

A variantı 66 saylı test tapşırığı
B variantı 81 saylı test tapşırığı
C variantı 70 saylı test tapşırığı
D variantı 67 saylı test tapşırığı

M. İbrahimovun “Azad” əsəri ilə bağlı ***səhv*** fikirləri müəyyən edin.

1. Azad dərzi dükanına gələn Fərdaya oradaca maddi yardım edir.
2. Əsərdəki hadisələrin bir çoxu İkinci Dünya müharibəsi dövrünə təsadüf edir.
3. Firavan həyatın, maddi rifahın təmin olunması fikri əsərin əsas ideyasıdır.
4. Əsər Cənubi Azərbaycanda baş verən hadisələr əsasında qələmə alınmışdır.
5. Fərdanın ərbabın uşağını döyməsi onun ailəsinin Təbrizdən getməsinə səbəb olur.

A) 2, 4, 5 B) 1, 2, 3 C) 1, 4, 5
D) 1, 3, 5 E) 2, 3, 4

Mövzu: M. İbrahimov
Sinif: 7
Alt-standart: 1. 1. 4
İzah: Test tapşırığında M. İbrahimovun “Azad” əsəri ilə bağlı ***səhv*** fikirləri müəyyən etmək tələb olunur. *Azad dərzi dükanına gələn Fərdaya oradaca maddi yardım edir* fikri səhvdir, çünki Fərda evlərinə gələndə öyrənir ki, Azad ərbaba kirayə borcunu ödəmək üçün Fərdanın adından onun anasına pul verib. *Firavan həyatın, maddi rifahın təmin olunması fikri əsərin əsas ideyasıdır* fikri yanlışdır, çünki əsərin ideyası milli azadlıq uğrunda mübarizədir. *Fərdanın ərbabın uşağını döyməsi onun ailəsinin Təbrizdən getməsinə səbəb olur* fikri yanlışdır, çünki əsərdə Fərdanın ərbabın uşağını döyməsi faktı yoxdur.
Doğru cavab: 1, 3, 5

A variantı 67 saylı test tapşırığı
B variantı 78 saylı test tapşırığı
C variantı 81 saylı test tapşırığı
D variantı 76 saylı test tapşırığı

M.Ə. Sabirin “Əkinçi” əsəri ilə bağlı cədvəldəki uyğun fikirləri müəyyən edin.

Əkinçi ilə bağlı doğru fikirlər	*Mülkədar ilə bağlı* ***yanlış*** *fikirlər*
1. Haqqını tələb etməkdə acizlik nümayiş etdirir. 2. Borcunu ödəyə bilməsə də, qürurlu davranışı ilə diqqəti cəlb edir. 3. Mülkədar tərəfindən alçaldılması mübarizə əzmini qıra bilmir.	4. Əkinçinin hüquqsuz olduğunu dərk edir, onu ədaləti bərpa etmək üçün mübarizəyə təhrik edir. 5. Özünü öyərək üstün olduğunu vurğulayır. 6. Qəddarlığı ilə seçilsə də, bəzi məqamlarda güzəştə getməyə hazırdır.

A) 1, 3, 5, 6 B) 2, 3, 6 C) 1, 2, 4, 5
D) 1, 4, 6 E) 2, 3, 4, 5

Mövzu: M. Ə. Sabir
Sinif: 8
Alt-standart: 1. 2. 4
İzah: Test tapşırığında M.Ə. Sabirin “Əkinçi” əsəri ilə bağlı cədvəldəki uyğun fikirləri müəyyən etmək tələb olunur. *Haqqını tələb etməkdə acizlik nümayiş etdirir* cədvəlin tələbinə uyğun olaraq, əkinçiyə aid doğru fikirdir, şeirdə mülkədarın dilindən verilmiş bir çox misralar bunu sübut edir: “Məzlumluq edib başlama fəryadə əkinçi!” “Bir üzrlə hər gündə gəlib durma qapımda, Yalvarma mənə, boynunu kəc burma qapımda, Gahi başına, gah döşünə vurma qapımda” və s. *Əkinçinin hüquqsuz olduğunu dərk edir, onu ədaləti bərpa etmək üçün mübarizəyə təhrik edir* fikri cədvəlin tələbinə uyğun olaraq, yanlışdır (yəni doğru cavabdır), çünki mülkədarın nitqindən məlum olur ki, əkinçinin hüquqsuz vəziyyəti mülkədarın vecinə deyil. *Qəddarlığı ilə seçilsə də, bəzi məqamlarda güzəştə getməyə hazırdır* fikri cədvəlin tələbinə uyğun olaraq, yanlışdır (yəni doğru cavabdır), çünki mülkədarın əkinçiyə güzəştə getmək fikri yoxdur.
Doğru cavab: 1, 4, 6

A variantı 68 saylı test tapşırığı
B variantı 66 saylı test tapşırığı
C variantı 79 saylı test tapşırığı
D variantı 72 saylı test tapşırığı

İ. Şıxlının "Dəli Kür" əsəri ilə bağlı cədvəldəki uyğunluğu müəyyən edin.

Səbəb	Nəticə
1. Çar hökumətinə yerli məmurlar lazım idi.	Qori Müəllimlər Seminariyasında müsəlman şöbəsi açılır.
2. Aleksey Osipoviç illər öncə Əhmədin təhsil aldığı məktəbdə işləmişdi.	Əhməd gecə gələn qonağın Aleksey Osipoviç olduğunu anlayır.
3. Şamxal Güləsəri qaçırır.	Cahandar ağa Şamxalın bu hərəkətindən bərk əsəbiləşir.
4. Aleksey Osipoviç müsəlman şöbəsinin açılması məsələsini irəli sürür.	Qori seminariyasının pedaqoji şurasında mübahisə yaranır.
5. Cahandar ağanın ot tayasına od vurulur.	Nökərlər Allahyarı ələ keçirirlər.

A) 2, 4 B) 1, 3 C) 1, 4 D) 3, 5 E) 2, 5

Mövzu: İ. Şıxlı
Sinif: 11
Alt-standart: 1. 2. 4
İzah: Test tapşırığında İ. Şıxlının "Dəli Kür" əsəri ilə bağlı cədvəldəki uyğunluğu müəyyən etmək tələb olunur. *Çar hökumətinə yerli məmurlar lazım idi* – səbəb, *Qori Müəllimlər Seminariyasında müsəlman şöbəsi açılır* – nəticə; *Şamxal Güləsəri qaçırır* – səbəb, *Cahandar ağa Şamxalın bu hərəkətindən bərk əsəbiləşir* – nəticə. Cədvəldəki digər fikirlər arasında səbəb-nəticə əlaqəsi pozulmuşdur.
Doğru cavab: 1, 3

A variantı 69 saylı test tapşırığı
B variantı 69 saylı test tapşırığı
C variantı 76 saylı test tapşırığı
D variantı 79 saylı test tapşırığı

İ. Əfəndiyevin "Xurşidbanu Natəvan" əsəri ilə bağlı Eyler-Venn diaqramındakı doğru fikirləri müəyyən edin.

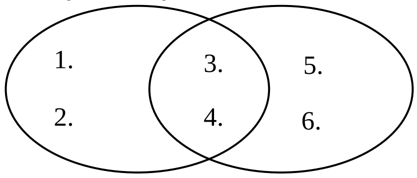

1. "Məclisi-üns"də həqiqi azadlığın mahiyyətindən söhbət açır.
2. Atası xalça karxanasında fəhləlik edərək onu oxutmuşdur.
3. Şahzadəni öldürmək üçün Təhminə və kor çalğıçı ilə əlbir hərəkət edir.
4. Cənubi Azərbaycandan didərgin düşür.
5. Natəvanın açdırdığı məktəbdə müəllimlik edir.
6. Atası ərbabı öldürdükdən sonra Şimali Azərbaycana pənah gətirir.

A) 1, 3, 4, 5 B) 2, 4, 5 C) 1, 2, 4, 6
D) 2, 3, 5 E) 1, 3, 6

Mövzu: İ. Əfəndiyev
Sinif: 11
Alt-standart: 1. 2. 2
İzah: Test tapşırığında İ. Əfəndiyevin "Xurşidbanu Natəvan" əsəri ilə bağlı Eyler-Venn diaqramındakı doğru fikirləri müəyyən etmək tələb olunur. Diaqrama görə, Seyid Hüseynə aid doğru fikirlər bunlardır: *"Məclisi-üns"də həqiqi azadlığın mahiyyətindən söhbət açır; Atası xalça karxanasında fəhləlik edərək onu oxutmuşdur.* Muradalıya aid doğru fikirdir: *Atası ərbabı öldürdükdən sonra Şimali Azərbaycana pənah gətirir*. Hər iki obraza aid doğru fikirdir: *Cənubi Azərbaycandan didərgin düşür.* Digər fikirlər: *Şahzadəni öldürmək üçün Təhminə və kor çalğıçı ilə əlbir hərəkət edir* və *Natəvanın açdırdığı məktəbdə müəllimlik edir* fikirləri yanlışdır, çünki diaqramın tələbinə uyğun yerləşməyib.
Doğru cavab: 1, 2, 4, 6

A variantı 70 saylı test tapşırığı
B variantı 74 saylı test tapşırığı
C variantı 77 saylı test tapşırığı
D variantı 79 saylı test tapşırığı

R. Rzanın "Çinar ömrü" əsərinə aid ***yanlış*** fikirləri müəyyən edin.
Çinarın ölümü:
1. insanların qəlbində təəssüf və yanğı hissi oyadır.
2. insanları ekoloji problemlərin həllinə səsləyir.
3. şərəfli bir ömrün sonu kimi dəyərləndirilir.
4. insan həyatının mənası haqqında şairin düşüncələrinə meydan açır.
5. onun əzəmətinə paxıllıq edənləri sevindirir.

A) 1, 3, 5 B) 3, 4 C) 2, 4 D) 1, 2, 3 E) 2, 5

Mövzu: R. Rza
Sinif: 9
Alt-standart: 3. 1. 2.
İzah: Test tapşırığında R. Rzanın "Çinar ömrü" əsərinə aid ***yanlış*** fikirləri müəyyən etmək tələb olunur. *Çinarın ölümü insanları ekoloji problemlərin həllinə səsləyir* fikri yanlışdır, çünki çinarın məhv olması şeirdə ekoloji problem kimi təqdim edilməyib. Çinarın ölümü *onun əzəmətinə paxıllıq edənləri sevindirir* fikri yanlışdır, çünki, əksinə, insanlar onun ölümünə görə kədər və təəssüf hissi keçirirlər.
Doğru cavab: 2, 5

A variantı 71 saylı test tapşırığı
B variantı 71 saylı test tapşırığı
C variantı 64 saylı test tapşırığı
D variantı 65 saylı test tapşırığı

Eyler-Venn diaqramına əsasən uyğunluğu müəyyən edin.

İ. Nəsimi. "Sığmazam" M. Füzuli. "Məni candan usandırdı..."

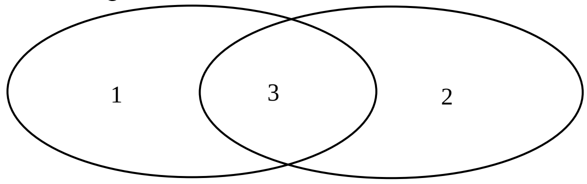

a. Maddi və mənəvi aləmin insanda birləşdiyi fikri vurğulanır.
b. Rədif işlənməmişdir.
c. Lirik qəhrəmanın dilindən söylənilir.
d. Süjetli lirika nümunəsidir.
e. Əruz vəznində yazılmışdır.

A) 1 – b, c; 2 – e; 3 – d B) 1 – a; 2 – b; 3 – c, e
C) 1 – c; 2 – b, d; 3 – e D) 1 – d, e; 2 – a; 3 – c
E) 1 – b; 2 – a; 3 – c; e

Mövzu: Mövzulararası əlaqə
Sinif: 10
Alt-standart: 1. 2. 1
İzah: Test tapşırığında Eyler-Venn diaqramına əsasən uyğunluğu müəyyən etmək tələb olunur. Diaqrama görə, İ. Nəsiminin "Sığmazam" qəzəlinə aiddir: *Maddi və mənəvi aləmin insanda birləşdiyi fikri vurğulanır.* M.Füzulinin "Məni candan usandırdı..." qəzəlinə aiddir: *Rədif işlənməmişdir.* Hər iki əsər üçün ortaq fikirlərdir: *Lirik qəhrəmanın dilindən söylənilir* və *Əruz vəznində yazılmışdır. Süjetli lirika nümunəsidir* fikri heç bir əsərə uyğun deyil, çünki diaqramın tələbinə uyğun yerləşməyib.
Doğru cavab: 1 – a; 2 – b; 3 – c, e

A variantı 72 saylı test tapşırığı
B variantı 67 saylı test tapşırığı
C variantı 67 saylı test tapşırığı
D variantı 74 saylı test tapşırığı

Verilən parça ilə bağlı düzgün fikirləri müəyyən edin.

Şallaqla güldürüldü
Hıçqırıqlı bir diyar.
Yuyuldu divarlara
Sıçramış qan ləkəsi.
Vay səsi susduruldu,
Əmr edildi toy səsi.

1. Parçanı əsərin proloqu saymaq olar.
2. "Diyar" sözü metonimiyadır.
3. Ə. Cavadın "Səsli qız" poemasındandır.
4. Bədii təzaddan istifadə olunmuşdur.
5. Hökmdarın öz xalqına divan tutmasından bəhs edilir.

A) 3, 5 B) 2, 3, 4 C) 1, 4
D) 1, 2, 4 E) 2, 3, 5

Mövzu: Ə. Cavad
Sinif: 11
Alt-standart: 1. 2. 4; 1. 1. 5
İzah: Test tapşırığında təqdim olunmuş parçaya aid doğru fikirləri müəyyən etmək tələb olunur. *"Diyar" sözü metonimiyadır*, çünki diyar adı altında həmin diyarın insanları başa düşülür. *Ə. Cavadın "Səsli qız" poemasındandır* fikri də doğrudur. *Bədii təzaddan istifadə olunmuşdur* fikri doğrudur, çünki həm *Şallaqla güldürüldü Hıçqırıqlı bir diyar,* həm də *Vay səsi susduruldu, Əmr edildi toy səsi* misralarında bədii təzad işlənmişdir. *Parçanı əsərin proloqu saymaq olar* fikri yanlışdır, çünki kompozisiyaya yox, süjetin düyün mərhələsinə aiddir. *Hökmdarın öz xalqına divan tutmasından bəhs edilir* fikri yanlışdır, çünki işğalçı hökmdarın işğal etdiyi torpağın insanlarına divan tutmasından danışılır.
Doğru cavab: 2, 3, 4

A variantı 73 saylı test tapşırığı
B variantı 75 saylı test tapşırığı
C variantı 74 saylı test tapşırığı
D variantı 61 saylı test tapşırığı

Cədvələ əsasən H. Cavidin "İblis" əsəri ilə bağlı doğru fikirləri müəyyən edin.

Ətrafındakıların Arifə münasibəti	*Arifin digər obrazlara münasibəti*
1. İbn Yəmin Arifin ona əngəl ola biləcəyindən narahat olur. 2. İxtiyar şeyx mənəvi sarsıntılardan qurtulması üçün onun qayğısına qalır. 3. Vasif onun müharibələr haqqında fikirlərinə istehzalı yanaşır.	4. Nəyin bahasına olursa-olsun, Rənaya qovuşmaq istəyir. 5. İlk görüşdə İbn Yəminə zidd mövqedə olduğu hiss olunur. 6. Xavəri öldürdüyü üçün vicdan əzabı çəkir, İxtiyar şeyxdən bağışlanmasını rica edir.

A) 1, 2, 4, 5 B) 1, 3, 5 C) 2, 3, 4, 5
D) 1, 4, 6 E) 2, 5, 6

Mövzu:H. Cavid
Sinif: 11
Alt-standart: 1. 2. 4
İzah: Test tapşırığında cədvələ əsasən H. Cavidin "İblis" əsəri ilə bağlı doğru fikirləri müəyyən etmək tələb olunur. Cədvələ uyğun olaraq, *İbn Yəmin Arifin ona əngəl ola biləcəyindən narahat olur* fikri doğrudur, çünki İbn Yəmin Arifi görən kimi: "Bizə bir əngəl olmasın şu hərif", - deyərək narahatlığını ifadə edir. *İxtiyar şeyx mənəvi sarsıntılardan qurtulması üçün onun qayğısına qalır* fikri doğrudur. *Nəyin bahasına olursa-olsun, Rənaya qovuşmaq istəyir* fikri doğrudur, çünki Rənaya qovuşmaq üçün Xavəri və qardaşı Vasifi öldürür, nəfsinin quluna çevrilir. *İlk görüşdə İbn Yəminə zidd mövqedə olduğu hiss olunur* fikri doğrudur, çünki müharibə meydanından gəldiyini bildirən İbn Yəminə istehza ilə yanaşır.
Doğru cavab: 1, 2, 4, 5

A variantı 74 saylı test tapşırığı
B variantı 77 saylı test tapşırığı
C variantı 61 saylı test tapşırığı
D variantı 64 saylı test tapşırığı

Q. Zakirin "Durnalar" şeiri ilə bağlı doğru fikirdir:

A) Zülm və zorakılığın əleyhinə çıxılır, satqınlıq, mənəm-mənəmlik kimi keyfiyyətlər pislənir.
B) Şair insan gözəlliyi ilə təbiət gözəlliyinin ahəngdarlığından söz açır.
C) Lirik qəhrəman durnalardan xəbər göndərməklə sevgilisinin qəlbini yumşaltmağa çalışır.
D) İctimai eyiblər, yaxın adamların xəyanəti üstüörtülü şəkildə əks etdirilir.
E) Vətən həsrəti, qəriblik kimi hisslərlə yanaşı, ictimai mətləblər də əksini tapır.

Mövzu: Q. Zakir
Sinif: 8
Alt-standart: 1. 2. 4.
İzah: Q. Zakirin "Durnalar" şeiri ilə bağlı doğru fikir *Vətən həsrəti, qəriblik kimi hisslərlə yanaşı, ictimai mətləblər də əksini tapır* fikridir**,** çünki şeir müəllifin Bakıdakı sürgün həyatı zamanı keçirdiyi qəriblik hisslərini, yaşadığı vətən həsrətini və bəzi üstüörtülü ictimai mətləbləri əks etdirir. Digər fikirlər əsərin məzmununa uyğun deyil, yanlışdır.
Doğru cavab: Vətən həsrəti, qəriblik kimi hisslərlə yanaşı, ictimai mətləblər də əksini tapır.

A variantı 75 saylı test tapşırığı
B variantı 80 saylı test tapşırığı
C variantı 73 saylı test tapşırığı
D variantı 70 saylı test tapşırığı

Ə. Haqverdiyevin "Bomba" hekayəsinin baş qəhrəmanı Kərbəlayı Zalı səciyyələndirən xüsusiyyətləri müəyyən edin.

1. Dövlət qulluğunda qalmaq üçün əlindən gələni etməyə çalışır.
2. Usta Feyzulla ilə ədavəti var.
3. Xalqına fayda vermək üçün dövlət qulluğunda çalışır.
4. Sonda zavallıya çevrilərək qulluqdan xaric edilir.
5. Pristavın ondan narazı olduğunu biləndə təşvişə düşür.
6. Arvadının təklifinə qulaq asaraq dükan açır.

A) 2, 3, 4 B) 1, 4, 5 C) 1, 5, 6
D) 2, 5, 6 E) 3, 4, 6

Mövzu: Ə. Haqverdiyev
Sinif: 8
Alt-standart: 1. 2. 2.
İzah: Ə. Haqverdiyevin "Bomba" hekayəsinin baş qəhrəmanı Kərbəlayı Zalı səciyyələndirən xüsusiyyətləri müəyyən etmək tələb olunur. *Dövlət qulluğunda qalmaq üçün əlindən gələni etməyə çalışır* doğru fikirdir, çünki Usta Feyzulladan şübhələnərək polisləri onun evinə yığması bunun göstəricisidir. *Sonda zavallıya çevrilərək qulluqdan xaric edilir* fikri doğrudur, çünki Feyzullanın evində uğursuzluqla nəticələnən axtarışdan sonra işdən çıxarılır. *Pristavın ondan narazı olduğunu biləndə təşvişə düşür* doğru fikirdir, çünki pristavın yanından çıxdıqdan sonra evə bikef gedir, iştahsız yemək yeyir, yata bilmir, işə gedəndə də fikirli olur, ətrafında "xatalı şey" axtarmağa başlayır.
Doğru cavab: 1, 4, 5

A variantı 76 saylı test tapşırığı
B variantı 64 saylı test tapşırığı
C variantı 71 saylı test tapşırığı
D variantı 82 saylı test tapşırığı

N. Gəncəvinin "İskəndərnamə" əsərində İskəndər obrazı ilə bağlı doğru fikirləri müəyyən edin.

1. Dara ilə müharibəyə başlamazdan əvvəl məclis quraraq aqillərlə, başçılarla məsləhətləşir.
2. Ərəstunun məsləhəti ilə Kəyanlardan qisas almaq fikrindən daşınır.
3. Daranın sərdarlarına inanmasa da, Daranı öldürmək üçün onlarla razılığa gəlir.
4. Güclü ordusu olduğu üçün Dara ilə döyüşdə itki vermir.
5. Daranın qoşununa qalib gəlmək üçün qəflətən basqın edib düşməni arxadan vurmağa qərar verir.

A) 2, 5 B) 3, 4 C) 1, 3 D) 4, 5 E) 1, 2

Mövzu: N. Gəncəvi
Sinif: 10
Alt-standart: 1. 1. 4.
İzah: Test tapşırığında N. Gəncəvinin "İskəndərnamə" əsərində İskəndər obrazı ilə bağlı doğru fikirləri müəyyən etmək tələb olunur. *Dara ilə müharibəyə başlamazdan əvvəl məclis quraraq aqillərlə, başçılarla məsləhətləşir* fikri doğrudur, çünki müharibəyə başlayıb-başlamamaq barədə onlardan məsləhət alır. *Daranın sərdarlarına inanmasa da, Daranı öldürmək üçün onlarla razılığa gəlir* fikri doğrudur, çünki Daranı öldürmək barədə onun yanına təkliflə gələn sərdarlarla onların Daranı öldürə biləcəklərinə inanmasa da, peyman bağlayır.
Doğru cavab: 1, 3

A variantı 77 saylı test tapşırığı
B variantı 79 saylı test tapşırığı
C variantı 62 saylı test tapşırığı
D variantı 80 saylı test tapşırığı

Eyler-Venn diaqramına əsasən doğru fikirləri müəyyən edin.

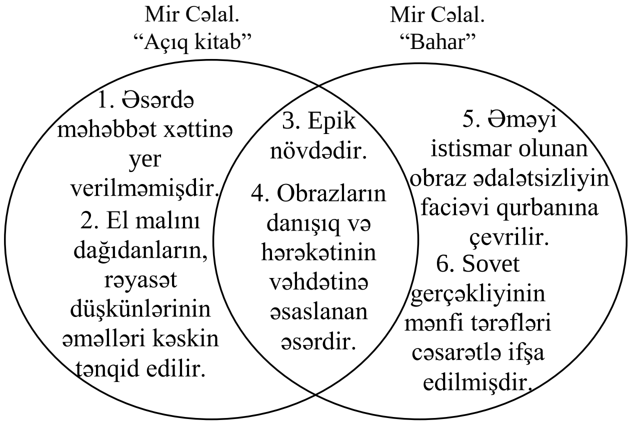

A) 1, 5, 6 B) 1, 2, 4 C) 2, 3, 4
D) 1, 3, 5 E) 2, 3, 5

Mövzu: Mövzulararası əlaqə
Sinif: 7, 11
Alt-standart: 1. 2. 1.; 1. 2. 4.
İzah: Test tapşırığında Eyler-Venn diaqramına əsasən doğru fikirləri müəyyən etmək tələb olunur. Diaqrama görə, *El malını dağıdanların, rəyasət düşkünlərinin əməlləri kəskin tənqid edilir* fikri Mir Cəlalın "Açıq kitab" əsərinə aiddir, çünki Gəldiyev kimi el malını dağıdanların, Verdiyev kimi rəyasət düşkünlərinin əməlləri kəskin tənqidə məruz qalır. *Əməyi istismar olunan obraz ədalətsizliyin faciəvi qurbanına çevrilir* fikri Mir Cəlalın "Bahar" əsərinə aiddir. *Epik növdədir* fikri hər iki əsərə aiddir. 4-cü fikir heç bir əsərə uyğun deyil, çünki 4-cü və 6-cı fikirlər isə diaqramın tələbinə uyğun yerləşməyib.
Doğru cavab: 2, 3, 5

A variantı 78 saylı test tapşırığı
B variantı 70 saylı test tapşırığı
C variantı 75 saylı test tapşırığı
D variantı 75 saylı test tapşırığı

N.Vəzirovun "Müsibəti-Fəxrəddin" əsərindəki obrazlarla bağlı uyğunluğu müəyyən edin.

1. Mahmud bəy
2. Şahmar bəy

a. Nahaq qan tökməyə və zülm etməyə razı olmur.
b. Nadanlıq mühitinin ruhunda yetişmiş tipik obrazdır.
c. Atasının xudbin, mənəmlik hisslərinin qurbanına çevrilir.
d. Qardaşının arzularını həqiqətə çevirmək uğrunda çalışacağına söz verir.
e. Fəxrəddin ölüm ayağında olarkən Səadəti dayısıgildən çağırtdırır.

A) 1 – c, d; 2 – a, b B) 1 – a, e; 2 – b, c
C) 1 – b, c; 2 – d, e D) 1 – a, c; 2 – b, e
E) 1 – a, d; 2 – b, e

Mövzu: N. Vəzirov
Sinif: 10
Alt-standart: 1. 2. 2.
İzah: Test tapşırığında N.Vəzirovun "Müsibəti-Fəxrəddin"

əsərindəki obrazlarla bağlı uyğunluğu müəyyən etmək tələb olunur. *Nahaq qan tökməyə və zülm etməyə razı olmur* və *Atasının xudbin, mənəmlik hisslərinin qurbanına çevrilir fikirləri* Mahmud bəyə; *Nadanlıq mühitinin ruhunda yetişmiş tipik obrazdır* və *Fəxrəddin ölüm ayağında olarkən Səadəti dayısıgildən çağırtdırır fikirləri* isə Şahmar bəyə aiddir.
Doğru cavab: 1 – a, c; 2 – b, e

A variantı 79 saylı test tapşırığı
B variantı 63 saylı test tapşırığı
C variantı 69 saylı test tapşırığı
D variantı 69 saylı test tapşırığı

C. Cabbarlının “Oqtay Eloğlu” əsərinə aid hadisələrin başvermə ardıcıllığını müəyyən edin.
1. Oqtay meyxanada pul verməkdən imtina edir.
2. Sevər dilənçi qadının yanında oturub öz acı həyatını danışır.
3. Oqtay dilənçilik edən bacısı Sevərlə qarşılaşır.
4. Xaspolat Səməd bəydən Oqtaya təsir etməsini xahiş edir.

A) 4, 2, 3, 1 B) 4, 2, 1, 3 C) 1, 2, 3, 4
D) 2, 1, 4, 3 E) 2, 4, 1, 3

Mövzu: C. Cabbarlı. “Oqtay Eloğlu”
Sinif: 11
Alt-standart: 1. 1. 3.
İzah: C. Cabbarlının “Oqtay Eloğlu” əsərinə aid hadisələrin başvermə ardıcıllığı belədir: *Sevər dilənçi qadının yanında oturub öz acı həyatını danışır, Xaspolat Səməd bəydən Oqtaya təsir etməsini xahiş edir, Oqtay meyxanada pul verməkdən imtina edir, Oqtay dilənçilik edən bacısı Sevərlə qarşılaşır.*
Doğru cavab: 2, 4, 1, 3

A variantı 80 saylı test tapşırığı
B variantı 72 saylı test tapşırığı
C variantı 78 saylı test tapşırığı
D variantı 68 saylı test tapşırığı

“Ağıllı uşaq” nağılındakı hadisələr necə tamamlanır?
1. Qocalar zindandan azad olunur.
2. Xan Əhmədi özünə vəzir təyin edir.
3. Kənd camaatı talan olunmaqdan qurtulur.
4. Xanın adamları Əhmədi həbs edirlər.
5. Xan Əhmədlə razılaşdığı şərtini dəyişir.

A) 1, 3 B) 2, 4 C) 1, 4 D) 2, 5 E) 3, 5

Mövzu: Şifahi xalq ədəbiyyatı
Sinif: 6
Alt-standart: 1. 2. 4.
İzah: “Ağıllı uşaq” nağılındakı hadisələr bu fikirlərlə tamamlanır: *Qocalar zindandan azad olunur; Kənd camaatı talan olunmaqdan qurtulur.*
Doğru cavab: 1, 3

A variantı 81 saylı test tapşırığı
B variantı 73 saylı test tapşırığı
C variantı 80 saylı test tapşırığı
D variantı 71 saylı test tapşırığı

Eyler-Venn diaqramına əsasən M.P. Vaqifin şeirlərinə aid düzgün fikirləri müəyyən edin.

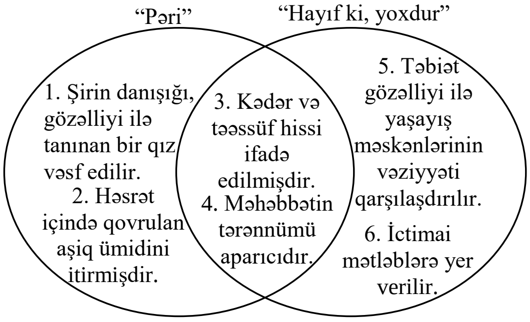

A) 2, 3, 5 B) 1, 4, 6 C) 1, 5, 6
D) 1, 2, 6 E) 3, 4, 5

Mövzu: M. P. Vaqif
Sinif: 8, 10
Alt-standart: 1. 2. 4.
İzah: Eyler-Venn diaqramına əsasən M.P. Vaqifin şeirlərinə aid düzgün fikirləri müəyyən etmək tələb olunur. *Şirin danışığı, gözəlliyi ilə tanınan bir qız vəsf edilir* fikri “Pəri” qoşmasına; *Təbiət gözəlliyi ilə yaşayış məskənlərinin vəziyyəti qarşılaşdırılır, İctimai mətləblərə yer verilir* fikirləri “Hayıf ki, yoxdur” qoşmasına aiddir. Digər fikirlər isə yanlışdır, yaxud diaqramın tələbinə uyğun yerləşdirilməyib.
Doğru cavab: 1, 5, 6

A variantı 82 saylı test tapşırığı
B variantı 65 saylı test tapşırığı
C variantı 68 saylı test tapşırığı
D variantı 62 saylı test tapşırığı

Cədvəldə rəqəmlərin yerinə uyğun olaraq yazıla bilər:

Əsər	*Mövzu*	*Janr*
B. Vahabzadə. “Təzadlar”	Vyetnam müharibəsi fonunda azadlıq düşüncələri	1
İ. Hüseynov. “Zəhər”	2	hekayə
3	Musiqinin insan ruhuna təsiri	müxəmməs

A) 1. Poema; 2. İnsan və onun təbiətə münasibəti; 3. S.Ə. Şirvani. “Guş qıl...”
B) 1. Dram; 2. Fərd və cəmiyyət münasibətləri; 3. M. Şəhriyar. “Türkün dili”
C) 1. Dram; 2. Susuz səhralara yeni həyat verilməsi; 3. İ. Həsənoğlu. “Apardı könlümü...”
D) 1. Faciə; 2. Vətən torpağının düşməndən müdafiəsi; 3. İ. Nəsimi. “Neylərəm”
E) 1. Poema; 2. Əhalinin sağlamlığının qorunması; 3. M. Füzuli. “Söz”

Mövzu: Mövzulararası əlaqə
Sinif: 8, 9, 11
Alt-standart: 1. 1. 4.
İzah: Tapşırığın tələbinə uyğun olaraq, B. Vahabzadənin “Təzadlar” əsərinin janrına uyğun olaraq, 1 rəqəmi olan xanaya *Poema*, İ. Hüseynovun “Zəhər” hekayəsinin mövzusu kimi 2 rəqəmi olan xanaya *İnsan və onun təbiətə münasibəti*, mövzu və janrı nəzərə alınmaqla 3 rəqəmi olan xanaya *S. Ə. Şirvani. “Guş qıl...”* əsəri uyğundur.
Doğru cavab: 1. Poema; 2. İnsan və onun təbiətə münasibəti; 3. S.Ə. Şirvani. “Guş qıl...”

A variantı 83 saylı test tapşırığı
B variantı 86 saylı test tapşırığı
C variantı 83 saylı test tapşırığı
D variantı 84 saylı test tapşırığı

Mir Cəlalın "Vətən yaraları" əsərində hadisəni nəql edən əsgərlə bağlı doğru fikirləri müəyyən edin.
1. Xəyallarında gələcək ilə bağlı özünə iki ömür yolu arzu edir.
2. Arxada qalan xatirələri qorumağı da bir vəzifə hesab edir.
3. Komandirlə birlikdə ən təhlükəli tapşırıqlara gedir.
4. Dostlar bir yerə yığılmadan anaların sovqatının açılmamasında israrlıdır.
5. Yaralandığı üçün arxa cəbhəyə göndərilir.

Mövzu: Mir Cəlal
Sinif: 11
Alt-standart: 1. 2. 2.
İzah: Mir Cəlalın "Vətən yaraları" əsərində hadisəni nəql edən əsgərlə bağlı doğru fikirlər bunlardır: *Xəyallarında gələcək ilə bağlı özünə iki ömür yolu arzu edir; Arxada qalan xatirələri qorumağı da bir vəzifə hesab edir; Yaralandığı üçün arxa cəbhəyə göndərilir.* Digər fikirlər: *Komandirlə birlikdə ən təhlükəli tapşırıqlara gedir, Dostlar bir yerə yığılmadan anaların sovqatının açılmamasında israrlıdır yanlışdır*, çünki Nəsrəddin obrazına aiddir.
Doğru cavab: 1, 2, 5

A variantı 84 saylı test tapşırığı
B variantı 85 saylı test tapşırığı
C variantı 85 saylı test tapşırığı
D variantı 85 saylı test tapşırığı

M. Füzulinin "Leyli və Məcnun" əsəri ilə bağlı doğru fikirləri müəyyən edin.
1. Cəmiyyətə müxalif mövqedə dayanan Məcnun azadlığı təbiətin qoynunda tapır.
2. Leylinin anası öz nəsihətində söz-söhbətlərə son qoymaq yolunu da göstərir.
3. Zeyd həsrətə dözməyən İbn Səlamın ölümünü Leylinin ahı ilə əlaqələndirir.
4. Nofəllə döyüşdə məğlub olan Leylinin atası əlacsız qalıb qızını Məcnuna verməyə razı olur.
5. İbn Səlamın ölüm xəbərini aldıqda Məcnun ah-nalə edir.

Mövzu: M. Füzuli
Sinif: 10
Alt-standart: 1. 1. 4.
İzah: Test tapşırığında Füzulinin "Leyli və Məcnun" əsəri ilə bağlı doğru fikirləri müəyyən etmək tələb olunur. *Cəmiyyətə müxalif mövqedə dayanan Məcnun azadlığı təbiətin qoynunda tapır* fikri doğrudur, çünki düşüncə tərzi cəmiyyətin əxlaq və davranış normalarına zidd olan Məcnun cəmiyyətdə azadlıq istəyinin başa düşülmədiyini gördükdə təbiətə üz tutur. *Leylinin anası öz nəsihətində söz-söhbətlərə son qoymaq yolunu da göstərir* fikri doğrudur, çünki qızı haqqında söz-söhbətdən narahat olan ana söz-söhbəti kəsməyin yolunu Leylinin məktəbə getməməsində görür və bunu ona bildirir. *İbn Səlamın ölüm xəbərini aldıqda Məcnun ah-nalə edir* fikri də doğrudur. Digər fikirlər: *Zeyd həsrətə dözməyən İbn Səlamın ölümünü Leylinin ahı ilə əlaqələndirir* yanlışdır, çünki İbn Səlamın ölümü müəllif tərəfindən Məcnunun ahı ilə əlaqələndirilir. *Nofəllə döyüşdə məğlub olan Leylinin atası əlacsız qalıb qızını Məcnuna verməyə razı olur* fikri yanlışdır, çünki atası Leylinin başqasına verildiyini bildirərək onu Məcnuna verməkdən imtina edir.
Doğru cavab:1, 2, 5

A variantı 85 saylı test tapşırığı
B variantı 83 saylı test tapşırığı
C variantı 84 saylı test tapşırığı
D variantı 83 saylı test tapşırığı

M.F. Axundzadənin "Aldanmış kəvakib" əsərindəki hadisələr arasındakı səbəb-nəticə əlaqəsi ilə bağlı doğru fikirləri müəyyən edin.
1. Mirzə Sədrəddin Şah Abbasa sədaqətini nümayiş etdirmək istəyir. – Ulduzlardan gələcək bəla ilə bağlı şaha xəbər verir.
2. Mirzə Möhsün vəzifə sahiblərinin tutduqları vəzifəyə görə xəzinəyə pul bəxşişi vermələri ilə bağlı qərar qəbul edir. – Boşalmış xəzinə bir müddət sonra yenidən dolur.
3. İrana hücum edən Osmanlı Bəkir paşanın qoşunu sayca İran qoşunlarından dəfələrlə çox olur. – Sərdar Zaman xan yolların, körpülərin dağıdılmasına əmr verir.
4. Mollabaşı Axund Səmədin münəccimbaşı ilə ədavəti olur. – Şah Abbasın Mirzə Sədrəddini cəzalandırması üçün əlindən gələni edir.
5. Yoxsul Yusif Sərrac ailəsini dolandırmaqda çətinlik çəkir. – Ruhanilikdən əl çəkib sərraclıq sənətinə yiyələnir.
6. Sərdar Zaman xan münəccimbaşının bağışlanmasını şahdan xahiş edir. – Şah Abbas baş verəcək bəlanı uzaqlaşdırmağın yolunu tapması üçün Mirzə Sədrəddinə vaxt verir.

Mövzu: M. F. Axundzadə
Sinif: 10
Alt-standart: 1. 1. 3.
İzah: Test tapşırığında M.F. Axundzadənin "Aldanmış kəvakib" əsərindəki hadisələr arasındakı səbəb-nəticə əlaqəsi ilə bağlı doğru fikirləri müəyyən etmək tələb olunur. *İrana hücum edən Osmanlı Bəkir paşanın qoşunu sayca İran qoşunlarından dəfələrlə çox olur. – Sərdar Zaman xan yolların, körpülərin dağıdılmasına əmr verir* fikrində səbəb-nəticə əlaqəsi yanlışdır, çünki Osmanlı Bəkir paşanın qoşunu sayca İran qoşunlarından az deyildi, Sərdar Zaman xan üçün yolları, körpüləri qoşunu qırğına verməmək üçün dağıtdırdığını bildirir. *Yoxsul Yusif Sərrac ailəsini dolandırmaqda çətinlik çəkir. – Ruhanilikdən əl çəkib sərraclıq sənətinə yiyələnir* fikri yanlışdır, çünki Yüsif Sərracın ruhanilikdən əl çəkib sərraclıq sənətinə yiyələnməsinin səbəbi ruhani sinfinin saxtalığını görməsi və bu sinfə nifrət bəsləməsidir.
Tapşırıqdakı digər fikirlər arasında səbəb-nəticə əlaqəsi doğrudur və test tapşırığının doğru cavabıdır.
Doğru cavab: 1, 2, 4, 6

A variantı 86 saylı test tapşırığı
B variantı 84 saylı test tapşırığı
C variantı 86 saylı test tapşırığı
D variantı 86 saylı test tapşırığı

S. Vurğunun "Vaqif" əsəri ilə bağlı cədvəldəki doğru fikirləri müəyyən edin.

Əsərlə bağlı fikir	Fikri sübut edir
Cəmiyyətdə sosial təbəqələşmə hökm sürür.	1. Əli bəyin toyunda İbrahim xanın sadə xalqın nümayəndəsi Eldara münasibəti 2. Vaqifin Qacara sərt cavab məktubu yazması 3. Eldarın gürcü əsirləri vətənlərinə yola salması
Sədaqətli insanlar mövcuddur.	4. Eldarın Vaqifin məktubuna əməli cavabı 5. Xuramanın zindana gəlişi 6. Vidadinin Qacarın hüzuruna gəlməsi

Mövzu: S. Vurğun
Sinif: 11
Alt-standart: 3. 1. 2.
İzah: Test tapşırığında S. Vurğunun "Vaqif" əsəri ilə bağlı cədvəldəki doğru fikirləri müəyyən etmək tələb olunur. ***Cəmiyyətdə sosial təbəqələşmə hökm sürür*** fikrini əsaslandırır: *Əli bəyin toyunda İbrahim xanın sadə xalqın nümayəndəsi Eldara münasibəti*. Çünki İbrahim xan Eldarı "çoban-çoluq" hesab edir, Vaqifi onu məclisə dəvət etdiyi üçün qınayır. Bu da cəmiyyətdə təbəqələşmənin mövcudluğunu, aşağı təbəqəyə həqarətli münasibətin olduğunu göstərir. ***Sədaqətli insanlar mövcuddur*** fikrini əsaslandırır: *Eldarın Vaqifin məktubuna əməli cavabı.* Öldürülmək üçün zindana salınan Vaqif Eldara məktub yazaraq ondan kömək istəyir, Eldar dəstəsi ilə hücuma keçərək Qacarın qoşununu məğlub edir və Vaqiflə oğlu qurtulur. Bu da Eldarın sədaqətini sübut edir. ***Sədaqətli insanlar mövcuddur*** fikrini sübut edir: *Vidadinin Qacarın hüzuruna gəlməsi*. Vidadi özü üçün də təhlükəli ola biləcəyini gözə alaraq Qacarın hüzuruna gedərək Vaqifin bağışlanması üçün ona ağız açır. Bu da Vidadinin sədaqətini sübut edir.
Doğru cavab: 1, 4, 6

A variantı 87 saylı test tapşırığı
B variantı 87 saylı test tapşırığı
C variantı 87 saylı test tapşırığı
D variantı 87 saylı test tapşırığı

Uyğunluğu müəyyən edin.
1. "Durna teli"
2. "Koroğlu ilə Bolu bəy"
3. "Düratın itməyi"

a. Koroğlu sonda özünə yeni bir dost qazanır.
b. Koroğlu təsadüfən düşmən əlinə keçir, özünü Çənlibel qoruqçusu kimi təqdim edir.
c. Qara xanın yanına gedən Koroğlu onun lovğa, özündənmüştəbeh biri olduğunu görür.
d. Koroğlunun qoca biçinçiyə həssas münasibət bəsləməsinin şahidi olmaq mümkündür.
e. Koroğlu İsabalının öldürmək istədiyi Mehtər Murtuzu namərdliklərinə rəğmən, bağışlayır.

Mövzu: "Koroğlu" dastanı
Sinif: 6, 7, 8
Alt-standart: 1. 2. 4.
İzah: Test tapşırığında "Koroğlu" dastanının müxtəlif qolları ilə bağlı uyğunluğu müəyyən etmək tələb olunur. **"Durna teli"** qoluna aid olan fikirlər: *Koroğlu sonda özünə yeni bir dost qazanır; Koroğlunun qoca biçinçiyə həssas münasibət bəsləməsinin şahidi olmaq.* **"Koroğlu ilə Bolu bəy"** qoluna aid olan fikirlər: *Koroğlu təsadüfən düşmən əlinə keçir, özünü Çənlibel qoruqçusu kimi təqdim edir. Koroğlu İsabalının öldürmək istədiyi Mehtər Murtuzu namərdliklərinə rəğmən, bağışlayır.* **"Düratın itməyi"** qoluna aid olan fikir: *Qara xanın yanına gedən Koroğlu onun lovğa, özündənmüştəbeh biri olduğunu görür.*
Doğru cavab: 1- a, d; 2 – b, e; 3 - c

Sizə təqdim olunmuş mətni diqqətlə oxuyun və 88 – 90 saylı tapşırıqları Cavab vərəqində yerinə yetirin.

Xallı maral
(Povestdən parça)

Zəkəriyyə başını qaldırıb qoruğa baxa bilmirdi. Maralları dodaqları əsə-əsə sayıb Səfərəliyə təhvil vermişdi. Dünən qoruq idarəsinin müdiri Səfərəli gəlib qonaqlarının ova – maral vurmağa gələcəklərini demişdi. Zəkəriyyə kəskin etiraz etmiş, yazılı göstəriş istəmişdi. Bu gün isə özünün işdən azad olunması əmri gəlmişdi.

İndi onun burada işi yox idi. Son anda dözməyib döndü, qoruğa tərəf yeridi, heç olmasa, sevimli xallı maralı – Alagözü sığallamaq istəyirdi. Qıfıl asılmışdı qapıdan. Səfərəli hırıldaya-hırıldaya açarları əlində oynadıb ona göstərirdi. Zəkəriyyə xahiş etmək istədi, qəhərləndi, ancaq özünü sındırmadı.

Zəkəriyyə atını yedəkləyib dəmir tor boyu yeridi. Qoruqdakı marallar da torun o üzündən onunla bərabər gedirdilər. Zəkəriyyə dözmədi, atını çapdı. Dırnaq axını Zəkəriyyəni izlədi, tor qarşısını kəsdi.

Günəş qoca dağların arxasında gizlənirdi. Meşə qan kimi qızarmışdı. Ona elə gəldi ki, maralların biri də qanlı tor dairəsindən salamat çıxmayacaq. Atın başını yığıb geri çapdı. Barmaqlarını tora keçirib dartdı, marallara yol açdı.

Kəhər qabaqda, sürü də onun dalınca meşənin dərinliyinə gedirdi.

(F. Kərimzadə)

A variantı 88 saylı test tapşırığı
B variantı 88 saylı test tapşırığı
C variantı 88 saylı test tapşırığı
D variantı 88 saylı test tapşırığı

F. Kərimzadənin "Xallı maral" və İ. Hüseynovun "Zəhər" əsərlərindəki obrazların xarakterik xüsusiyyətini nöqtələrin yerinə yazın və obrazlara görə əsaslandırın.

Mövzu: Mətn
Sinif: 5-11
Alt-standart: 1.2.2.; 3.1.2.
Ehtimal edilən doğru cavab variantları:

1\. ...., çünki → Zəkəriyyə ____________________
→ Meşəbəyi Mirqasım ____________

2\. ...., çünki → Səfərəli ____________________
→ Daşdəmir ____________________

1\. Qürurludur.
Zəkəriyyə maralları son dəfə sığallamaq üçün Səfərəlidən xahiş etmək istəyir, lakin özünü sındırmır.
Meşəbəyi Mirqasım süd verməsi üçün Daşdəmirə pul təklif etmək istəyir, lakin qüruruna sığışdırmır.
1. Təbiətsevərdir.
Zəkəriyyə maralların öldürülməsini qəbul etmir.
Meşəbəyi Mirqasım meşənin su altında qalacağından kədərlənir (mal-heyvanın qoruğun ağaclarını məhv etməsinə imkan vermir; atının zəhərlənməsindən sarsılır) və s.
1. Heyvansevərdir.
Zəkəriyyə maralların öldürülməsini qəbul etmir.
Meşəbəyi Mirqasım atının zəhərlənməsindən sarsılır, onu xilas etməyə çalışır.
1. İşində məsuliyyətlidir (dürüstdür; vəzivə borcuna sadiqdir).
Zəkəriyyə maralların ovlanmasına icazə vermir, yazılı göstəriş istəyir.
Meşəbəyi Mirqasım Daşdəmirin meşədə mal-heyvan otarmasına imkan vermir.
2. Namərddir (fürsətcildir).
Səfərəli marallarla vidalaşmaq istəyən Zəkəriyyəni əlinə fürsət keçən kimi ora buraxmır, üstəlik açarları göstərməklə onu ələ salır.
Daşdəmir Mirqasımın atına aparacağı südü vurub dağıdır, ona iynəli sözlər deyir, atın ölümünün qarşısını almaq üçün heç nə eləmir.
2. Amansızdır.
Səfərəli qoruqda olan maralların ovlanmasına şərait yaradır. (Zəkəriyyə üçün maralların nə dəyərli olduğunu bildiyi, onun qəhərləndiyini gördüyü halda, nəinki ona qarşı həssas davranmır, hətta onun hissləri ilə oynayır).
Daşdəmir Daşdəmirin atına acımır, bəlkə də, onun ölümünə səbəb olur. (Mirqasım üçün Göy ürgənin nə ifadə etdiyini bildiyi halda, nəinki ona qarşı həssas davranmır, hətta onun hissləri ilə oynayır)

A variantı 89 saylı test tapşırığı
B variantı 89 saylı test tapşırığı
C variantı 89 saylı test tapşırığı
D variantı 89 saylı test tapşırığı

Əsərlərin forma və janr xüsusiyyətləri əsasında Eyler-Venn diaqramını tamamlayın.
I. F. Kərimzadə. "Xallı maral"
II. C. Məmmədquluzadə. "Anamın kitabı"

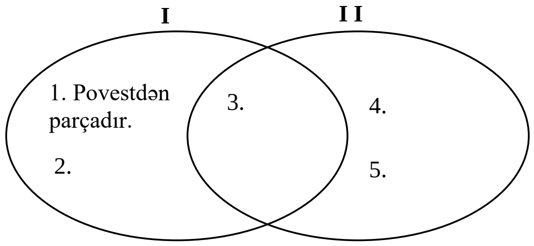

Mövzu: Mətn
Sinif: 5-11
Alt-standart: 1.2.1.
Ehtimal edilən doğru cavab variantları:

F. Kərimzadə. "Xallı maral":
- Epik növdədir.
- Təhkiyə əsasında yaradılmışdır.
- Təsvirdən istifadə edilmişdir.

Ortaq cəhətlər:
- Süjetli əsərdir.
- Nəsrlə yazılmışdır.
- Süjet xəttinə malikdir.

C. Məmmədquluzadə. "Anamın kitabı":
- *Dramatik növdədir.*
- *Tragikomediyadır.*
- *Əyani göstərmə əsasında yaradılmışdır.*
- *Surətlərin hərəkət və danışığı vəhdətdədir.*
- *Remarka, dialoq və monoloqdan istifadə edilmişdir və s.*

A variantı 90 saylı test tapşırığı
B variantı 90 saylı test tapşırığı
C variantı 90 saylı test tapşırığı
D variantı 90 saylı test tapşırığı

"Xallı maral" əsərindən verilmiş parça əsasında cədvəli doldurun.

Bədii təsvir və ifadə vasitələri	***Nümunə***
1.	
2.	
3.	

Mövzu: Mətn
Sinif: 5-11
Alt-standart: 1.1.5.
Ehtimal edilən doğru cavab variantları:

Bədii təsvir və ifadə vasitələri	***Nümunə***
metafor	Günəş dağların arxasında gizlənirdi.
epitet	• qanlı tor dairəsi • kəskin etiraz • qoca dağlar
təşbeh	meşə qan kimi qızarmışdı
metonimiya	Dırnaq axını Zəkəriyyəni izlədi.
inversiya	Qıfıl asılmışdı qapıdan.

Coğrafiya (TC altqrupu)

A variantı 61 saylı test tapşırığı
B variantı 72 saylı test tapşırığı
C variantı 66 saylı test tapşırığı
D variantı 71 saylı test tapşırığı

Sxemə əsasən təzyiq sahəsinə aid doğru fikirləri müəyyən edin.

I. Mərkəzində alçaq təzyiq sahəsi mövcuddur.
II. Cənub yarımkürəsi üçün xarakterikdir.
III. Mərkəzində yüksək təzyiq sahəsi mövcuddur.
IV. Aydın, buludsuz hava şəraiti formalaşdırır.
V. Tutqun, buludlu hava şəraiti formalaşdırır.

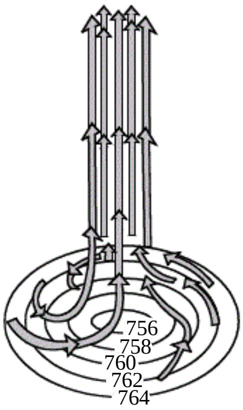

A) I, V B) III, IV C) II, III D) II, V E) I, IV

Mövzu: Atmosfer yerin hava təbəqəsi
Sinif: *8*
Alt-standart: 2.1.3
İzah: Sxemdə siklon təsvir edilmişdir.
Siklonun mərkəzində alçaq kənarlarında isə yüksək təzyiq hakimdir. Şimal yarımkürəsində siklonlar saat əqrəbinin hərəkətinin əksi, cənub yarımkürəsində isə saat əqrəbi istiqamətində hərəkət edir. Siklonların mərkəzində qalxan hava axınları hakim olur. Qalxan hava tutqun və buludlu hava şəraiti formalaşdırır.
Doğru cavab: I, V

A variantı 62 saylı test tapşırığı
B variantı 80 saylı test tapşırığı
C variantı 82 saylı test tapşırığı
D variantı 61 saylı test tapşırığı

Uyğunluğu müəyyən edin.

Xüsusiyyət
1. Dəmyə əkinçiliyi üstünlük təşkil edir.
2. Suvarmadan əsasən yay mövsümündə istifadə olunur.
3. Təbii şəraiti əkinçilik üçün əlverişsizdir.

Ərazi və ya region
a. Mərkəzi düzənliklər
b. Cənubi Avropa
c. Çukot yarımadası
d. Şərqi Asiya
e. Alyaska yarımadası

A) 1 – d; 2 – b; 3 – a; e B) 1 – c; 2 – b, e; 3 – d
C) 1 – a, b; 2 – c; 3 – d D) 1 – b; 2 – c, d; 3 – e
E) 1 – a; 2 – b; 3 – c; e

Mövzu: Dünyanın kənd təsərrüfatı
Sinif: 9
Alt-standart: 3.2.3
İzah: Mərkəzi düzənliklərdə mülayim və yağıntılı hava şəraiti dəmyə əkinçiliyi üçün əlverişlidir. Cənubi Avropa regionunda yayın isti və quraq keçməsi suvarmadan əsasən yay mövsümündə istifadə edilməsinə ehtiyac yaradır. Çukot və Alyaska yarımadalarında aqroiqlim ehtiyatları zəif olduğu üçün təbii şəraitləri əkinçilik üçün əlverişsizdir.
Doğru cavab: 1 – a; 2 – b; 3 – c; e

A variantı 63 saylı test tapşırığı
B variantı 69 saylı test tapşırığı
C variantı 76 saylı test tapşırığı
D variantı 76 saylı test tapşırığı

Xəritə-sxemdə işarələnmiş iqtisadi rayonların oxşar (I) və fərqli (II) xüsusiyyətlərini müəyyən edin.

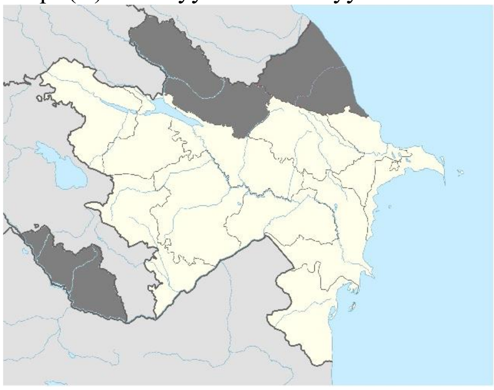

A) I – Bütövlükdə tektonik qalxma zonasında yerləşir.
II – Dağ-meşə landşaftı bütöv qurşaq təşkil edir.
B) I – Ərazilərində Alt paleozoy yaşlı vulkanogen-çökmə süxurlar geniş yayılmışdır.
II – İsti quraq yay, soyuq qış səciyyəvidir.
C) I – Neft və təbii qaz əsas faydalı qazıntı ehtiyatlarıdır.
II – Bütün inzibati rayonların xarici ölkəyə çıxışı var.
D) I – Suvarma şəraitində əkinçilik inkişaf etmişdir.
II – Yay otlaqlarında heyvandarlığın inkişafı üçün imkanlar mövcuddur.
E) I – Ərazilərindən buzlaq və qar ərinti suları ilə qidalanan çay keçir.
II – Yağıntıları bərabər paylanan mülayim-isti iqlim yarımtipi müşahidə olunur.

Mövzu: Azərbaycan Respublikasının iqtisadi-coğrafi rayonları
Sinif: 11
Alt-standart: 3.2.1
İzah: Xəritə-sxemdə Şəki-Zaqatala, Quba-Xaçmaz və Naxçıvan iqtisadi rayonları işarələnmişdir. Hər üç iqtisadi rayonun ərazisində qar və buzlaqlar mövcud olduğu üçün ərazilərindən buzlaq və qar ərinti suları ilə qidalanan çay keçir. Şəki-Zaqatala, Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonunda yağıntıları bərabər paylanan mülayim-isti iqlim yarımtipinə rast gəlinsə də Naxçıvan iqtisadi rayonunda rast gəlinmir.
Doğru cavab: I – Ərazilərindən buzlaq və qar ərinti suları ilə qidalanan çay keçir.
II – Yağıntıların bərabər paylanan mülayim-isti iqlim yarımtipi müşahidə olunur.

A variantı 64 saylı test tapşırığı
B variantı 70 saylı test tapşırığı
C variantı 80 saylı test tapşırığı
D variantı 81 saylı test tapşırığı

Doğru sıraları müəyyən edin.

Sıra	*Qoruq və ya Milli Park*	*Yerləşdiyi inzibati rayon*	*Yerləşdiyi fiziki-coğrafi rayon*	*Mühafizə edilən komponentlər*
1	Göygöl	Göygöl	Gəncə	Qarmaqvari şam
2	Türyançay	Ağdaş	Ceyrançöl-Acınohur	Ardıc və saqqız ağacı
3	Qızılağac	İmişli	Kür-Araz	Su quşları
4	Şirvan	Şamaxı	Küdrü-Şirvan	Ceyranlar
5	Qaragöl	Zəngilan	Vulkanik Yayla	Göl kompleksi
6	Ağgöl	Ağcabədi	Kür-Araz	Su quşları

A) 1, 2, 5 B) 3, 4, 5 C) 1, 2, 3
D) 1, 2, 6 E) 3, 4, 6

Mövzu: Azərbaycanın torpaq, bitki örtüyü və heyvanlar aləmi, landşaft örtüyü
Sinif: 10
Alt-standart: 2.1.7
İzah: Göygöl milli parkı Göygöl inzibati rayonunda və Gəncə fiziki-coğrafi rayonunda yerləşir və qoruğun ərazisində Qarmaqvari şam qorunur. Türyançay qoruğu Ağdaş inzibati rayonu və Ceyrançöl-Acınohur fizki-coğrafi rayonu ərazisində yerləşir, ərazisində ardıc və saqqız ağacları qorunur.
Ağgöl milli parkı Ağcabədi inzibati, Kür-Araz fiziki-coğrafi rayonunda yerləşir və ərazisində su quşları qorunur.
Doğru cavab: 1, 2, 6

A variantı 65 saylı test tapşırığı
B variantı 76 saylı test tapşırığı
C variantı 78 saylı test tapşırığı
D variantı 74 saylı test tapşırığı

A-B xətti üzrə relyef profilini müəyyən edin.

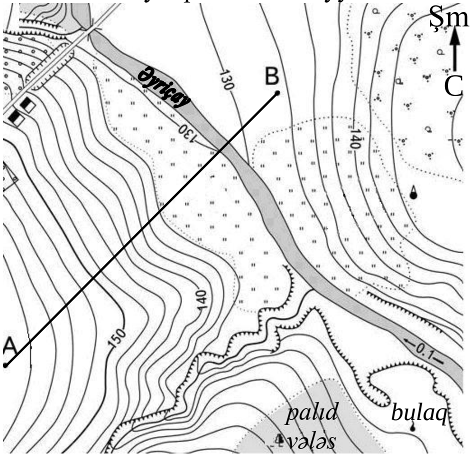

A)
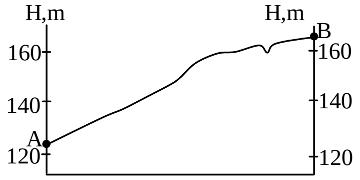

B)
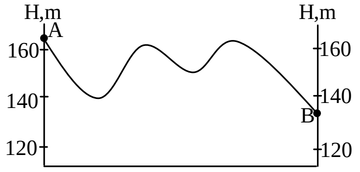

C)
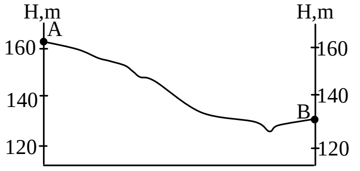

D)
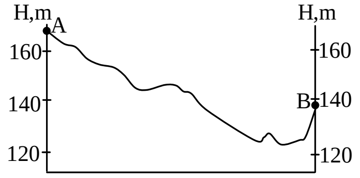

E)
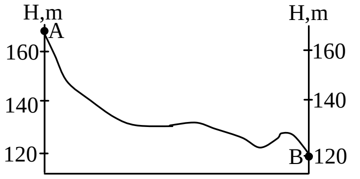

Mövzu: Yer səthinin relyefi və onun tədqiqi
Sinif: 11
Alt-standart: 2.1.1
İzah: *A-B* xətti üzrə relyef profilini üzrə əvvəlcə kəsmə yüksəkliyini müəyyən etmək lazımdır. İstənilən iki horizontal arasındakı fərqi kəsmə yüksəkliyinin sayına bölmək lazımdır. Məs:

150-140=10
10:4=2,5

Kəsmə yüksəkliyi 2,5 metrdir. A nöqtəsi 160 və 162,5 metrlər arasında, B nöqtəsi isə 130-132,5 metrlər arasında yerləşir. Bu göstəriciləri nəzərə alaraq doğru cavabı müəyyən etmək olar.

Doğru cavab:

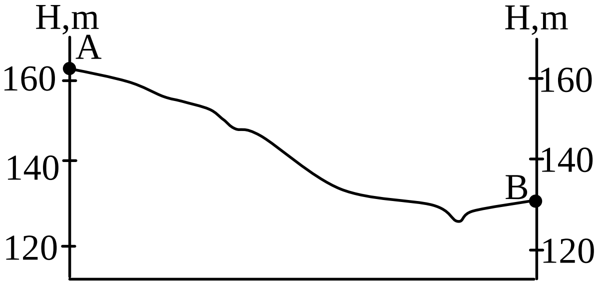

A variantı 66 saylı test tapşırığı
B variantı 81 saylı test tapşırığı
C variantı 72 saylı test tapşırığı
D variantı 66 saylı test tapşırığı

Uyğunluğu müəyyən edin.

1. Qışı quraq keçən mülayim-isti iqlim
2. Bütün fəsillərdə bol yağıntılı soyuq iqlim
3. Yayı quraq keçən soyuq iqlim

a. Böyük Qafqazın cənub yamaclarının dağətəyi və alçaq dağlıq sahələri
b. Naxçıvan MR-də orta dağlıq sahələri
c. Böyük Qafqazın şimal-şərq yamaclarının dağətəyi və alçaq dağlıq sahələri
d. Kiçik Qafqazın dağətəyi və alçaq dağlıq hissələri
e. Böyük Qafqazın cənub yamaclarının orta və yüksək dağlıq sahələri

A) 1 – d; 2 – e; 3 – b B) 1 – a; 2 – b; 3 – d
C) 1 – b; 2 – a; 3 – e D) 1 – c; 2 – b; 3 – d
E) 1 – d; 2 – c; 3 – b

Mövzu: Azərbaycan respublikasının iqlimi
Sinif: 10
Alt-standart: 2.1.3
İzah: Qışı quraq keçən mülayim-isti iqlim əsasən, Kiçik Qafqazın dağətəyi və alçaq dağlıq hissələrində yayılmışdır. Bütün fəsillərdə bol yağıntılı soyuq iqlim Böyük Qafqazın cənub yamaclarının orta və yüksək dağlıq sahələrində yayılmışdır. Yayı quraq keçən soyuq iqlim Naxçıvan MR-də orta dağlıq sahələri üçün xarakterikdir.
Doğru cavab: 1 – d; 2 – e; 3 – b

A variantı 67 saylı test tapşırığı
B variantı 77 saylı test tapşırığı
C variantı 70 saylı test tapşırığı
D variantı 73 saylı test tapşırığı

2005-ci ildə ölkədə ümumi əhalinin sayı 8 300 000 nəfər, kənd əhalisi isə 3 984 000 nəfər olmuşdur. Həmin ildə ölkədə urbanizasiya səviyyəsini hesablayın.

A) 52% B) 54% C) 48,5% D) 56% E) 45%

Mövzu: Azərbaycan Respublikasının əhalisi.
Sinif: 10
Alt-standart: 3.1.2
İzah: Ümumi əhalinin sayından kənd əhalisinin sayını çıxdıqda şəhər əhalisinin sayı tapılır. Şəhər əhalisinin ümumi əhalinin sayına olan nisbəti şəhərləşmə səviyyəsini yəni urbanizasiyanı göstərir.

8300 000-3984000= 4316000
8300 000----------100%
4316000-----------x%
x= 52%

Doğru cavab: 52%

A variantı 68 saylı test tapşırığı
B variantı 64 saylı test tapşırığı
C variantı 71 saylı test tapşırığı
D variantı 72 saylı test tapşırığı

Uyğunluğu müəyyən edin.
1. Orta Araz vilayəti
2. Kür çökəkliyi vilayəti
3. Lənkəran vilayəti

a. Çayəmələgəlmə imkanı məhdud olsa da, illik çay axımı böyükdür.
b. Nival landşaftlar yaranır.
c. Ərazisinin böyük hissəsində mülayim-isti iqlim tipi hakimdir.
d. Həm filiz, həm də qeyri-filiz ehtiyatlara malikdir.
e. Ərazisində həm meşə, həm də çöl landşaftının mühafizə edildiyi qoruqlar vardır.

A) 1 – b, d; 2 – a, e; 3 – c B) 1 – a, d; 2 – b, e; 3 – c
C) 1 – b, c; 2 – a, e; 3 – d D) 1 – a, b; 2 – d, e; 3 – c
E) 1 – b, d; 2 – a, c; 3 – e

Mövzu: Azərbaycan Respublikasının fiziki-coğrafi rayonlaşdırılması
Sinif: 10
Alt-standart: 2.1.1
İzah: Orta Araz vilayətinin mütləq hündürlüyünün çox olması nival landşaftların yaranmasına səbəb olmuşdur. Bu vilayətin geoloji quruluşunun mürəkkəbliyi həm filiz həm də qeyri filiz faydalı qazıntılarla zəngin olmasına səbəb olmuşdur. Lənkəran vilayətinin ərazisinin böyük hissəsində mülayim-isti iqlim tipi hakimdir. Kür çökəkliyi vilayətində çayəmələgəlmə imkanları məhdud olsa da, relyef qurluşuna əsasən ərazisindən çoxlu sayda çayın keçməsi burada illik çay axımının böyük olmasına səbəb olmuşdur. Bu vilayət ərazisində həm meşə, həm də çöl landşaftının mühafizə edildiyi qoruqlar vardır.
Doğru cavab: 1 – b, d; 2 – a, e; 3 – c

A variantı 69 saylı test tapşırığı
B variantı 73 saylı test tapşırığı
C variantı 67 saylı test tapşırığı
D variantı 82 saylı test tapşırığı

Dünyanın iri daş kömür ixracatçıları:
1. CAR
2. Braziliya
3. Çili
4. Avstraliya
5. Rusiya
6. Misir

A) 3, 4, 6 B) 1, 4, 5 C) 1, 2, 4
D) 1, 3, 5 E) 2, 5, 6

Mövzu: Təbii ehtiyatlar və onlardan istifadə
Sinif: 10
Alt-standart: 3.2.3
İzah: Faydalı qazıntı ehtiyatlarının qeyri-bərabər paylanması idxal və ixrac zərurəti yaradır. Zəngin daş kömür ehtiyatlarına malik olan CAR, Avstraliya və Rusiya dünyanın iri daş kömür ixracatçılarıdır.
Doğru cavab: 1, 4, 5

A variantı 70 saylı test tapşırığı
B variantı 66 saylı test tapşırığı
C variantı 62 saylı test tapşırığı
D variantı 77 saylı test tapşırığı

Daimi qar xətti sxemlərinə əsasən doğru fikri müəyyən edin.

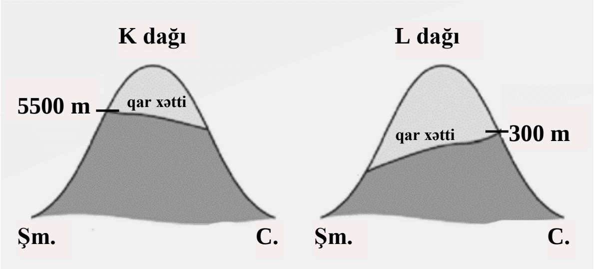

A) K dağının şimal yamacları cənuba nisbətən aqroiqlim ehtiyatları ilə daha zəif təmin olunmuşdur.
B) K dağı şimal subtropik iqlim qurşağında yerləşir.

C) L dağının yerləşdiyi paralel daha kiçik uzunluğa malikdir.
D) L dağı cənub yarımkürəsində yerləşir.
E) K dağı cənub mülayim iqlim qurşağında yerləşir.

Mövzu: İqlim və onun təsərrüfata təsiri
Sinif: 10
Alt-standart: 2.1.3
İzah: K və L sxemlərində müxtəlif coğrafi enliklərdə yerləşən dağlarda mövcud olan daimi qar xəttinin sərhədləri göstərilib. Dağların təsvir olunduğu sxemə nəzər yetirsək görə bilərik ki, dağlarda qar xəttinin həm hündürlüyü, həm də şimal və cənub yamacları üzrə keçmə hündürlüyü müxtəlifdir. L dağında daimi qar xəttinin daha aşağıdan keçməsi onun qütbə yaxın enliklərdə yerləşdiyini göstərir. Yerin kürə formada olduğunu nəzərə alsaq L dağının yerləşdiyi paralelin daha kiçik uzunluğa malik olduğunu görə bilərik.
Doğru cavab: L dağının yerləşdiyi paralel daha kiçik uzunluğa malikdir.

A variantı 71 saylı test tapşırığı
B variantı 62 saylı test tapşırığı
C variantı 68 saylı test tapşırığı
D variantı 68 saylı test tapşırığı

Xəritə-sxemdə ştrixlənmiş ölkə üçün doğru fikirləri müəyyən edin.

1. Qərb hissəsində əhalinin sıxlığı daha çoxdur.
2. Şəkər çuğunduru, pambıq və cutun əsas ixracatçısıdır.
3. Məhsuldar qırmızı-qara torpaqlar yayılıb.
4. Subtropik iqlim qurşağının bərabər rütubətli iqlim tipi yayılmışdır.
5. Demoqrafik keçidin I mərhələsindədir.
6. Çaylarının qidalanmasında yağış suları üstünlük təşkil edir.

A) 2, 3, 5 B) 1, 3, 5 C) 3, 4, 6
D) 1, 2, 5 E) 2, 4, 6

Mövzu: Dünya ölkələrinin xüsusiyyətləri.
Alt-standart: 3.2.1
Sinif: 9, 10, 11
İzah: Xəritə-sxemdə ştrixlənmiş ölkə Argentinadır. Argentina ərazisində yerləşən çöl təbii zonasında məhsuldar qırmızı-qara torpaqlar yayılıb. Bu ölkədə subtropik iqlim qurşağının bərabər rütubətli iqlim tipi yayılıb və çaylarının qidalanmasında yağış suları üstünlük təşkil edir.
Doğru cavab: 3, 4, 6

A variantı 72 saylı test tapşırığı
B variantı 74 saylı test tapşırığı
C variantı 61 saylı test tapşırığı
D variantı 67 saylı test tapşırığı

Dünya okeanına çay və ya kanal vasitəsilə çıxışı mövcud olan göllər:
A) Xəzər, Ontario, Oneqa, Ladoqa
B) Eri, Aral, Viktoriya, Tanqanika
C) Xəzər, Titikaka, Viktoriya, Eyr
D) Xəzər, Aral, Balxaş, Ladoqa
E) Eyr, Oneqa, Xəzər, Cenevrə

Mövzu: Dünya nəqliyyatı və beynəlxalq iqtisadi əlaqələr.
Alt-standart: 3.2.3
Sinif: 11
İzah: Göllərin dünya okeanı ilə əlaqələri çaylar və kanallar vasitəsilə mümkündür. Xəzərin Volqa çayı, Volqa-Don kanalı və Don çayı, Ontarinun Müqəddəs Lavrenti çayı, Oneqa gölünün Belomor kanalı, Ladoqa gölünün isə Neva çayı vasitəsilə dünya okeanına çıxışları var.
Doğru cavab: Xəzər, Ontario, Oneqa, Ladoqa

A variantı 73 saylı test tapşırığı
B variantı 75 saylı test tapşırığı
C variantı 69 saylı test tapşırığı
D variantı 63 saylı test tapşırığı

Xəritə-sxemə əsasən A məntəqəsindən başlayan istiqamətlərə uyğun gələn coğrafi obyektlərin düzgün sırasını müəyyən edin.

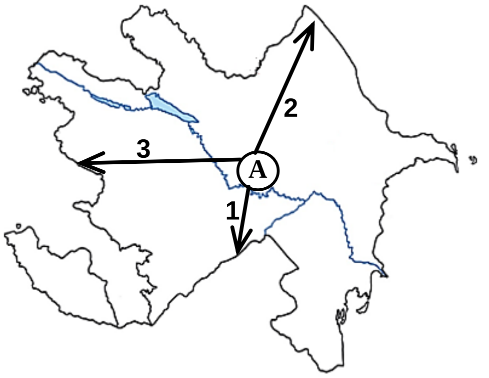

a. 1 – Mil düzü, Hərəmi düzü
b. 3 – Vulkanik yayla, Gəyən düzü
c. 2 – Şirvan düzü, Yan silsilə
d. 1 – Gəncə-Qazax düzü, Oxçuçay
e. 2 – Qusar maili düzənliyi, Mazımçay
f. 3 – Kürəkçay, Şahdağ silsiləsi

A) b, d, f B) a, b, f C) a, c, f
D) c, d, e E) a, c, e

Mövzu: Azərbaycan respublikasının relyefi
Sinif: 10
Alt-standart: 2.1.1
İzah: A məntəqəsindən 1-ci istiqamətdə Mil və Hərəmi düzləri yerləşir. 2-ci istiqamətdə Şirvan düzü və Yan silsilə, 3-cü istiqamətdə isə Kürəkçay və Şahdağ silsiləsi yerləşir.
Doğru cavab: a, c, f

A variantı 74 saylı test tapşırığı
B variantı 79 saylı test tapşırığı
C variantı 73 saylı test tapşırığı
D variantı 75 saylı test tapşırığı

Gəncə, Qarabağ, Şamaxı fiziki-coğrafi rayonlarında qışın sonu yazın əvvəli taxıl əkinlərinin yayılmasının səbəbi:
A) əkinə yararlı torpaqların çox az olması
B) yayın sərin və quru olması
C) qışın mülayim və quru olması
D) payızın soyuq və rütubətli olması
E) qışın soyuq və şaxtalı keçməsi

Mövzu: Azərbaycan Respublikasının kənd təsərrüfatı
Sinif: 10
İzah: Ölkəmizin təbii şəraitindən asılı olaraq həm dağlıq, həm də düzənlik ərazilərdə taxıl əkinləri yayılmışdır. Gəncə, Qarabağ, Şamaxı fiziki-coğrafi rayonlarının orta dağlıq ərazilərində qışın əsasən soyuq və şaxtalı keçməsi taxıl əkinlərinin qışın sonu və yazın əvvəlində həyata keçirilməsinə səbəb olur.
Doğru cavab: qışın soyuq və şaxtalı keçməsi

A variantı 75 saylı test tapşırığı
B variantı 68 saylı test tapşırığı
C variantı 65 saylı test tapşırığı
D variantı 64 saylı test tapşırığı

Cədvəldə verilmiş əlamətlərə görə ölkələrlə bağlı doğru fikirləri müəyyən edin.

Əlamətlər	A ölkəsi	B ölkəsi
Adambaşına düşən ÜDM-nin dəyəri (ABŞ dolları)	5 800	45 000
Əmək ehtiyatlarında iqtisadi fəal əhalinin payı (%-lə)	55	85
Aşağı yaş qrupunun payı (%-lə)	38	14
İqtisadiyyatın I sektorunda çalışanların payı (%-lə)	65	15

1. A ölkəsi demoqrafik keçidin II mərhələsindədir.
2. B ölkəsi əhalinin təbii artımının azaldılması üçün demoqrafik siyasət aparır.
3. B ölkəsində təbii artımın I tipi xarakterikdir.
4. A ölkəsində suburbanizasiya prosesi daha intensivdir.
5. B ölkəsi xidmət sahələri ilə daha yaxşı təmin olunub.
6. A ölkəsində kənd təsərrüfatı ancaq əmtəə xarakterlidir.

A) 1, 5, 6 B) 2, 4, 6 C) 1, 3, 5
D) 2, 3, 4 E) 2, 4, 5

Mövzu: Dünya iqtisadiyyatının ümumi coğrafi səciyyəsi.
Alt-standart: 3.1.1
Sinif: 8,9,11
İzah: Cədvəldəki göstəricilərə nəzər yetirsək aşağı yaş qrupunun yüksək göstəricisi A ölkəsinin demoqrafik keçidin II mərhələsində olduğunu göstərir. B ölkəsində aşağı yaş qrupu göstəricilərinin çox aşağı olması təbii artımın I tipi üçün səciyyəvidir. B ölkəsində adambaşına düşən gəlirin yüksək olması xidmət sahələri ilə daha yaxşı təmin olmasına imkan verir.
Doğru cavab: 1, 3, 5

A variantı 76 saylı test tapşırığı
B variantı 71 saylı test tapşırığı
C variantı 74 saylı test tapşırığı
D variantı 62 saylı test tapşırığı

Ölkənin əhalisinin sayı 12 mln. nəfərdir. 1 ildən sonra əhalinin sayı 12,1 mln nəfərə çatmışdır. Artımın 40 min nəfəri mexaniki artım hesabına olmuşdur. Orta illik təbii artımı (hər 1000 nəfərə) hesablayın.
A) 9,6 nəfər B) 60 nəfər C) 8 nəfər
D) 11 nəfər E) 5 nəfər

Mövzu: Dünya əhalisi
Sinif: 9
Alt-standart: 3.1.1
İzah: 12,1mln - 12mln =100 000 (1 il ərzində əhalinin artımı)
100 000-40000=60000 (1 il ərzində əhalinin təbii artımı)
12000000-------------60000
1000--------------------x
x=5 (hər 1000 nəfərə düşən orta illik təbii artım)
Doğru cavab: 5 nəfər

A variantı 77 saylı test tapşırığı
B variantı 78 saylı test tapşırığı
C variantı 77 saylı test tapşırığı
D variantı 70 saylı test tapşırığı

Xəritə-sxemdə rəqəmlərlə verilən ölkələrə aid olan xüsusiyyətləri müəyyən edin.

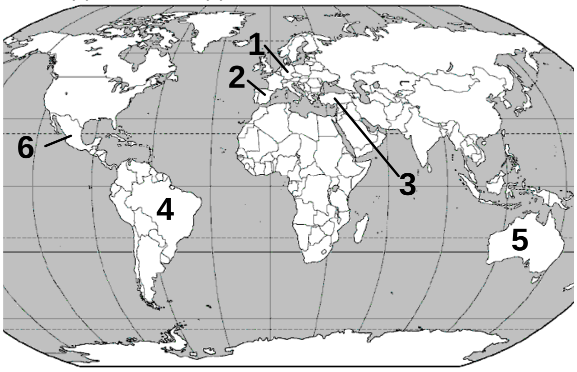

I. 1, 3, 5 – Təsərrüfatda hasilat sənayesinin payı üstündür.
II. 3, 4, 6 – “Yalançı urbanizasiya” səciyyəvidir.
III. 2, 4, 6 – Əhalisi Hind-Avropa dil ailəsinin eyni dil qrupuna mənsubdur.
IV. 2, 4, 5 – “Köçürmə kapitalist ölkələr” olmaqla yanaşı, əsas immiqrasiya mərkəzləridir.
V. 1, 5, 6 – İnzibati ərazi quruluşuna görə federativ ölkələrdir.
VI. 1, 3, 5 – Xarici iqtisadi əlaqələrində boru-kəməri nəqliyyatının payı üstündür.

A) I, IV, VI B) I, III, V C) III, IV, VI
D) II, III, V E) II, IV, VI

Mövzu: Dünya ölkələrinin inkişaf xüsusiyyətləri (inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan ölkələr)
Sinif: 9,10
Alt-standart: 3.2.1
İzah: Türkiyə, Braziliya və Meksikanın iqtisadi inkişaf səviyyəsi onlarda “Yalançı urbanizasiya” prosesinin formalaşmasına səbəb olur. İspaniya, Braziliya və Meksikanın əhalisi Hind-Avropa dil ailəsinin roman dil qrupuna mənsubdur. Almaniya, Avstraliya və Meksika inzibati-ərazi quruluşuna görə federasiyadır.
Doğru cavab: II, III, V

A variantı 78 saylı test tapşırığı
B variantı 67 saylı test tapşırığı
C variantı 81 saylı test tapşırığı
D variantı 65 saylı test tapşırığı

Horizontallara əsasən dağın dik yamacını və kəsmə yüksəkliyi müəyyən edin.

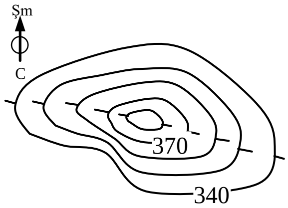

A) şimal, 20 m
B) cənub-şərq, 15 m
C) şimal-qərb, 20 m
D) cənub-qərb, 10 m
E) şimal-şərq, 10 m

Mövzu: Relyefin təsviri
Sinif: 7
Alt-standart: 2.1.1
İzah: Horizontallar nə qədər çox sıx olarsa dağın yamacı o qədər çox dik olar. Şimal və cənub oxuna nəzər yetirsək horizontal sıxlığının ən çox cənub-qərb istiqamətində olduğunu görə bilərik. Kəsmə yüksəkliyinin neçə metr olduğunu tapmaq üçün, hündürlükləri verilən horizontallar arasındakı fərqi kəsmə yüksəkliyinin sayına bölmək lazımdır.
370-340=30
30:3=10
Doğru cavab: cənub-qərb 10 m

A variantı 79 saylı test tapşırığı
B variantı 61 saylı test tapşırığı
C variantı 79 saylı test tapşırığı
D variantı 79 saylı test tapşırığı

Doğru ***olmayan*** ifadələri müəyyən edin.
1. Ön Qafqaz tektonik çökməsi və Böyük Qafqaz tektonik qalxması eyni təbii vilayətin daxilindədir.
2. Kiçik Qafqaz tektonik qalxmasına aid olan bütün dağlıq ərazilərdə filiz faydalı qazıntılar geniş yayılıb.
3. Orta Araz əyilməsi zonasında qara metal xammalı hasil edilir.
4. Kür dağarası çökəkliyi zonasında arid-denudasion relyef formalarına rast gəlinir.
5. Böyük Qafqaz tektonik qalxma zonasında sürüşmə prosesləri aktiv şəkildə özünü göstərir.

A) 3, 4 B) 2, 3 C) 1, 5 D) 1, 2 E) 4, 5

Mövzu: Relyefin təsviri
Sinif: 8,9
Alt-standart: 2.1.1
İzah: Kiçik Qafqaz tektonik qalxmasına aid olan Talış dağlarında filiz mənşəli faydalı qazıntı ehtiyatlarına rast gəlinmir. Orta Araz əyilməsi zonasında çökmə süxurlar üstünlük təşkil etdiyi üçün qara metallurgiya xammalı olan dəmir, xrom və manqana rast gəlinmir.
Doğru cavab: 2, 3

A variantı 80 saylı test tapşırığı
B variantı 63 saylı test tapşırığı
C variantı 64 saylı test tapşırığı
D variantı 69 saylı test tapşırığı

Uyğunluğu müəyyən edin.
1. Tatarıstan
2. Xakasiya
3. Kabarda-Balkar

a. Sənaye tullantıları Volqa çayını çirkləndirir.
b. Ərazisində yenidən fəallaşmış dağlar yerləşir.
c. Şimali Qafqaz regionunda yerləşir.
d. Dağ turizminin inkişafı üçün əlverişli təbii şəraitə malikdir.
e. Seysmik cəhətdən sabit ərazidə yerləşir.

A) 1 – a, d; 2 – b, e; 3 – c
B) 1 – a, b; 2 – c, e; 3 – d
C) 1 – e; 2 – a, b; 3 – c, d
D) 1 – c, e; 2 – a; 3 – b, d
E) 1 – a, e; 2 – b; 3 – c, d

Mövzu: Türk dünyasının ümumi coğrafi səciyyəsi.
Alt-standart: 3.2.1
Sinif: 9
İzah: Tatarıstan respublikasının ərazisi Volqa çay sistemində yerləşdiyi üçün onun ərazisindəki tullantılar Volqa çayını çirkləndirir. Tatarıstan ərazisi platformada yerləşdiyi üçün seysmik cəhətdən sabit ərazi hesab edilir. Xakasiya ərazisində yenidən fəallaşmış dağlar mövcuddur. Kabarda-Balkar ərazisi Şimali Qafqaz regionunda yerləşir, dağ turizminin inkişafı üçün əlverişli təbii şəraitə malikdir.
Doğru cavab: 1 – a, e; 2 – b; 3 – c, d

A variantı 81 saylı test tapşırığı
B variantı 65 saylı test tapşırığı
C variantı 63 saylı test tapşırığı
D variantı 80 saylı test tapşırığı

Eyler-Venn diaqramına əsasən uyğun bəndləri müəyyən edin.

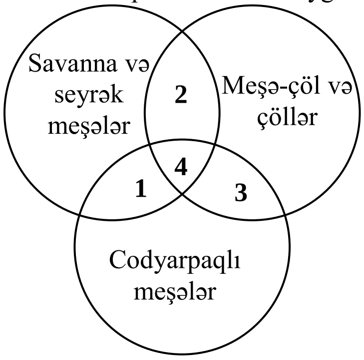

a. Afrikada yayılmışdır.
b. Parana çayı hövzəsində yayılmışdır.
c. Tropik hava kütlələrinin təsirinə məruz qalır.
d. Avropa qitəsində yayılmışdır.
e. Cənub-Şərqi Asiya regionunda rast gəlinmir.
f. Kənd təsərrüfatının inkişafı üçün əlverişli aqroiqlim ehtiyatları vardır.

A) 1 – d, f; 2 – e; 3 – b, c; 4 – a
B) 1 – a; 2 – b; 3 – d,e; 4 – c, f
C) 1 – a; 2 – b, e; 3 – d; 4 – c, f
D) 1 – a, b; 2 – d; 3 – c; 4 – e, f
E) 1 – c; 2 – a, b; 3 – f; 4 – d, e

Mövzu: Biosfer, coğrafi təbəqə, təbii zonalar onlardan istifadə
Sinif: 9

Alt-standart: 2.1.7
İzah: Təbii şəraitdən asılı olaraq Yer kürəsinin müxtəlif enliklərində fərqli təbii zonalar yaranır. Afrikada savanna və seyrək meşələr və codyarpaqlı meşələr təbii zonası, Parana çayı hövzəsində savanna seyrək meşələr, meşə-çöl və çöllər, Avropada meşə-çöl və çöllər, codyarpaqlı meşələr təbii zonası yayılmışdır. Hər üç təbii zona tropik hava kütlələrinin təsirinə məruz qalır. Hər üç təbii zonada kənd təsərrüfatının inkişafı üçün əlverişli aqroiqlim ehtiyatları vardır.
Doğru cavab: 1 – a; 2 – b; 3 – d, e; 4 – c, f

A variantı 82 saylı test tapşırığı
B variantı 82 saylı test tapşırığı
C variantı 75 saylı test tapşırığı
D variantı 78 saylı test tapşırığı

Çayın mənbəyində havanın temperaturu +1,8°C, mənsəbində +24,3°C-dir. Çayın uzunluğu 250 km olub dərəsində əsasən bərk süxurlar yayılmışdır. Bu çaya aid olan xüsusiyyətləri müəyyən edin.
1. dərəsində meandrlar geniş yayılıb
2. hidroenerji imkanlarına malikdir
3. nəqliyyat imkanları genişdir
4. mənbəyi Böyük Suayırıcı silsilədə yerləşir
5. dağıdıcı fəaliyyəti üstündür
6. V şəkilli çay dərəsi yaradır

A) 1, 3, 4 B) 2, 5, 6 C) 1, 2, 4
D) 2, 4, 6 E) 1, 3, 5

Mövzu: Quru suları
Alt-standart: 2.1.5
İzah: Çayın mənbəyi ilə mənsəbi arasındakı temperatur fərqinin böyük olması onun böyük düşməyə malik olduğunu göstərir. Çayın uzunluğunu nəzərə alsaq, çayın orta meyilliyinin vahiddən dəfələrlə böyük (15 m/km) olduğunu, çayın orta və yüksək dağlıq ərazidən axdığını göstərir. Bundan əlavə çayın dərəsində bərk süxurların üstünlük təşkil etməsi V şəkilli çay dərəsinin formalaşmasına imkan yaradır.
Doğru cavab: 2, 5, 6

A variantı 83 saylı test tapşırığı
B variantı 83 saylı test tapşırığı
C variantı 86 saylı test tapşırığı
D variantı 84 saylı test tapşırığı

Günəş şüalarının günorta vaxtı minimum düşmə bucağının düzgün verildiyi məntəqələr:

№	*Yerləşdiyi coğrafi enlik*	*Minimum düşmə bucağı*
1	60° şm.e.	60°
2	26° c.e.	40,5°
3	34° şm.e.	80°
4	45° şm.e.	48,5°
5	38° c.e.	28,5°
6	31° şm.e.	35,5°

Mövzu: Yer Günəş sistemində
Sinif: 8
Alt-standart: 1.2.1
İzah: Günəş şüalarının günorta vaxtı minimum düşmə bucağı coğrafi enlikdən asılı olaraq dəyişir. Hər hansı bir məntəqədə günəş şüalarının günorta vaxtı minimum düşmə bucağı müşahidə edildiyi zaman Günəş ondan ən uzaq coğrafi enlikdə zenitdə olur. Bu zaman 90 dərəcədən zenit enliyi və coğrafi enlik arasındakı dərəcə fərqini çıxmaq lazımdır.
90°-(26+23,5)=40,5
90°-(38+23,5)=28,5
90°-(31+23,5)=35,5
Doğru cavab: 2, 5, 6

A variantı 84 saylı test tapşırığı
B variantı 85 saylı test tapşırığı
C variantı 83 saylı test tapşırığı
D variantı 83 saylı test tapşırığı

Exolotdan göndərilmiş səs siqnalının I çökəkliyin dərinliyinə gedib-qayıtma müddəti 3,6 saniyə, II çökəkliyə isə 5,2 saniyə olmuşdur. Çökəkliklərin dərinlikləri arasındakı fərqin neçə metr olduğunu hesablayın.

Mövzu: Hidrosfer
Sinif: 8
Alt-standart: 2.1.5
İzah: Okeanda Exolotdan 1500 metr dərinliyə göndərilən səs siqnalının gedib qayıtma müddəti 2 saniyədir.
5,2-3,6=1,6 (səsin hər iki çökəkliyə gedib qayıtma müddətləri arasındakı fərq)
1,6x1500=2400
2400:2=1200 (I və II çökəklik arasındakı dərinlik fərqi)
Doğru cavab: 1200 metr

A variantı 85 saylı test tapşırığı
B variantı 86 saylı test tapşırığı
C variantı 84 saylı test tapşırığı
D variantı 86 saylı test tapşırığı

Uyğunluq pozulmuşdur:

Sıra	*Mənşəyi*	*Göl*	*Yerləşdiyi ərazi*
1	uçqun	Göygöl	Şahdağ silsiləsi
2	axmaz	Sarısu	Muğan düzü
3	vulkanik	Qaragöl	Vulkanik yayla
4	buzlaq	Acınohur	Yan silsilə
5	uçqun	Maralgöl	Murovdağ
6	relikt	Masazır	Abşeron yarımadası

Mövzu: Azərbaycanın daxili suları.
Sinif: 7
Alt-standart: 2.1.5
İzah: Göygöl uçqun mənşəli olsa da, o Şahdağ deyil Murovdağda yerləşir.
Sarısu axmaz mənşəli olsa da, Mil düzündə yerləşir.
Acınohurda yerləşən eyni adlı (Acınohur) göl tektonik mənşəlidir.
Doğru cavab: 1, 2, 4

A variantı 86 saylı test tapşırığı
B variantı 84 saylı test tapşırığı
C variantı 85 saylı test tapşırığı
D variantı 85 saylı test tapşırığı

Doğru ifadələri müəyyən edin:
1. İslandiya və Yapon adaları litosfer tavalarının divergent sərhədində yerləşir.
2. Filippinin sahillərini yalnız bir okean suları yuyur.
3. Kalaxaridə qum dyunları geniş yayılmışdır.
4. Alp dağlarını Qrinviç meridianı kəsdiyi üçün üç yarımkürədə yerləşir.

5. Atlas dağları Alp-Himalay qırışıqlıq zonasında yerləşir.
6. Mak-Donnel və Hamersli dağları qırışıq-faylı dağlar hesab edilir.

Mövzu: Materiklərin coğrafiyası
Sinif: 8, 9
Alt-standart: 2.1.1
İzah: Filippin adalarının sahillərini yalnız Sakit okean suları yuyur. Kalaxari dünyanın ən böyük qum düzənliklərindəndir. Afrikanın şimal-qərbində yerləşən Atlas dağları Alp-Himalay qırışıqlıq zonasında yerləşir.
Doğru cavab: 2, 3, 5

A variantı 87 saylı test tapşırığı
B variantı 87 saylı test tapşırığı
C variantı 87 saylı test tapşırığı
D variantı 87 saylı test tapşırığı

Uyğunluğu müəyyən edin:

Dağlar:
1. Sixote-Alin
2. Krım
3. Skandinaviya

Dağəmələgəlmə mərhələləri:
a. Alp
b. Kimmeri
c. Hertsin
d. Kaledon
e. Baykal

Mövzu: Litosfer. Yerin planetar və geoloji mərhələsi.
Sinif: 10
Alt-standart: 2.1.1
İzah: Mezozoy erasında yarana Sixote-Alin dağları Kimmeri qırışıqlığına aid edilir. Kaynozoy erasında yaranan Krım dağları Alp qırışıqlığına aid edilir. Skandinaviya dağları isə Paleozoy erasında yaranıb Hertsin və Kaledon qırışıqlıqlarına aid edilir.
Doğru cavab: 1-b, 2-a, 3-c, d

Sizə təqdim olunmuş situasiyanı diqqətlə oxuyun və burada verilmiş məlumatlardan istifadə edərək 58 – 60 saylı tapşırıqları Cavab vərəqində yerinə yetirin. Nəzərə alın ki, hər tapşırıqda alınan nəticə həmin situasiya ilə bağlı növbəti tapşırıqlarda istifadə oluna bilər.

Ovalıqda yerləşən A məntəqəsində günorta vaxtı günəş şüalarının düşmə bucağı 6,5°-dir. Həmin gün 40° cənub enliyində günorta vaxtı günəş şüalarının düşmə bucağı 73,5° olur. A məntəqəsinin yerli vaxtı Bakı şəhərinin yerli vaxtından 80 dəqiqə irəlidir. Məntəqənin aid olduğu ölkədə həm platforma, həm də geosinklinal ərazilər vardır. Bu ölkə bolsulu çaylar və şirinsulu göllərlə zəngindir. Onun inzibati-ərazi quruluşu Avstriya ilə eynidir. Ölkənin ərazisində həm əsas, həm də keçid iqlim qurşaqları yayılmışdır. Bu ölkədə müxtəlif geoloji eralarda yaranmış dağlara rast gəlinir. Ölkədə, onun ərazisinin böyük hissəsinin aid olduğu qitənin ən ucqar şimal və şərq nöqtələri yarımadalarda yerləşir.

A variantı 88 saylı test tapşırığı
B variantı 88 saylı test tapşırığı
C variantı 88 saylı test tapşırığı
D variantı 88 saylı test tapşırığı

Mətnə əsasən A məntəqəsi və onun yerləşdiyi ölkəyə aid olan xüsusiyyətləri müəyyən edib cədvələ yazın.
Mövzu: Yerin öz oxu və Günəş ətrafında hərəkəti və onun nəticələri
Sinif: 10
Alt-standart: 1.2.1 1.2.2
İzah: 40° cənub enliyində günorta vaxtı günəş şüaları 73,5° bucaq altında düşdüyü zaman ayın tarixini müəyyən etmək üçün Günəşin zenitdə olduğu coğrafi enliyi tapmaq lazımdır.
90°-73,5°=16,5°
40°c.e.-16,5°=23,5°c.e.
Günəş 23,5° cənub enliyində zenitdə olduğu tarix 22 dekabra uyğun gəlir.
Bu tarixdə Günəşin günorta vaxtı 6,5° bucaq altında düşdüyü coğrafi enliyin Günəşin zenitdə olduğu enlikdən 83,5° şimalda olduğunu müəyyən etmək olur.
90°-6,5°=83,5°
Daha sonra isə Günəşin 65° bucaq altında düşdüyü zenitdə olduğu enliyin 60°şimal enliyi olduğunu müəyyən etmək olur.
23,5°-83,5°= -60°.
Yerli vaxtı Bakı şəhərinin yerli vaxtından 80 dəqiqə irəli olan məntəqəni tapmaq üçün, əvvəlcə yer kürəsinin 80 dəqiqə ərzində neçə dərəcə döndüyünü tapmalıyıq. 80:4=20°.
Dəmək bu məntəqə Bakı şəhərinin yerləşdiyi 50°şərq uzunluğundan 20° daha şərqdə yəni 70° şərq uzunluğundadır.
Artıq bizə məlumdur ki, A məntəqəsi 60° şm.e. və 70° şərq uzunluğundadır.
Ölkənin ərazisinin böyük hissəsi Asiya qitəsində yerləşir. Asiya qitəsinin ucqar şimal nöqtəsi Çelyuskin, ucqar şərq nöqtəsi isə Dejnyovdur.

Doğru cavab:

A məntəqəsində günəşin düşmə bucağı göstəricilərinin müşahidə edildiyi günü müəyyən edin və fikrinizi əsaslandıraraq yazın.	A məntəqəsinin coğrafi enliyini və uzunluğunu hesablayıb yazın.	A məntəqəsinin yerləşdiyi ölkənin ərazisinin böyük hissəsinin aid olduğu qitənin ucqar şimal və şərq nöqtələrinin adlarını yazın.
22 dekabr Əsaslandırma : 40° cənub enliyində günəşin düşmə bucağı 73,5 dərəcədir. Deməli Günəş cənub tropikində zenitdədir ,bu da 22 dekabr tarixidir.	1. 60°şm.e. 2. 70°ş.u. Həlli: 73,5°(90°-40°)=23,5° 6,5°-(90°-23,5°)=-60° Həlli: 80:4=20° 50°+20°=70° Müxtəlif həll üsulları var.	1. Celyuskin burnu 2. Dejnyov burnu

A variantı 89 saylı test tapşırığı
B variantı 89 saylı test tapşırığı
C variantı 89 saylı test tapşırığı
D variantı 89 saylı test tapşırığı

A məntəqəsinin yerləşdiyi ölkəni, onun ərazisində yerləşən yarımadaları və Mezozoy yaşlı dağları müəyyən edib cədvəldə yazın.

Mövzu: Yer kürəsinin relyefi və geoloji inkişaf tarixi
Sinif: 10
Alt-standart: 2.1.1 2.1.5
İzah: Müəyyən edilmiş əlamətlər bu ölkənin Rusiya olduğunu göstərir. Rusiyanın sahilləri çox girintili-çıxıntılı olduğu üçün xeyli sayda yarımadaları mövcuddur: Taymır, Yamal, Çukot, Kola, Qıdan, Kamçatka.
Rusiyanın şimal və şərq hissəsində Mezozoy yaşlı Verxoyansk, Sixote-Alin, Çersk dağları yerləşir.

A məntəqəsinin yerləşdiyi ölkənin adı	A məntəqəsinin aid olduğu ölkədə yerləşən Mezozoy yaşlı dağların adları (ən azı iki dağ).	A məntəqəsinin yerləşdiyi ölkəyə aid olan yarımadaların adları (ən azı iki yarımada)
Rusiya	1. Verxoyansk 2. Çersk 3. Sixote-Alin 4. Stanovoy	1. Taymır 2. Yamal 3. Qıdan 4. Kamçatka 5. Çukot 6. Kola

A variantı 90 saylı test tapşırığı
B variantı 90 saylı test tapşırığı
C variantı 90 saylı test tapşırığı
D variantı 90 saylı test tapşırığı

Mətnə əsasən A məntəqəsi və onun yerləşdiyi ölkəyə aid olan xüsusiyyətləri müəyyən edib cədvəldə yazın.

Mövzu: Yerin iqlimi və daxili suları
Sinif: 10
Alt-standart: 2.1.3 2.1.5
İzah: Rusiyada mülayim iqlim qurşağının bütün iqlim tipləri yayılmışdır: mülayim musson, mülayim dəniz, mülayim kontinental, kontinentinal və ya kəskin kontinentinal.

Müəyyən edilmiş əlamətlər onu göstərir ki, A məntəqəsi Qərbi Sibir ovalığında yerləşir. Qərbi Sibir ovalığından axan ən böyük çay sistemi Ob çay sistemidir.
Rusiyada Ladoqa, Oneqa, Baykal, Taymır, Xəzər gölləri yerləşir.

A məntəqəsinin yerləşdiyi ölkədə mövcud olan əsas iqlim qurşağına aid olan iqlim tiplərinin adları (ən azı iki iqlim tipi).	A məntəqəsinin yerləşdiyi ovalıq və bu ovalıqdan axan ən böyük çay sistemi	Bütövlüklə A məntəqəsinin olduğu ölkənin ərazisində yerləşən göllərin adları (ən azı iki göl)
1. Mülayim musson 2. Mülayim dəniz 3. Mülayim kontinental 4. Kontinentinal və ya kəskin kontinentinal	1. Qərbi Sibir 2. Ob	1. Ladoqa 2. Oneqa 3. Baykal 4. Taymır 5. Xəzər

Русский язык

Вариант A тестовое задание № 1
Вариант B тестовое задание № 7
Вариант C тестовое задание № 9
Вариант D тестовое задание № 13

Данные пары слов *вдоль – поперёк, бледный – румяный* являются

A) профессионализмами B) паронимами
C) омонимами D) антонимами
E) синонимами

Тема: Лексикология
Подстандарт: 5 кл., 4. 1. 2.
Класс: 5, 6, 10
Объяснение: В первую очередь необходимо определить лексическое значение данных слов.

Вдоль – означает в продольном направлении, по длине.
Поперёк – в поперечном направлении, по ширине.
Бледный – слабоокрашенный, без румянца.
Румяный – покрытый румянцем.
Следовательно данные слова имеют противоположное лексическое значение.

Верный ответ: Антонимами

Вариант A тестовое задание № 2
Вариант B тестовое задание № 5
Вариант C тестовое задание № 8
Вариант D тестовое задание № 17

Запятые в предложении "*Тяжёлые тучи, напитанные холодной влагой, висят над землёй.*" поставлены для

A) выделения уточняющего члена предложения
B) разделения частей сложносочинённого предложения
C) выделения обособленного определения
D) отделения частей бессоюзного предложения
E) разделения однородных членов

Тема: Пунктуация.
Подстандарт: 8 кл., 11 кл. 4.1.3.
Класс: 8, 11
Объяснение: В предложении "*Тяжёлые тучи, напитанные холодной влагой, висят над землёй.*" запятыми выделен причастный оборот *напитанные холодной влагой*, который стоит после определяемого существительного *тучи* и является согласованным определением. Определение, выраженное причастным оборотом, стоящим после определяемого слова, всегда обособляется.
Верный ответ: Для выделения обособленного определения

Вариант A тестовое задание № 3
Вариант B тестовое задание № 12
Вариант C тестовое задание № 22
Вариант D тестовое задание № 11

Предложения *"То ветерок потянет, то воробушек чирикнет, то ласточка прощебечет."* и *"Когда я проснулся, уже всходило солнце; курган заслонял его собою."* являются соответственно

A) сложноподчинённым и сложносочинённым
B) сложносочинённым и сложным с различными видами связи

C) сложноподчинённым и сложным с различными видами связи
D) сложным с различными видами связи и сложноподчинённым
E) сложносочинённым и сложноподчинённым

Тема: Сопоставительное задание.
Подстандарт: 4.1.1.
Класс: 9 , 11
Объяснение: В первом предложении три грамматические основы *“То [ветерок потянет], то [воробушек чирикнет], то [ласточка прощебечет].”,* связанные сочинительным разделительным повторяющимся союзом ***то…то.*** Это сложносочинённое предложение.
Во втором предложении тоже три грамматические основы *“(Когда я проснулся),[уже всходило солнце]; [курган заслонял его собою.]”.* Первая и вторая части связаны подчинительным союзом *когда* (подчинительная связь), вторая и третья части связаны только интонацией (бессоюзная связь). Значит, данное предложение сложное с различными видами связи.
Верный ответ: сложносочинённым и сложным с различными видами связи

Вариант A тестовое задание № 4
Вариант B тестовое задание № 18
Вариант C тестовое задание № 4
Вариант D тестовое задание № 4

Что соответственно выражают частицы в данных предложениях?
“*Неужели садик наш разросся?*” и “*Лишь я, таинственный певец, на берег выброшен грозою.*”
A) вопрос; ограничение B) сомнение; усиление
C) сомнение; ограничение
D) указание; уточнение E) вопрос; уточнение

Тема: Частица.
Подстандарт: 7 кл. 4.1.2.
Класс: 7, 10
Объяснение: Частицы могут вносить в предложение различные смысловые оттенки. В вопросительном предложении “*Неужели садик наш разросся?*” частица *неужели* вносит оттенок вопроса. А в предложении “*Лишь я, таинственный певец, на берег выброшен грозою.*” частица *лишь* – вносит оттенок выделения, ограничения.
Верный ответ: Вопрос; ограничение

Вариант A тестовое задание № 5
Вариант B тестовое задание № 21
Вариант C тестовое задание № 20
Вариант D тестовое задание № 19

К глаголу относится
A) изменяется по родам, числам, падежам
B) распределяется по родам, изменяется по падежам и числам
C) изменяется по лицам и числам в настоящем и будущем времени
D) не имеет своих особых грамматических признаков
E) не имеет форм изменения

Тема: Глагол
Подстандарт: 10 кл. 4.1.2.
Класс: 5, 10
Объяснение: Глагол имеет постоянные признаки вида, переходности, возвратности и спряжения. Значит, имеет свои грамматические признаки.
Непостоянными признаками являются наклонение, время (число и лицо в настоящем и будущем времени; в прошедшем – род и число).
По падежам глагол не изменяется.
Верный ответ: Изменяется по лицам и числам в настоящем и будущем времени

Вариант A тестовое задание № 6
Вариант B тестовое задание № 10
Вариант C тестовое задание № 5
Вариант D тестовое задание № 8

Укажите ***ошибки*** в падежных формах числительных:
1. полуторам годам
2. трёмстам метрам
3. девяноста страницам
4. пятистам килограммам
5. трём целых пяти десятых процента
6. сто двадцати пяти абитуриентам

A) 1, 5, 6 B) 2, 4, 5 C) 4, 5, 6
D) 2, 3, 4 E) 1, 3, 6

Тема: Имя числительное
Подстандарт: 4.1.4.
Класс:6, 10
Объяснение:Числительные *полтора, сорок, девяносто, сто и полтораста* имеют 2 падежные формы: *полутора, сорока, девяноста, ста и полутораста.* Поэтому в пунктах 1 и 6 допущены ошибки. Правильно: *(Д.п.) полутора годам и ста двадцати пяти абитуриентам*.
При склонении составного количественного (дробного) числительного изменяются все его части, поэтому все числительные в пункте 5 должны стоять в дательном падеже: *трём цел**ым** пяти десят**ым** процента*
Верный ответ: 1, 5, 6

Вариант A тестовое задание № 7
Вариант B тестовое задание № 2
Вариант C тестовое задание № 11
Вариант D тестовое задание № 14

Согласно данным характеристикам, определите правильную последовательность имён существительных:
– несклоняемые среднего рода
– мужского рода I склонения
– мужского рода II склонения
– среднего рода разносклоняемые
– женского рода III склонения
1. манто, амплуа
2. дядя, юноша
3. тень, мель
4. темя, знамя
5. поршень, пароль

A) 5, 4, 3, 2, 1 B) 4, 5, 3, 2, 1 C) 3, 1, 2, 4, 5
D) 1, 2, 5, 4, 3 E) 2, 1, 5, 3, 4

Тема: Имя существительное
Подстандарт: 6 кл. 4.1.4.
Класс: 5, 6, 10
Объяснение:
К несклоняемым существительным среднего рода относятся *манто и амплуа*, потому что они не изменяются , не имеют окончаний и являются неодушевлёнными.
К существительным мужского рода I склонения относятся *дядя, юноша*, потому что имеют окончания -*а*,-*я* и обозначают лиц мужского пола. Род данных существительных определяется по значению.

К существительным мужского рода II склонения относятся *поршень, пароль* с нулевым окончанием, которые в Р.падеже имеют окончание *-я*.

К разносклоняемым существительным среднего рода относятся все существительные на *-мя* (*темя, знамя*).

К существительным женского рода III склонения относятся *тень, мель,* так как оканчиваются на Ь и в Р.,Д. и П. падежах имеют окончание *-и.*

Верный ответ: 1, 2, 5, 4, 3

Вариант A тестовое задание № 8
Вариант B тестовое задание № 22
Вариант C тестовое задание № 3
Вариант D тестовое задание № 10

Укажите сложные предложения с сочинительной связью (знаки препинания не расставлены).

1. Уже вечерело солнце скрылось за рощу.
2. Ребята были подавленны родители тоже молчали.
3. Вечерняя грусть вливалась в сердце так что очень манило на волю.
4. Будет ли весна ранняя никто не решался определить.
5. Ни калина не растёт меж ними ни трава не зеленеет.

A) 2, 4 B) 3, 4 C) 2, 5 D) 1, 3 E) 1, 5

Тема: Сложносочинённое предложение.
Подстандарт: 4.1.1.
Класс: 9, 11
Объяснение: В первом предложении две части, которые связаны при помощи интонации. *[Уже вечерело], [солнце скрылось за рощу.]*– это БСП.
Части 3-его и 4-ого предложений соединяются при помощи подчинительных союзов *так что* (придаточное следствия) и *ли* (придаточное изъяснительное)
3.*[Вечерняя грусть вливалась в сердце], (так что очень манило на волю.)*
4. *(Будет ли весна ранняя), [никто не решался определить.]*
Это сложноподчинённые предложения.
И только предложения в пунктах 2 и 5 сложносочинённые, так как их части связываются сочинительными соединительными союзами *[Ребята были подавленны], [родители **тоже** молчали.]*
и ***Ни****[калина не растёт меж ними],**ни** [трава не зеленеет.]*.
Верный ответ: 2, 5

Вариант A тестовое задание № 9
Вариант B тестовое задание № 16
Вариант C тестовое задание № 14
Вариант D тестовое задание № 12

Выделенные слова в сочетаниях ***согласно*** *инструкции,* ***невзирая на*** *окружающих* являются предлогами, потому что

A) вносят различные оттенки значения в предложение
B) связывают части сложного предложения
C) выражают различные чувства и побуждения
D) связывают однородные члены предложения
E) выражают зависимость одних слов от других в словосочетании и предложении

Тема: Предлог
Подстандарт: 7 кл.4.1.2.
Класс: 7, 10
Объяснение: Слова *согласно* и *невзирая на* являются предлогами, так как выражают зависимость существительных, прилагательных и числительных от других слов в словосочетании и предложении.
Различные оттенки значения в предложение вносят *частицы*.
Связывают однородные члены и части сложного предложения *союзы.*
Различные чувства и побуждения выражают *междометия.*
Верный ответ: Выражают зависимость одних слов от других в словосочетании и предложении

Вариант A тестовое задание № 10
Вариант B тестовое задание № 9
Вариант C тестовое задание № 7
Вариант D тестовое задание № 3

Выделенное слово в предложении *“Мы пришли **поздравить** юбиляра.”* является

A) сказуемым B) определением
C) дополнением D) подлежащим
E) обстоятельством

Тема: Главные и второстепенные члены
Подстандарт: 4.1.2.
Класс: 9 кл. 11 кл.
Объяснение: Инфинитив может выступать в роли любого члена предложения. Подлежащим, если стоит в начале предложения и его можно заменить однокоренным существительным, сказуемым, несогласованным определением, дополнением и обстоятельством цели *“Мы пришли (с какой целью?) **поздравить** юбиляра.”*
Верный ответ: Обстоятельством

Вариант A тестовое задание № 11
Вариант B тестовое задание № 19
Вариант C тестовое задание № 6
Вариант D тестовое задание № 2

Укажите соответствие.

Сложноподчинённые предложения с придаточным

1. меры и степени
2. изъяснительным

a. Путешественники остановились на берегу реки, чтобы немного отдохнуть.
b. На улице было так светло, что надобности включать фонари не было.
c. Видно было, как на утренней заре прошёл пароход без огней.
d. Гений живёт в народе, как огонь живёт в кремне.
e. Медленно и неуверенно он стал объяснять, как это произошло.

A) 1 – b; 2 – d, e B) 1 – b; 2 – c, e C) 1 – c; 2 – d
D) 1 – a; 2 – c, d E) 1 – c; 2 – a

Тема: Сложноподчинённые предложения
Подстандарт: 9 кл. 4.1.1.
Класс: 9 , 11 кл
Объяснение: Сложноподчинённые предложения меры и степени отвечают на вопросы *в какой мере? в какой степени?*. В главном предложении указательные слова *так, такой, настолько* относятся к наречию, существительному, прилагательному. *На улице было **так светло** (на сколько светло?), что надобности включать фонари не было.* Это придаточное меры и степени.
Сложноподчинённое предложение с придаточным изъяснительным относится к глаголу-сказуемому со значением речи, мысли, чувства и отвечает на вопросы косвенных падежей: «*Видно было (что?), как на утренней заре прошёл пароход без огней.*» и

«Медленно и неуверенно он стал объяснять (что?), как это произошло.». Это придаточные изъяснительные.
В предложении «*Путешественники остановились на берегу реки(с какой целью?), чтобы немного отдохнуть.»* придаточное цели.
А в предложении «*Гений живёт в народе (как?), как огонь живёт в кремне.»* придаточное сравнительное.
Верный ответ: 1 – b; 2 – c, e

Вариант A тестовое задание № 12
Вариант B тестовое задание № 1
Вариант C тестовое задание № 16
Вариант D тестовое задание № 15

Речевые ***ошибки*** есть в предложениях:
1. Мы видели в зоопарке пятерых лисиц.
2. Наша деревня красива в любое время года.
3. Встреча старых фронтовиков была очень тёплой.
4. Проходя под крышей, на меня упала сосулька.
5. Из школы мы направились прямо в музей.

A) 2, 3 B) 1, 4 C) 1, 2, 5 D) 1, 3, 5 E) 4, 5

Тема: Культура речи.
Подстандарт:4.1.2. 10 кл
Класс:5-11
Объяснение: В представленных предложениях ошибки допущены в первом предложении в употреблении собирательного числительного *пятеро* с женским родом *лисица.* Правильно *пять лисиц,* т.к. собирательные числительные не употребляются с существительными женского рода.

В четвёртом предложении неверное использование деепричастного оборота. Дело в том, что действия деепричастия и глагола-сказуемого относятся к одному и тому же лицу или предмету. А в предложении «*Проходя под крышей, на меня упала сосулька.*» действие выполняется разными лицами. (падает сосулька, но под крышей проходит кто-то).
Верный ответ: 1, 4

Вариант A тестовое задание № 13
Вариант B тестовое задание № 4
Вариант C тестовое задание № 2
Вариант D тестовое задание № 6

Укажите верный вариант заполнения диаграммы Эйлера-Венна, сравнив корни с чередующимися гласными.

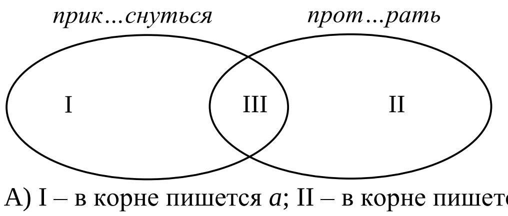

A) I – в корне пишется *a*; II – в корне пишется *e*; III – зависят от суффикса *a*
B) I – в корне пишется *a*; II – в корне пишется *e*; III – зависят от согласных в корне
C) I – в корне пишется *a*; II – в корне пишется *и*; III – зависят от лексического значения
D) I – в корне пишется *o*; II – в корне пишется *e*; III – зависят от ударения
E) I – в корне пишется *o*; II – в корне пишется *и*; III – зависят от суффикса *a*

Тема: Орфография гласных в корне.
Подстандарт: 5 кл. 4.1.4.
Класс: 5, 6, 10
Объяснение: В некоторых корнях может происходить чередование гласных. Правописание чередующихся гласных зависит от следующих случаев:суффикса *-а-* , согласных в корне, ударения и лексического значения корня. Правописание корней *-кас-/-кос-* и *-тер-/-тир-* зависит от суффикса. В корне слова *прикоснуться* пишем **о**, потому что после корня нет суффикса ***-а-,*** в корне же слова *протирать* пишем ***и***, потому что после корня есть суффикс ***-а-***.
Верный ответ: I – в корне пишется *о*; II – в корне пишется *и*; III – зависят от суффикса *а*

Вариант A тестовое задание № 14
Вариант B тестовое задание № 14
Вариант C тестовое задание № 12
Вариант D тестовое задание № 5

Решите кластер, указав словосочетания с *определительным* грамматическим значением.

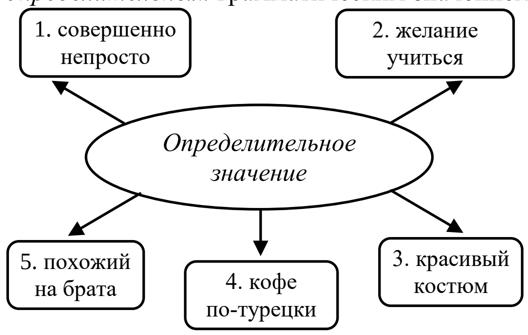

A) 2, 3, 4 B) 2, 5 C) 1, 2 D) 1, 5 E) 1, 3, 4

Тема: Словосочетание как синтаксическая единица. Грамматическое значение словосочетаний.
Подстандарт: 8 кл. 4.1.2.
Класс:8, 11
Объяснение: По строению и синтаксической роли зависимого слова различают три грамматических значения словосочетаний: *дополнительное, определительное и обстоятельственное*. Грамматическое значение определяется по вопросам, задаваемым к зависимым словам.

В данном задании первое словосочетание имеет обстоятельственное значение *непросто (насколько?) совершенно.*

Пятое словосочетание – *похожий (на кого?)* – дополнительное.

А второе, третье и четвёртое словосочетания являются определительными, так как относятся к главному слову существительному и обозначают признак предмета: *желание (какое?) учиться, костюм (какой?) красивый, кофе (какой?) по-турецки.*
Верный ответ: 2, 3, 4

Вариант A тестовое задание № 15
Вариант B тестовое задание № 3
Вариант C тестовое задание № 17
Вариант D тестовое задание № 18

Какие смысловые отношения выражены между частями бессоюзного сложного предложения (знаки препинания не расставлены)?
Ваш батюшка таков хотел бы зятя он с звездами да с чинами.

A) перечисление B) следствие C) пояснение
D) условие E) дополнение

Тема: Бессоюзное сложное предложение
Подстандарт: 9 кл. 4.1.1.
Класс: 9,11
Объяснение: В бессоюзном сложном предложении связь устанавливается при помощи интонации. Чтобы определить смысловые отношения, нужно между

частями вставить подходящий союз или вспомогательные слова. *Ваш батюшка таков (а именно каков?): хотел бы зятя он с звездами да чинами.* Вторая часть раскрывает, поясняет содержание всей первой части. Поэтому здесь смысловые отношения пояснения.
Верный ответ: Пояснение

Вариант A тестовое задание № 16
Вариант B тестовое задание № 15
Вариант C тестовое задание № 1
Вариант D тестовое задание № 9
Местоимения, выделенные в предложении
*“Не презирай совета **ничьего,***
*Но прежде рассмотри **его.**”*, соответственно относятся к
A) отрицательным, личным
B) неопределённым, личным
C) вопросительным, отрицательным
D) отрицательным, притяжательным
E) личным, притяжательным
Тема: Местоимение
Подстандарт: 6 кл. 4.1.2. 4.1.4
Класс: 6, 10
Объяснение: В предложении
*“Не презирай совета **ничьего,***
*Но прежде рассмотри **его.**”* местоимение *ничьего* показывает на отсутствие признака, образовано от относительного местоименя *чьего* при помощи безударной приставки *ни-*. Значит, местоимение *ничьего* отрицательное. Местоимение *его* относится к глаголу-сказуемому *(рассмотри (кого?) его* и в предложении является дополнением. Значит, местоимение *его* личное. Местоимение *его* нельзя спутать с притяжательным, которое указывает на принадлежность и относится к существительному.
Верный ответ: Отрицательным, личным

Вариант A тестовое задание № 17
Вариант B тестовое задание № 8
Вариант C тестовое задание № 21
Вариант D тестовое задание № 1

Укажите ряды словосочетаний с наречиями в форме сравнительной степени:
1. (выехать) пораньше, (дорога) длиннее
2. (выучить) получше, (груши) слаще
3. (работать) энергичнее, (прыгнуть) выше
4. (платить) дороже, (дожди) обильнее
5. (ступать) твёрже, (бегать) быстрее
A) 2, 3 B) 3, 5 C) 1, 5 D) 1, 4 E) 2, 4
Тема: Наречие
Подстандарт: 7 кл. 4.1.2.
Класс: 6, 7, 10
Объяснение: Наречия, образованные от качественных прилагательных, также образуют степени сравнения и обозначают большую/меньшую степень проявления признака. Чтобы различать наречия и прилагательные в форме сравнительной степени, нужно помнить, что наречие обозначает признак действия, относится к глаголу, отвечает на вопросы *как? каким образом?*, в предложении выступает в роли обстоятельства. Прилагательное же в сравнительной степени обозначает признак предмета, относится к существительному, отвечает на вопросы *каков? какой?*, в предложении выступает в роли сказуемого.
Верный ответ: 3, 5

Вариант A тестовое задание № 18
Вариант B тестовое задание № 20
Вариант C тестовое задание № 10
Вариант D тестовое задание № 7

От каких глаголов ***нельзя*** образовать деепричастия?
1. сидеть
2. знать
3. лгать
4. шить
5. пугать
6. глядеть
A) 3, 5, 6 B) 1, 2 C) 1, 4, 6
D) 2, 3, 5 E) 3, 4

Тема: Деепричастие
Подстандарт: 7 кл. 4.1.4
Класс: 7, 10
Объяснение: Деепричастия несовершенного вида образуются от основы глагола настоящего времени при помощи суффиксов *-а, -я*. Но от некоторых глаголов несовершенного вида деепричастия не образуются. Например: если основа глагола состоит только из согласных звуков, как в глаголах 3. *лгать – **лг**ут*, 4.*шить – **шь**ют* . От остальных представленных глаголов деепричастия образуются: *сидят – сидя, знают – зная, пугают – пугая, глядят – глядя.*
Верный ответ: 3, 4

Вариант A тестовое задание № 19
Вариант B тестовое задание № 17
Вариант C тестовое задание № 13
Вариант D тестовое задание № 21
На месте каких цифр пишется *нн* в предложении
“Гружё(1)ые машины медле(2)о скатывались с наезже(3)ого крутого берега на ледя(4)ую поверхность озера.”?
A) 2, 4 B) 1, 2, 4 C) 2, 3 D) 1, 3 E) 1, 3, 4

Тема: Орфография. Н и НН
Подстандарт: 7 кл. 4.1.2 4.1.4
Класс: 7, 10
Объяснение: В представленном предложении *“Гружё(1)ые машины медле(2)о скатывались с наезже(3)ого крутого берега на ледя(4)ую поверхность озера.”* слово *гружё(1)ые* является отглагольным прилагательным, так как образовано от бесприставочного глагола несовершенного вида *грузить*, поэтому пишется с одним *Н*. Наречие *медле(2)о* образовано от слова *медленный,* которое является исключением и пишется с *НН*. А в наречии пишется столько же Н, сколько в прилагательном или причастии, от которого оно образовано. Слово *наезже(3)ого* является полным страдательным причастием, образованным от глагола совершенного вида *наездить* при помощи суффикса *-енн*, поэтому пишется с *НН*. Прилагательное *ледя(4)ую* образовано от существительного *лёд* при помощи суффикса *-ян-*, поэтому пишется с одной *Н.*
Верный ответ: 2, 3

Вариант A тестовое задание № 20
Вариант B тестовое задание № 11
Вариант C тестовое задание № 18
Вариант D тестовое задание № 20

Укажите верное объяснение раздельного написания *не* в предложении “*Лодка приближалась к тому месту, где не защищённое от ветра море кипело и металось во мраке*.”.

A) С полным причастием при наличии противопоставления
B) С полным причастием при наличии зависимого слова
C) С кратким причастием
D) С кратким прилагательным
E) С деепричастием, употребляющимся без *не*

Тема: Орфография (НЕ, НИ)
Подстандарт: 7 кл. 4.1.4**.**
Класс: 7, 10
Объяснение: В представленном предложении “*Лодка приближалась к тому месту, где не защищённое от ветра море кипело и металось во мраке*.” слово *защищённое* является полным причастием. *НЕ* с полным причастием пишется раздельно, если есть противоставление с союзом *а* или зависимые слова. В нашем предложении противопоставления нет, но есть зависимые слова *не защищённое от (чего?) от ветра.*
Верный ответ: С полным причастием при наличии зависимого слова

Вариант A тестовое задание № 21
Вариант B тестовое задание № 6
Вариант C тестовое задание № 19
Вариант D тестовое задание № 22

В каком порядке расположены непарные глухие согласные звуки в предложении “*Хозяин часто пересчитывал цыплят*.”?

A) [х] [ч'] [ч'] [ц] B) [н] [р'] [л] [л']
C) [ч'] [ч'] [ц] [п] D) [х] [ч'] [щ'] [ц]
E) [ч'] [ч'] [щ'] [т]

Тема: Фонетика
Подстандарт: 5 кл. 4.1.2.
Класс: 5
Объяснение: Непарные глухие согласные звуки – это [х] [х'] [ч'] [щ'] [ц]. Чтобы правильно расположить данные звуки, нужно учесть, что в представленном предложении “*Хозяин часто пересчитывал цыплят*.” есть сочетание букв ***сч***, которое произносится как [щ'].
Верный ответ: [х] [ч'] [щ'] [ц]

Вариант A тестовое задание № 22
Вариант B тестовое задание № 13
Вариант C тестовое задание № 15
Вариант D тестовое задание № 16

Неверно указано количество значимых частей в слове

A) замешанный (4) B) упрощённый (4)
C) замысловатый (4) D) заверенный (4)
E) отмеченный (4)

Тема: Состав слова. Словообразование
Подстандарт: 7 кл. 4.1.2.
Класс: 7, 10
Объяснение: *упрощённый, заверенный, отмеченный* являются страдательными причастиями прошедшего времени, образованными при помощи суффикса *-енн, (-ённ-)* от глаголов на *-ить: упростить, заверить, отметить*. Прилагательное *замысловатый* имеет суффикс *-оват-*. В данных словах чётко выделяются окончания, корни и приставки: *у-прощ-ённ-ый, за-вер-енн-ый, от-меч-енн-ый, за-мысл-оват-ый.* Следовательно, количество значимых частей в них указано верно. Причастия от глаголов на *-ать, -ять* образуются при помощи суффикса *-нн-*, перед которым сохраняется глагольный суффикс.Причастие *замешанный* образовано от глагола *замешать* при помощи суффикса *-нн*: *за-меш-а-нн-ый.* Следовательно, в данном слове 5 значимых частей.
Верный ответ: замешанный (4)

Вариант A тестовое задание № 23
Вариант B тестовое задание № 25
Вариант C тестовое задание № 24
Вариант D тестовое задание № 24

Укажите дефисное написание слов.

1. (плодово)ягодный
2. (древне)русский
3. (борт)механик
4. (спидо)метр
5. (кисло)сладкий
6. (вагон)ресторан

Тема: Орфография (слитное, раздельное и дефисное написание)
Подстандарт: 6 кл. 4.1.4.
Класс: 6, 10
Объяснение: *Плодово-ягодный* и *кисло-сладкий* пишутся через дефис, так как образованы на основе равноправных слов, между которыми можно вставить союз *и*: *плодовый и ягодный, кислый и сладкий.*

Сложное существительное *вагон-ресторан* тоже пишется через дефис, потому что состоит из двух целых слов.

Слово *древнерусский* пишется слитно, так как образовано от словосочетания *Древняя Русь*.

Слова *бортмеханик и спидометр* в своём составе имеют элементы *борт* и название единицы измерения *метр*, поэтому пишутся слитно.
Верный ответ: 1, 5, 6

Вариант A тестовое задание № 24
Вариант B тестовое задание № 24
Вариант C тестовое задание № 23
Вариант D тестовое задание № 25

Укажите предложения с последовательным подчинением придаточных.

1. Когда шуршат в овраге лопухи и никнет гроздь рябины жёлто-красной, слагаю я весёлые стихи.
2. Впервые в жизни подумал Куликов, что не бесследно живёт на земле человек, ибо о каждом остаётся память, хорошая или дурная.
3. Ночь была так черна, что в первые минуты приходилось ощупью отыскивать дорогу, пока глаза не притерпелись к темноте.
4. Лишь только работы кончались и сковывал землю мороз, с хозяином вы отправлялись с домашнего корма в извоз.
5. Хотя было очень рано, отец вошёл в мою комнату, чтобы серьёзно поговорить.

Тема: Сложноподчинённое предложение
Подстандарт: 10 кл. 4.1.1.
Класс:9, 11
Объяснение: Сложноподчинённые предложения в своём составе могут иметь два и более придаточных. В таких предложениях возможны следующие типы подчинения:

последовательное, однородное и *параллельное*. При последовательном подчинении первое придаточное относится к главному предложению, второе придаточное – к первому и т.д., как в предложениях 2 и 3.

2. *Впервые в жизни подумал Куликов (о чём?), что не бесследно живёт на земле человек (почему?), ибо о каждом остаётся память, хорошая или дурная.*
3. *Ночь была так черна (насколько?), что в первые минуты приходилось ощупью отыскивать дорогу (до каких пор?), пока глаза не притерпелись к темноте.*

В первом и четвёртом предложениях – однородное подчинение придаточных, так как придаточные одного вида относятся к одному и тому же слову в главном предложении или ко всей главной части.
В предложении 5 придаточные разных видов относятся к общему для них главному предложению, т.е это сложноподчинённое предложение с параллельным подчинением.
Верный ответ: 2, 3

Вариант A тестовое задание № 25
Вариант B тестовое задание № 26
Вариант C тестовое задание № 25
Вариант D тестовое задание № 23
Укажите предложения, в которых ***отсутствуют*** вводные слова (знаки препинания не расставлены).
1. Погода была ветреная но ветер к сожалению не был попутным.
2. Ночь была темна а в нашей повозке конечно было ещё темнее.
3. Был помнится праздник и базарный день.
4. Мы уже не надеялись увидеться с ним но вскоре встретились.
5. В это время из толпы неожиданно выступил мой товарищ.

Тема: Простое предложение осложнённого типа
Подстандарт: 8 кл. 4.1.2.
Класс: 8, 11
Объяснение: Вводными являются слова, грамматически не связанные с членами предложения, не являющиеся членами предложения и выражающие отношение говорящего к высказываемой мысли.
Вводные слова имеются только в первом предложении *к сожалению* (чувство), во втором – *конечно* (высшая степень уверенности) и в третьем – *помнится* (источник сообщения).
Верный ответ: 4, 5

Вариант A тестовое задание № 26
Вариант B тестовое задание № 23
Вариант C тестовое задание № 26
Вариант D тестовое задание № 26
Общим для слов *необыкновенный* (закат) и *низкий* кустарник) является то, что они
1. имеют краткую форму
2. образованы суффиксальным способом
3. являются относительными
4. относятся к смешанному типу склонения
5. изменяются по родам, числам и падежам

Тема: Имя прилагательное
Подстандарт: 6 кл. 4.1.4
Класс: 5, 6, 10
Объяснение: Прилагательные *необыкновенный* и *низкий* являются качественными, поэтому имеют краткую форму. Оба изменяются по родам, числам и падежам. Остальные характеристики являются неверными, так как прилагательное *необыкновенный* образовано приставочным способом и относится к твёрдому типу склонения.
Верный ответ: 1, 5

Вариант A тестовое задание № 27
Вариант B тестовое задание № 27
Вариант C тестовое задание № 27
Вариант D тестовое задание № 27
Укажите соответствие.
1. Сложное предложение с подчинительной и бессоюзной связью
2. Сложное предложение с подчинительной, бессоюзной и подчинительной связью
a. С гор дул свежий ветер, поверхность моря покрывалась белыми барашками, и люди торопливо закрывали окна.
b. Часы бегут; она забыла: уж дома ждут её давно.
c. Как ни старались мы рассмотреть горный хребет, он оставался невидимым: хребет был затянут завесой дыма.
d. Деревня, где скучал Евгений, была прелестный уголок; там друг невинных наслаждений благословить бы небо мог.
e. После долгого разговора постарайся вспомнить всё то, о чём было сказано; ты сразу удивишься, как много узнал об этом человеке.
Тема: Сложное предложение с разными видами связи
Подстандарт: 9 кл. 4.1.1.
Класс: 9, 11
Объяснение:Части сложного предложения могут соединяться между собой с помощью сочинительных и подчинительных союзов, а также без союзов.
Рассмотрим предложения:

a. *С гор дул свежий ветер, поверхность моря покрывалась белыми барашками, и люди торопливо закрывали окна.* (бессоюзная + сочинительная связь, т. к. первая часть соединяется со второй при помощи интонации, а вторая часть с третьей – при помощи сочинительного союза *и*)

b. *Часы бегут; она забыла: уж дома ждут её давно*. (бессоюзная + бессоюзная, так как все части соединены интонацией)

c. *Как ни старались мы рассмотреть горный хребет, он оставался невидимым: хребет был затянут завесой дыма.*(подчинительная + бессоюзная связь, так как первая придаточная часть вместе с главной образуют подчинительную связь при помощи подчинительного союза *как ни*, а третье предложение с предыдущим связывается интонацией)

d. *Деревня, где скучал Евгений, была прелестный уголок; там друг невинных наслаждений благословить бы небо мог.* (подчинительная + бессоюзная связь, т. к. первая придаточная часть с союзным словом *где* вместе с главной образуют сложноподчинённое предложение, а третье предложение с предыдущим связывается при помощи интонации)

e. *После долгого разговора постарайся вспомнить всё то, о чём было сказано; ты сразу удивишься, как много узнал об этом человеке.* (подчинительная + бессоюзная + подчинительная связь, т. к. два сложноподчинённых предложения (союзные слова *о чём* и *как*) связываются между собой при помощи интонации)
Верный ответ: 1 - c, d; 2 - e

Вариант A тестовое задание № 28
Вариант B тестовое задание № 28
Вариант C тестовое задание № 28
Вариант D тестовое задание № 28

Я до сих пор не могу позабыть двух милых старичков прошедшего века: Афанасия Ивановича Товстогуба и жену его Пульхерию Ивановну. Афанасию Ивановичу было шестьдесят лет, Пульхерии Ивановне – пятьдесят пять. Афанасий Иванович был высокого роста, ходил всегда в бараньем тулупчике, сидел согнувшись и всегда улыбался, когда рассказывал или просто слушал. Пульхерия Ивановна была несколько серьёзна, почти никогда не смеялась; но на лице и в глазах её было написано столько доброты, столько готовности угостить вас всем, что было у них лучшего, что вы, верно, нашли бы улыбку уже чересчур приторною для её доброго лица. Лёгкие морщины на их лицах были расположены с такою приятностью, как будто художник украсил их. По ним можно было, казалось, читать всю их ясную, ***спокойную*** жизнь, которую вели старые, простосердечные и вместе с тем богатые семьи. Нельзя было глядеть без участия на их взаимную любовь. Они никогда не говорили друг другу “ты”, но всегда “вы”; вы, Афанасий Иванович; вы, Пульхерия Ивановна. Они не имели детей, и оттого вся привязанность их сосредоточивалась на них же самих.

Исходя из данного контекста, раскройте значение выделенного слова *спокойный*.

Подстандарт: 9 кл. 2.1.1.

Предполагаемый ответ:спокойный – тихий, мирный, неволнительный, безмятежный, беззаботный, умиротворённый

Вариант A тестовое задание № 29
Вариант B тестовое задание № 29
Вариант C тестовое задание № 29
Вариант D тестовое задание № 29

Составьте 2 предложения, используя подчёркнутое в тексте слово в художественном и научном стилях.

Подстандарт: 11 кл. 2.1.1.

Предполагаемый ответ:

Век его был короток, но он успел оставить о себе добрую славу. (художественный стиль; употребление тропов)

Литературное направление реализм возникло в первой трети XIX века. (научный)

Век – период в сто лет.

Век – имя существительное, неодушевлённое, мужского рода, в единственном числе

Вариант A тестовое задание № 30
Вариант B тестовое задание № 30
Вариант C тестовое задание № 30
Вариант D тестовое задание № 30

Подумайте и ответьте на вопрос своими словами. *“Что можно сказать об отношении супругов друг к другу?”* (Аргументируйте свой ответ 2-мя примерами).

Подстандарт: 10 кл. 4.1.4.
11 кл. 4.1.2.

Предполагаемый ответ:

Товстогубы очень сильно любили друг друга (“нельзя было без участия глядеть на их взаимную любовь”). Супруги уважительно относились друг к другу (никогда не говорили “ты”). Они были бездетными, поэтому всё своё время уделяли своей половине (“их привязанность сосредоточилась на них же самих”).

Литература

Вариант A тестовое задание № 61
Вариант B тестовое задание № 82
Вариант C тестовое задание № 69
Вариант D тестовое задание № 82

Укажите верные утверждения относительно Ромео (У. Шекспир. “Ромео и Джульетта”):
1. убивая Тибальта, мстит за Меркуцио
2. в наказание изгнан из Вероны
3. является родственником Эскала
4. тайно венчается с Джульеттой
5. закалывает себя кинжалом

A) 2, 3 B) 2, 5 C) 1, 3, 4
D) 1, 3, 5 E) 1, 2, 4

Тема: У. Шекспир. «Ромео и Джульетта»
Подстандарт: 6-1.2.2, 7-1.2.2, 7-1.2.1
Класс:11

Объяснение: Главный герой трагедии – Ромео Монтекки – влюблён в Джульетту Капулетти из враждебного клана. Монах Лоренцо тайно венчает их. Но кровная вражда сыграла свою роль. Тибальт, двоюродный брат Джульетты, вступил в перепалку с Меркуцио, другом Ромео. Ссора переросла в поединок, в результате которого Меркуцио был убит. Ромео, будучи свидетелем этих событий, дерётся с Тибальтом и убивает его, тем самым отомстив за друга. Князь Эскал, узнав о смерти своего родственника Меркуцио, приговаривает Ромео к изгнанию из Вероны.

Лоренцо придумал способ соединить влюблённых, но план провалился. Узнав о «смерти» Джульетты, Ромео из Мантуи возвращается в Верону и в склепе над телом жены выпивает яд, купленный у аптекаря. Придя в себя, Джульетта покончила с собой, заколовшись кинжалом Ромео.

Верный ответ: 1,2,4

Вариант A тестовое задание № 62
Вариант B тестовое задание № 80
Вариант C тестовое задание № 73
Вариант D тестовое задание № 80

Укажите героев пьесы А.П. Чехова “Вишнёвый сад” в соответствии с данными характеристиками.
1. За внешней чуткостью и вниманием к людям скрываются равнодушие и эгоизм.
2. Вышел из рядов крепостного крестьянства, умный, деловой, энергичный.
3. “Проел” своё состояние на леденцах; живёт всю жизнь, ничего не делая.
4. В мечтах устремляется к новой жизни, но конкретных путей не знает.

A) Раневская, Симеонов-Пищик, Епиходов, Лопахин
B) Варя, Епиходов, Трофимов, Гаев
C) Раневская, Лопахин, Гаев, Трофимов
D) Аня, Гаев, Епиходов, Трофимов
E) Варя, Трофимов, Гаев, Лопахин

Тема: А.П.Чехов. «Вишнёвый сад»
Подстандарт: 9-1.2.2, 10-1.4.4
Класс: 11
Объяснение: В комедии А.П.Чехова «Вишнёвый сад» герои символизируют прошлое, настоящее и будущее России.

Раневская – слабовольный, добрый человек, привыкший сорить деньгами. Она очень часто проявляет заботу и внимание к посторонним людям (отдаёт золотой нищему), но эгоистична по отношению к близким (забирает последние деньги, присланные ярославской родственницей, оставляя своих детей без средств, и уезжает в Париж к любовнику, не задумываясь о судьбе своих родных).

Гаев, брат Раневской, тоже ни о ком не думает, живёт беспечно, не несёт ответственности за близких, не работает. Своё состояние, как говорит он сам, «*проел на леденцах*» (Чехов часто в ремарках указывает на коробочку с леденцами в руках Гаева).

Настоящее поколение представляет практичный делец – купец ***Лопахин***. Именно он купил вишнёвый сад, в котором *«его дед и отец были рабами»*.

Будущее в пьесе представляют ***Петя Трофимов*** и Аня. Петя – умный, образованный человек, его мысли глубоки и содержательны. Петю все слушают. Он верит в прогресс и призывает всех работать, начать новую жизнь. Он искренен, но будущее для него пока туманно.
Верный ответ: Раневская, Лопахин, Гаев, Трофимов

Вариант A тестовое задание № 63
Вариант B тестовое задание № 61
Вариант C тестовое задание № 76
Вариант D тестовое задание № 64

В каком произведении содержится призыв к Богу о возмездии вершителям человеческих судеб?
A) “Пророк” А.С. Пушкина
B) “Властителям и судиям” Г.Р. Державина
C) “Пророк” М.Ю. Лермонтова
D) “Парус” М.Ю. Лермонтова
E) “К Чаадаеву” А.С. Пушкина

Тема: Г.Р.Державин. «Властителям и судиям»
Подстандарт: 5-1.2.4, 9-1.2.4, 9-1.2.2
Класс: 9
Объяснение: Вершителями человеческих судеб являются правители (цари). Именно о них говорится в оде Г.Р.Державина «Властителям и судиям». Располагая неограниченной властью, они, к сожалению, не думают о народе. Державин призывает царей соблюдать законы, быть справедливыми и гуманными. В последней строфе автор обращается с Всевышнему с призывом о возмездии тем, кто забывает о своём долге: *«Приди, суди, карай лукавых / И будь един царём земли!»*
Верный ответ: “Властителям и судиям” Г.Р. Державина

Вариант A тестовое задание № 64
Вариант B тестовое задание № 70
Вариант C тестовое задание № 62
Вариант D тестовое задание № 74

Не сдалась в трудной ситуации в отличие от мужа
A) Делла (О.Генри. “Дары волхвов”)
B) Матильда Луазель (Г.Мопассан. “Ожерелье”)
C) Настя (К.Г.Паустовский. “Телеграмма”)
D) Сью (О.Генри. “Последний лист”)
E) Вера Алмазова (А.И.Куприн. “Куст сирени”)

Тема: А.И.Куприн. «Куст сирени»
Подстандарт: 5-3.1.1, 9-1.1.2
Класс: 9
Объяснение: В трудной ситуации из представленных героинь, находящихся в браке, оказались Матильда, Вера и Делла. Но, в отличие от мужа, не опустила руки Вера, не раз выручавшая супруга. Именно она и в этот раз придумала выход из положения. Она помогла беспомощному, растерянному мужу решить проблему с пятном на чертеже. В результате профессор принял экзаменационную работу Алмазова.
Верный ответ: Вера Алмазова (А.И.Куприн. “Куст сирени”)

Вариант A тестовое задание № 65
Вариант B тестовое задание № 73
Вариант C тестовое задание № 78
Вариант D тестовое задание № 63

Решите кластер, указав ***лишнее*** относительно героя произведения М. Физули “Лейли и Меджнун”.

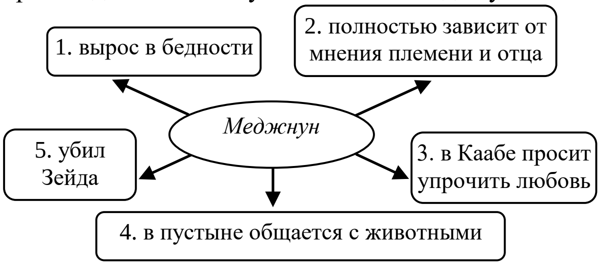

A) 1, 3, 5 B) 2, 3 C) 2, 4 D) 3, 4 E) 1, 2, 5

Тема: М.Физули. «Лейли и Меджнун»
Подстандарт:5-1.2.2, 7-1.2.2
Класс: 8
Объяснение: Центральной фигурой в поэме М.Физули является Меджнун (Гейс). Он был выходцем из богатой влиятельной семьи. При сватовстве Лейли отец Меджнуна говорит:

Ты род мой знаешь и происхожденье...
Знай, тысячам закон – моё веленье.
Среди племён дарами славен я,
В чужих краях делами славен я.

Счастье для Меджнуна во взаимной любви к Лейли. Но герои разлучены. Лейли насильно выдали замуж за Ибн-Салама. Меджнун страдает. Оказавшись в Каабе, он просит Всевышнего не лишать его любовных страданий, а наоборот, упрочить их:

Упрочь дворец моей любви, чтоб он
Каабы был прочнее утверждён.

Отец мечтал видеть сына вождём племени и наследником. Но Меджнун не оправдал его надежд. Юноша покидает общество, которое презирает, семью, ищет утешения на лоне природы, уходит в пустыню, где общается с дикими зверями (голубь, газель):

Он дикими зверями окружён,
Он в крепости дикарства заключён.

Зейд всегда был его другом, старался помочь, был посредником в любовных делах и остался с ним до конца. В конце произведения, после смерти главного героя, Зейд видит во сне Меджнуна в загробном мире.
Верный ответ: 1,2,5

Вариант A тестовое задание № 66
Вариант B тестовое задание № 79
Вариант C тестовое задание № 77
Вариант D тестовое задание № 61

В каком произведении показана неудавшаяся попытка уездных чиновников скрыть свои служебные преступления?

A) “Толстый и тонкий”
B) “Мастер и Маргарита” C) “Мёртвые души”
D) “О любви” E) “Ревизор”

Тема: Н.В.Гоголь. «Ревизор»
Подстандарт:6-1.2.2, 8-1.2.4
Класс: 8
Объяснение: Преступный мир уездных чиновников представлен в комедии Н.В. Гоголя «Ревизор». «Двигателем» действия в произведении является страх чиновников, которые ждут неожиданную проверку. Каждому из них есть, за что ответить перед законом: и городничему Сквознику-Дмухановскому, и судье Ляпкину-Тяпкину, и попечителю богоугодных заведений Землянике.... Ведь все они взяточники, казнокрады, не выполняющие своих служебных обязанностей и пользующиеся служебным положением.
Верный ответ: “Ревизор”

Вариант A тестовое задание № 67
Вариант B тестовое задание № 66
Вариант C тестовое задание № 67
Вариант D тестовое задание № 65

Кто из поэтов, восторгаясь красотой девушки и сравнивая её с солнцем, “*встающим над луной*”, просит позволения у шейха “*видеть её лицо*”?

A) М.Ш. Вазех B) М. Физули
C) С.А. Ширвани D) М.П. Вагиф E) Г. Закир

Тема: М.Ш.Вазех. «Высокая ростом, стройная телом...»
Подстандарт: 5-3.1.1, 9-1.2.4
Класс: 9
Объяснение: Вспомнив произведения каждого представленного автора, мы видим, что любовная тематика есть только в произведениях М.Ш. Вазеха и М. Физули. Но о красоте девушки говорится в произведении М.Ш. Вазеха «Высокая ростом, стройная телом...». Автор говорит о любви к ней, сравнивает её с солнцем, *«встающим над луной в ярких лучах огня».* Однако лирический герой грустит, потому что шейх запрещает встречаться с ней, наслаждаться возможностью видеть её прекрасное лицо. Поэт просит правителя разрешить эти встречи.
Верный ответ: М.Ш. Вазех

Вариант A тестовое задание № 68
Вариант B тестовое задание № 63
Вариант C тестовое задание № 66
Вариант D тестовое задание № 78

Укажите верный ответ заполнения диаграммы Эйлера-Венна.

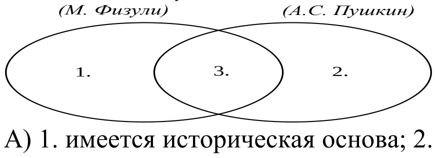

A) 1. имеется историческая основа; 2. показан тип “лишнего человека”; 3. главные героини счастливы в браке
B) 1. трагический финал; 2. каждая глава имеет эпиграф; 3. лиро-эпические жанры
C) 1. героиня подчинена воле родителей; 2. изображён “маленький человек”; 3. тема – безответная любовь
D) 1. показана чёрствость родителей; 2. написано “онегинской” строфой; 3. романы в стихах
E) 1. показан благородный правитель; 2. имеется историческая основа; 3. эпические жанры

Тема: Сопоставительные задания. М.Физули «Лейли и Меджнун». А.С.Пушкин. «Евгений Онегин»
Подстандарт:5-1.2.4, 6-1.2.4, 9-1.2.1
Класс:8, 9
Объяснение: Поэма М.Физули «Лейли и Меджнун» и роман в стихах А.С.Пушкина «Евгений Онегин» относятся к лиро-эпическим жанрам. В произведении Пушкина главный герой Онегин – тип «лишнего» человека (образ «маленького» человека в произведении не представлен). Роман, за исключением отдельных глав, написан «онегинской» строфой и имеет эпиграф как ко всему произведению, так и к каждой отдельной главе.

Герои поэмы Физули, испытывая взаимные чувства, не могут обрести счастья в любви, они не поняты родителями. Но если Лейли строго подчинена их воле, то Меджнун идёт против племени. Финал этой истории трагичен: герои умирают.

В обоих произведениях нет исторической основы.
Верный ответ: 1. трагический финал; 2. каждая глава имеет эпиграф; 3. лиро-эпические жанры

Вариант A тестовое задание № 69
Вариант B тестовое задание № 72
Вариант C тестовое задание № 82
Вариант D тестовое задание № 67

В каком произведении быт героев автор описывает следующими словами: *“... не то чтобы вопиющая нищета, но скорее красноречиво молчащая бедность”*?

A) Мир Джалал. “Правила приличия”
B) Дж. Мамедгулузаде. “Почтовый ящик”
C) К.Г. Паустовский. “Телеграмма”
D) О. Генри. “Дары волхвов”
E) Анар. “Последняя ночь уходящего года”

Тема: О. Генри. “Дары волхвов”
Подстандарт: 5-1.2.2, 6-1.2.4, 7-1.2.2
Класс: 7
Объяснение: Жизнь прекрасной супружеской пары Деллы и Джима – это сплошные лишения. Новелла начинается с указания суммы: *«Один доллар восемьдесят семь центов. Это было всё.»* А затем автор описывает дешёвую меблированную квартирку за восемь долларов в неделю и говорит, что *«в обстановке не то, чтобы вопиющая нищета, но скорее красноречиво молчащая бедность».* Но не это главное для супругов. Главное то, что они готовы пожертвовать самым дорогим ради любви, которая выше бедности.
Верный ответ: О. Генри. “Дары волхвов”

Вариант A тестовое задание № 70
Вариант B тестовое задание № 74
Вариант C тестовое задание № 71
Вариант D тестовое задание № 73

Героя какого произведения местное население называло “*урусом*”, “*Иваном*”?

A) “Герой нашего времени”
B) “Беглец”
C) “Лицом к лицу”
D) “Кавказский пленник”
E) “Капитанская дочка”

Тема: Л.Н.Толстой. “Кавказский пленник”
Подстандарт:5-3.1.1
Класс: 5
Объяснение: Офицер Иван Жилин – главный герой рассказа Л.Н.Толстого “Кавказский пленник”. Действия в произведении происходят на Кавказе. Жилин попал в плен к горцам (татарам). Хозяин Жилина Абдул-Мурат и его дочь Дина хорошо относятся к пленнику. Иногда, выражая или одобрение, или сострадание, называют его *«урус», «Иван». («Урус – джигит, джигит – урус!», «Иван, тебя убить хотят...»)*
Верный ответ: “Кавказский пленник”

Вариант A тестовое задание № 71
Вариант B тестовое задание № 71
Вариант C тестовое задание № 81
Вариант D тестовое задание № 81

Как соотносятся идея и натура Раскольникова (Ф.М. Достоевский. “Преступление и наказание”)?

A) не зависят друг от друга
B) находятся в противоречии
C) дополняют друг друга
D) находятся в гармонии
E) развиваются параллельно

Тема: Ф.М. Достоевский. “Преступление и наказание”
Класс: 10
Подстандарт:9-1.2.2, 10-1.1.4
Объяснение: Главный герой романа «Преступление и наказание» – Родион Раскольников – бедный студент, живущий впроголодь в маленькой комнатёнке. Вокруг себя он видит бедность, человеческие страдания, смерть. Он задаёт себе вопрос: почему некоторые люди, подлые, жестокие, живут в роскоши, а другие, которые лучше их, должны умирать от голода и нищеты. Раскольников понимает, что мир устроен несправедливо. Он создаёт теорию, согласно которой все люди делятся на 2 категории*: «властелинов», «право имеющих»* на разрешение крови по совести, т.е. на убийство*;* и людей *«обыкновенных», «тварей дрожащих».* Себя он причисляет к «властелинам», поэтому идёт на преступление – убийство никчемной, вредной (в его понимании) старухи-процентщицы. Но даже на преступление он пошёл не сразу. Достоевский показывает внутреннюю борьбу Раскольникова с самим собой. И наказание за это преступление не сводится к судебному приговору: главное – это муки совести, сознание своей нравственной гибели. Он отъединён от людей. Его натуре чуждо, отвратительно пролитие крови. Ведь в глубине души он отзывчив и добр (помогает семье Мармеладова, не равнодушен к судьбе девочки на бульваре…). Поэтому его идея (теория) и натура находятся в противоречии друг с другом, конфликтуют.
Верный ответ: находятся в противоречии

Вариант A тестовое задание № 72
Вариант B тестовое задание № 75
Вариант C тестовое задание № 61
Вариант D тестовое задание № 75

Образы восточных правителей даны в произведениях

A) “Хосров и Ширин”, “Обманутые звёзды”
B) “Бахария”, “Пропажа осла”
C) “Лейли и Меджнун”, “Письмо не дошло”
D) “Почтовый ящик”, “Последняя ночь уходящего года”
E) “Вагиф”, “Из-под дождя да под ливень”

Тема: Сопоставительные задания. “Хосров и Ширин”, “Обманутые звёзды”
Подстандарт: 5-3.1.1, 8-1.2.4
Класс: 9,10
Объяснение: Восточные правители представлены в нескольких произведениях азербайджанской литературы:
– «Хосров и Ширин»: Хосров, Ширин, Хормуз (отец Хосрова), Мехин-Бану (тётя Ширин);
– «Обманутые звёзды»: шах Аббас I (правитель древнего Ирана) ;
– «Вагиф»: Ибрагим-хан (гарабахский хан), Мухаммед Гаджар (иранский завоеватель).
Во всех других произведениях образа правителя нет.
Верный ответ: “Хосров и Ширин”, “Обманутые звёзды”

Вариант A тестовое задание № 73
Вариант B тестовое задание № 65
Вариант C тестовое задание № 63
Вариант D тестовое задание № 69

К кому из помещиков (Н.В. Гоголь. “Мёртвые души”) когда-то заезжали соседи поучиться *“мудрой скупости”*?

A) к Манилову
B) к Коробочке
C) к Плюшкину
D) к Ноздрёву
E) к Собакевичу

Тема: Н.В. Гоголь. “Мёртвые души”
Подстандарт: 5-3.1.1, 9-1.2.2
Класс: 9
Объяснение: В поэме «Мёртвые души» отличительная черта – *скупость* – присуща помещику Плюшкину (тип скряги в мировой литературе). Этот образ дан автором в развитии. Ведь не сразу Плюшкин стал скрягой. Поместье Плюшкина в то время, когда он, как «*трудолюбивый паук*», стремился разбогатеть и увеличить доход, было образцовым хозяйством.

Поэтому соседи-помещики приезжали к нему поучиться «*мудрой скупости*», т.е. научиться грамотно управлять своими имениями. Но «*мудрая скупость*» бережливого хозяина после семейных неурядиц, смерти жены превратилась в страсть накопительства, всё человеческое в Плюшкине угасло, и он превратился в «*прореху на человечестве*».
Верный ответ: к Плюшкину

Вариант A тестовое задание № 74
Вариант B тестовое задание № 76
Вариант C тестовое задание № 74
Вариант D тестовое задание № 79

Укажите ***неверные*** утверждения относительно произведения М.Ю. Лермонтова “Мцыри”.

1. “Мцыри” − лиро-эпическое произведение.
2. В произведении рассказывается о короткой трагической жизни юноши-горца.
3 Бой с барсом является завязкой.
4. Эпиграф взят из произведения “Фауст” Гёте.
5. “Мцыри” − это сентиментальное произведение.

A) 2, 5 B) 1, 2, 3 C) 3, 4, 5
D) 2, 4 E) 1, 4, 5

Тема: М.Ю. Лермонтов “Мцыри”.
Подстандарт:5-3.1.1, 8-1.1.4
Класс: 8
Объяснение: Романтическое произведение М.Ю. Лермонтова «Мцыри» является лиро-эпическим, т.к. по жанру – это поэма, где рассказывается о ранней смерти юноши-горца, мечтающего о свободе. Это отражено в эпиграфе, взятом из 1-ой Книги Царств («*Вкушая, вкусих мало мёда, и се аз умираю*»). Проведя 3 дня на свободе, юноша вступил в схватку с барсом, которая доказала, что он «*быть бы мог в краю отцов / Не из последних удальцов».)* Эта битва – кульминация произведения.
Верный ответ: 3, 4, 5

Вариант A тестовое задание № 75
Вариант B тестовое задание № 78
Вариант C тестовое задание № 79
Вариант D тестовое задание № 70

Образ жизни горцев показан в произведении

A) “Герой нашего времени” B) “Ионыч”
C) “Мёртвые души” D) “О любви”
E) “Евгений Онегин”

Тема: М.Ю. Лермонтов.“Герой нашего времени”
Подстандарт: 7-1.2.4, 9-1.2.4
Класс: 9
Объяснение: На Кавказе во время путешествия странствующий офицер знакомится с Максимом Максимычем, который рассказывает ему интересную историю о своём приятеле Печорине, с которым он когда-то служил. Именно в 1-ой повести «Бэла» (роман “Герой нашего времени” состоит из 5 повестей) мы наблюдаем за жизнью горцев, их обычаями, знакомимся с самой Бэлой, Казбичем, Азаматом; «присутствуем» на кавказской свадьбе у мирного князя (отца Бэлы).
Верный ответ: “Герой нашего времени”

Вариант A тестовое задание № 76
Вариант B тестовое задание № 67
Вариант C тестовое задание № 72
Вариант D тестовое задание № 86

Мастер (М.А. Булгаков. “Мастер и Маргарита”) уничтожил рукопись своего романа, потому что

A) Маргарита разлюбила его и вернулась к мужу
B) верный друг детства, Алоизий Могарыч, предал его
C) Латунский собирался опубликовать произведение под своим именем
D) упал духом после обрушившейся на него критики
E) у него не было средств на печатание романа

Тема: М.А. Булгаков. “Мастер и Маргарита”
Подстандарт: 10-1.2.2, 11-1.2.4
Класс: 11
Объяснение: Мастер уничтожил рукопись своего романа о Понтии Пилате, который он начал писать после того, как выиграл в лотерею 100 тысяч рублей, ушёл с работы и поселился в арбатском подвальчике. Закончив своё произведение, писатель отнёс его в редакцию, но был не понят. Его обвинили в том, что тема очень странная для советской литературы. Посыпались критические статьи Аримана, Латунского. Автора обвинили в том, что он пытается протащить в печать историю Иисуса Христа. Над первыми статьями Мастер смеялся, потом их непрекращающийся поток вызвал удивление, а закончилось всё страхом: он полностью упал духом.

Всё это время его поддерживала верная, любящая Маргарита.

Кроме того, Мастера предаёт неожиданно поселившийся рядом журналист Алоизий Могарыч *(«У меня неожиданно завёлся друг»),* который втёрся к нему в доверие, уговорил Мастера прочитать весь роман и восхитился произведением, а сам донёс на писателя властям, что тот *«хранит у себя нелегальную литературу».*
Верный ответ: упал духом после обрушившейся на него критики

Вариант A тестовое задание № 77
Вариант B тестовое задание № 64
Вариант C тестовое задание № 65
Вариант D тестовое задание № 71

В *“угрюмом обиталище”* какого героя (О. Бальзак. “Гобсек”) “*сразу угасала бойкая игривость какого-нибудь светского повесы*”, а сам он “*мог владеть странами, которые исколесил, обшарил, взвесил, оценил, ограбил*”?

A) отца Горио B) Дервиля C) Гобсека
D) Максима де Трай E) Эрнеста де Ресто

Тема: О. Бальзак. “Гобсек”
Подстандарт:5-1.2.4, 9-1.2.2, 9-1.2.4
Класс: 10
Объяснение: *«Угрюмое обиталище»* – это жилище главного героя – Гобсека, расположенное в бывшей монастырской гостинице. Об этом мы узнаём от Дервиля, который тоже когда-то снимал комнату в этом *«мрачном, сыром доме».* Зная о существовании несметного богатства Гобсека *(«если у него есть миллионы в банке»)*, считал, что он в мыслях мог держать под контролем весь мир. Гобсек – один из богатейших людей Парижа, в жизни всего достиг сам. Испытывая лишения в молодости, с детства неустанно трудясь, Гобсек дошёл до той стадии, что тайно управлял государственными кредитами, банками и держал под контролем с несколькими своими коллегами весь город. Особое внимание ростовщика было обращено на так называемую «*золотую молодёжь*». Гобсек – испытывает «*жуткое торжество*», когда разоряет тех, кто это заслужил. *«Иногда его жертвы возмущались, поднимали неистовый крик, а потом вдруг наступала мёртвая тишина.»*
Верный ответ: Гобсек

Вариант A тестовое задание № 78
Вариант B тестовое задание № 62
Вариант C тестовое задание № 80
Вариант D тестовое задание № 76

В произведении “Что мне за дело?” М.А. Сабир, используя сатиру, выступает против того, чтобы народ

1. мучили
2. просвещали
3. грабили и унижали
4. прославляли
5. морили голодом

A) 1, 4, 5 B) 1, 2, 3 C) 2, 3
D) 1, 3, 5 E) 3, 4

Тема: М.А. Сабир. “Что мне за дело?”
Подстандарт: 6-3.1.2, 9-1.2.4
Класс: 11
Объяснение: Произведение М.А.Сабира по жанру является сатирой, которая зло высмеивает социальные явления и пороки общества. Автор иронично говорит, что ему нет дела до бед и страданий человеческих, выражая тем самым идею, что нужно обратить внимание на нужды и чаяния народа. Сабир упоминает также о прогрессе, о пробуждении общественного сознания, которое возможно только через образование. Поэтому автор не хочет, чтобы простых людей мучили, грабя и унижая, морили голодом.
Верный ответ: 1, 3, 5

Вариант A тестовое задание № 79
Вариант B тестовое задание № 69
Вариант C тестовое задание № 75
Вариант D тестовое задание № 62

Произведение, в котором бойцы, увидев страшную картину, дают клятву беспощадной мести – это

A) “Ледяная статуя” Э. Мамедханлы
B) “Чужие” Г. Аббасзаде
C) “Сирота” Мир Джалала
D) “Вот здесь, по эту сторону Аракса…” Б. Вагабзаде
E) “Последняя ночь уходящего года” Анара

Тема: “Ледяная статуя” Э. Мамедханлы
Подстандарт: 5-3.1.1, 5-1.2.4
Класс: 5
Объяснение: Страшная картина перед глазами воинов-разведчиков – это ледяная статуя замёрзшей женщины с младенцем на руках из одноимённого произведения Э. Мамедханлы. Когда солдаты обнаружили чудом выжившего ребёнка, их переполняет боль за мать, радость за спасённое дитя. Они не могут сдержать слёз, клянутся ненавидеть врага, мстить ему, карать его за миллионы загубленных жизней.
Верный ответ: “Ледяная статуя” Э. Мамедханлы

Вариант A тестовое задание № 80
Вариант B тестовое задание № 81
Вариант C тестовое задание № 64
Вариант D тестовое задание № 68

Почему Салур-Газан (“Китаби-Деде Горгуд”), оставив беков на охоте, сам вернулся домой?

A) соскучился по семье
B) поссорился с беками
C) увидел страшный сон
D) узнал о нападении гяуров
E) узнал о болезни матери

Тема: “Китаби-Деде Горгуд”
Подстандарт:6-1.2.2, 10-1.2.2
Класс: 10
Объяснение: В данном тестовом задании речь идёт о 2-ой главе («О разорении дома Салур-Газана поведает»). В то время, когда Салур-Газан был на охоте, люди гяура Шюкли-Мелика напали на лагерь хана, взяли в плен его родных, разорили дом, увели скот. Салур-Газан об этом не знал. Прилёг он отдохнуть на охоте и увидел страшный сон, о котором рассказал брату Кара-Гюне. Брат объяснил что сон вещий, предсказывающий большую беду, но подробно расшифровать сон не мог. И хан, не желая портить охоту бекам, уезжает домой, где видит полное разорение.
Верный ответ: увидел страшный сон

Вариант A тестовое задание № 81
Вариант B тестовое задание № 77
Вариант C тестовое задание № 68
Вариант D тестовое задание № 77

Для Ширин (Н. Гянджеви. “Хосров и Ширин”) характерно:

1. является возлюбленной Шапура
2. волевая и образованная
3. не смогла пережить смерть мужа
4. отзывчива, прекрасна и нежна
5. выходит замуж за Шируйе

A) 1, 3, 4 B) 1, 2 C) 4, 5
D) 1, 3, 5 E) 2, 3, 4

Тема: Н. Гянджеви. “Хосров и Ширин”
Подстандарт:6-1.2.2, 7-1.2.2
Класс: 9
Объяснение: Образу Ширин Низами отвёл главную роль. Ширин прекрасна и нежна *(«лик – месяц молодой»,«взор прекрасен», «сладость уст румяных»...)*, свободолюбива и независима, отзывчива, умна, всегда заботится о своих родных и подданных, начитанна, обладает прекрасным слухом, сочиняет стихи. Она обладает духовностью, сильной волей, всегда остаётся чистой в своих стремлениях, стойкой и мужественной *(«И женщина ли та, в которой столько воли?»).* Девушка влюбляется в царевича Хосрова. Её чувство, благородное и возвышенное, изменило характер возлюбленного, направило царевича на путь правды и справедливости. Любовь для Ширин – священное чувство. Она до конца верна своей любви, никогда не принимала внимания со стороны других мужчин (Фархада, Шируйе). Потеряв любимого мужа, не представляя жизни без него и спасаясь от бесчестия, она поражает себя мечом в склепе над телом мужа *(«себя своей рукой в знак верности убила», «так умирают те, кто страстно влюблены»).*
Верный ответ: 2,3,4

Вариант A тестовое задание № 82
Вариант B тестовое задание № 98
Вариант C тестовое задание № 70
Вариант D тестовое задание № 72

Смелость и благородство – черты, присущие

A) Гринёву, Ашраф-беку, Гамлету
B) Сергачёву, Велигулу, Тибальту
C) Ленскому, Юсифу Сарраджу, Максиму де Трай
D) Печорину, Мамед-Гасану, Исмаилу
E) Хлестакову, Кёроглу, Эрнесту де Ресто

Тема: Сопоставительные задания

Подстандарт:6-1.2.2, 7-1.2.2, 9-1.2.2
Класс: 5-11
Объяснение: Смелость и благородство – это качества, присущие положительным героям. Таковыми являются Сергачёв («Бывают минуты...»), Гринёв («Капитанская дочка»), Ашраф-бек («Из-под дождя да под ливень»), Эрнест де Ресто («Гобсек»), Ленский («Евгений Онегин»), Юсиф Саррадж («Обманутые звёзды»), Гамлет и Кёроглу из одноимённых произведений.

Отрицательными персонажами являются Велигулу, предавший свою мать («Пропажа осла»), дезертир Исмаил («Лицом к лицу»), Хлестаков, глупый, никчемный, пустой человек, проматывающий деньги отца («Ревизор»), «*чудовище с ангельским лицом*» Максим де Трай, у которого «*вместо крови течёт грязь*» («Гобсек»).
Верный ответ: Гринёву, Ашраф-беку, Гамлету

Вариант A тестовое задание № 83
Вариант B тестовое задание № 85
Вариант C тестовое задание № 86
Вариант D тестовое задание № 85
К лирическим произведениям относятся
1. “Не жалею, не зову, не плачу...”
2. “Василий Тёркин”
3. “Кёроглу”
4. “Беглец”
5. “Мне голос был…”

Тема: Теория литературы. Роды и жанры
Подстандарт:6-1.1.4, 10-1.2.1
Класс: 5-11
Объяснение: Лирика – это один из трёх родов литературы (эпос, лирика, драма). Лирика раскрывает внутренний мир, мысли, чувства лирического героя (автора). Жанрами лирического рода являются ода, элегия, послание, сатира, стихотворение, эпиграмма... В стихотворных жанрах есть рифма и ритм.
К лирическим произведениям относятся стихотворения С.А. Есенина «Не жалею, не зову, не плачу...» и А.А. Ахматовой «Мне голос был...»

«Кёроглу» по жанру является дастаном, а «Василий Тёркин» А.Т.Твардовского и «Беглец» М.Ю. Лермонтова – поэмами, поэтому относятся к лиро-эпическим жанрам.
Верный ответ:1, 5

Вариант A тестовое задание № 84
Вариант B тестовое задание № 83
Вариант C тестовое задание № 83
Вариант D тестовое задание № 84
Какие темы ***отсутствуют*** в произведении “Гамлет”?
1. добра и зла
2. скупости и накопительства
3. справедливого возмездия за преступление
4. дружбы и предательства
5. всепобеждающей силы материнской любви

Тема:У.Шекспир. «Гамлет»
Подстандарт: 9-1.2.4, 9-3.1.2
Класс: 10
Объяснение: В своей трагедии Шекспир раскрывает ряд тем: добра и зла, правды и лжи, любви и дружбы, предательства и мести (справедливость возмездия), поиска смысла жизни, нравственного выбора. Всё это неразрывно связано с образом главного героя, Гамлета, который, взаимодействуя с другими персонажами, раскрывает эти темы: Гамлет – Офелия (любовь), Гамлет – Горацио (дружба), Гамлет – Клавдий, Гильденстерн, Розенкранц (предательства и мести, добра и зла)... Сам Гамлет – философ, борец за справедливость, поэтому его волнуют проблемы смысла жизни, нравственного выбора.

Отношения с матерью у Гамлета сложные: он считает, что она предала память отца, да и с её стороны нет желания и силы помочь сыну в борьбе со злом, спасти его от коварных замыслов нового мужа.

Также отсутствует в трагедии тема скупости.
Верный ответ:2, 5

Вариант A тестовое задание № 85
Вариант B тестовое задание № 84
Вариант C тестовое задание № 84
Вариант D тестовое задание № 83
Какие фольклорные жанры использует А.С. Пушкин для раскрытия образа Пугачёва в “Капитанской дочке”?
1. скороговорки
2. загадки
3. сказки
4. песни
5. мифы
6. пословицы, поговорки

Тема: А.С.Пушкин. «Капитанская дочка»
Подстандарт: 5-1.2.2, 5-1.1.4, 6-1.1.4
Класс: 8
Объяснение: Чтобы полно раскрыть образ Пугачёва, автор использует пословицы и поговорки, песни в эпиграфах к разным главам (10 из 17). Сам Пугачёв часто употребляет в речи пословицы и поговорки *(«Долг платежом красен.», «Казнить так казнить, жаловать так жаловать.»).* Этот суровый, жестокий разбойник раскрывается духовно, когда просит спеть любимую казацкую песню: *«Не шуми, мати зелёная дубравушка...».* Знаменитая калмыцкая сказка *об орле и вороне*, которую рассказал Пугачёв Гринёву, отражает свободолюбие предводителя восстания.
Верный ответ: 3, 4, 6

Вариант A тестовое задание № 86
Вариант B тестовое задание № 86
Вариант C тестовое задание № 85
Вариант D тестовое задание № 86
Решите кластер, указав ***лишнее*** относительно произведения М.Ф. Ахундзаде.

Тема: М.Ф.Ахундзаде. «Обманутые звёзды»
Подстандарт: 5-3.1.1,8-1.2.4.10-1.2.2
Класс:10
Объяснение: Реалистическая повесть «Обманутые звёзды» поднимает проблему справедливого правления. Именно образ Юсифа Сарраджа отражает идею создать

образ идеального правителя, любящего свою страну и заботящегося о своём народе.

Шах Аббас I, личной жизни которого автор не уделяет особого внимания, передал трон седельнику Юсифу из-за предсказания звездочёта о неблагоприятном времени для царствующей особы. Юсиф-шах, встав у руля государства, за короткий промежуток времени провёл ряд реформ на благо народа. Но люди не оценили это и в финале произведения подняли бунт, во время которого Юсиф «*бесследно исчез*». Это событие является не кульминацией, а развязкой.

Верный ответ: 3, 5

Вариант A тестовое задание № 87
Вариант B тестовое задание № 87
Вариант C тестовое задание № 87
Вариант D тестовое задание № 87

Установите соответствие.

1. Маша Миронова
2. Екатерина Туркина
3. Пчёлкина

a. мечтала стать великой пианисткой
b. через пять лет вернулась из-за границы
c. проявила смелость, спасая товарищей
d. заложила кольцо, чтобы помочь мужу
e. поехала просить императрицу помиловать возлюбленного

Тема: Сопоставительные задания
Подстандарт:8-1.2.4, 9-1.2.2
Класс:5-11

Объяснение: ***Маша Миронова***, героиня повести А.С. Пушкина «Капитанская дочка», поехала к императрице Екатерине II с просьбой о помиловании возлюбленного – Петра Гринёва, который был обвинён по доносу Швабрина в том, что перешёл на сторону Пугачёва.

Екатерина Туркина (Котик), героиня рассказа А.П.Чехова «Ионыч», мечтала посвятить себя музыке, считала себя выдающейся пианисткой. Она отвергла предложение Старцева выйти за него замуж и уехала на 2 года из родного провинциального городка осуществлять свою мечту.

Санинструктор ***Пчёлкина***, героиня рассказа И.П.Третьякова «Бывают минуты», проявила смелость , спасла товарищей, управляя понтоном под обстрелом фашистов.

Через 5 лет вернулась из-за границы Любовь Андреевна Раневская – героиня комедии «Вишнёвый сад» А.П. Чехова, а заложила кольцо, чтобы помочь мужу, Вера Алмазова – героиня рассказа А.И. Куприна «Куст сирени».

Верный ответ: 1-e, 2-a, 3-c

Внимательно ознакомьтесь с представленным текстом и, воспользовавшись информацией, данной в нём, выполните на Листе ответов задания 88 – 90.

Эльдар *(смягчаясь).* …***Незапятнанным*** было имя Кёроглу. Только незапятнанный может победить бесчестных. Как же ты не понимаешь? Мы против разбойников боремся, можем ли мы сами быть разбойниками? Иди на этот раз, и чтобы больше никогда не повторилось… Никогда!

Вбегает Али-бей.

Али-бей. Эльдар, послушай, ты только послушай! На нашу землю идёт Мухаммед Гаджар! Хотя отец мой больше не визирь хана, но так он говорит и просит передать: да не достанется никогда наша родина чужеземцам! Стяни воедино все силы, какие у тебя есть. И ещё просил передать отец: сражайся, ***как лев***, в тылу с Гаджаром! А хан – он останется в наших руках. Друзья! Сейчас глаза родной земли глядят на вас, это вы – её родные сыновья, а не ханы и беки! Дети родины! Корни Карабаха! Не пускайте в нашу страну злодея Гаджара! Защитите имущество крестьян!

Пауза. Раздумье.

Эльдар. Передай Вагифу: я согласен. Я послушаюсь умных советов. *(Повернувшись к своим.)* Вас зовёт великий сын родной земли, царь песен! Совесть его живёт и дышит любовью. Он зовёт вас биться за свободу карабахской земли! Земля говорит устами певца и шаира!

Вариант A тестовое задание № 88
Вариант B тестовое задание № 88
Вариант C тестовое задание № 88
Вариант D тестовое задание № 88

Какой элемент композиции использован в данном отрывке? Обоснуйте свой ответ и приведите пример.

Подстандарт:11-1.2.1

Верный ответ: *Диалог – разговор двух или более лиц. В отрывке представлен разговор между двумя героями драмы “Вагиф” − Эльдаром и Али-беем.*

Али-бей. *Не пускайте в нашу страну злодея Гаджара!*

Эльдар. *Передай Вагифу: я согласен. (Или другие 2 реплики разных героев.)*

Вариант A тестовое задание № 89
Вариант B тестовое задание № 89
Вариант C тестовое задание № 89
Вариант D тестовое задание № 89

Укажите вид тропов в подчёркнутых словах.

Подстандарт:7-1.2.3, 9-1.2.3, 11-1.1.5

Верный ответ: ***незапятнанным*** *– эпитет,* ***как лев*** *– сравнение*

Вариант A тестовое задание № 90
Вариант B тестовое задание № 90
Вариант C тестовое задание № 90
Вариант D тестовое задание № 90

Какое лиро-эпическое произведение современной азербайджанской литературы идейно созвучно с данным отрывком? Укажите общее (не менее 2-х признаков).

Подстандарт:10-3.1.2, 11-1.1.3, 11-1.2.4

Предполагаемый ответ: *С данным отрывком идейно созвучно произведение С. Рустамханлы “Возвращение в Карабах”, посвящённая Отечественной войне XXI в. (44-дневной войне с армянскими захватчиками).*

Драма С. Вургуна “Вагиф”, из которой взят отрывок, повествует о событиях XVIII в. – борьбе азербайджанского народа против иранских захватчиков во главе с шахом Мухаммедом Гаджаром.

Общее:

1. место действия – Гарабах;

2. историческая основа, исторические личности (“Вагиф” – шах Мухаммед Гаджар, Вагиф; “Возращение в Карабах” – Вагиф, Панах-хан, Узеир Гаджибейли, Бюльбюль);

3. патриотизм, гуманизм;единение (сплочение) азербайджанского народа в борьбе против иноземных захватчиков; историческая справедливость – освобождение азербайджанских земель, победа азербайджанского народа.